

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Det här verket har digitaliserats i ett samarbete mellan Litteraturbanken och universitetsbiblioteken i Göteborg, Lund, Umeå och Uppsala.

Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den tolkade texten kan innehålla fel.

Därför bör du visuellt jämföra den tolkade texten med de scannade bilderna för att avgöra vad som är riktigt.

Om du anser dig ha upphovsrätt till detta material, ber vi dig vänligen kontakta Göteborgs universitetsbibliotek.

The digitisation of this work is a collaboration between The Literature Bank and the university libraries in Gothenburg, Lund, Umeå and Uppsala.

All printed text is OCR processed into machine readable text. This means that you can search the document and copy its text. Older documents with print in poor condition can be hard to process and may contain errors. Compare the interpreted text visually to the scanned image to determine what is correct.

If you believe you own the copyright to this work, please contact the Gothenburg University Library.

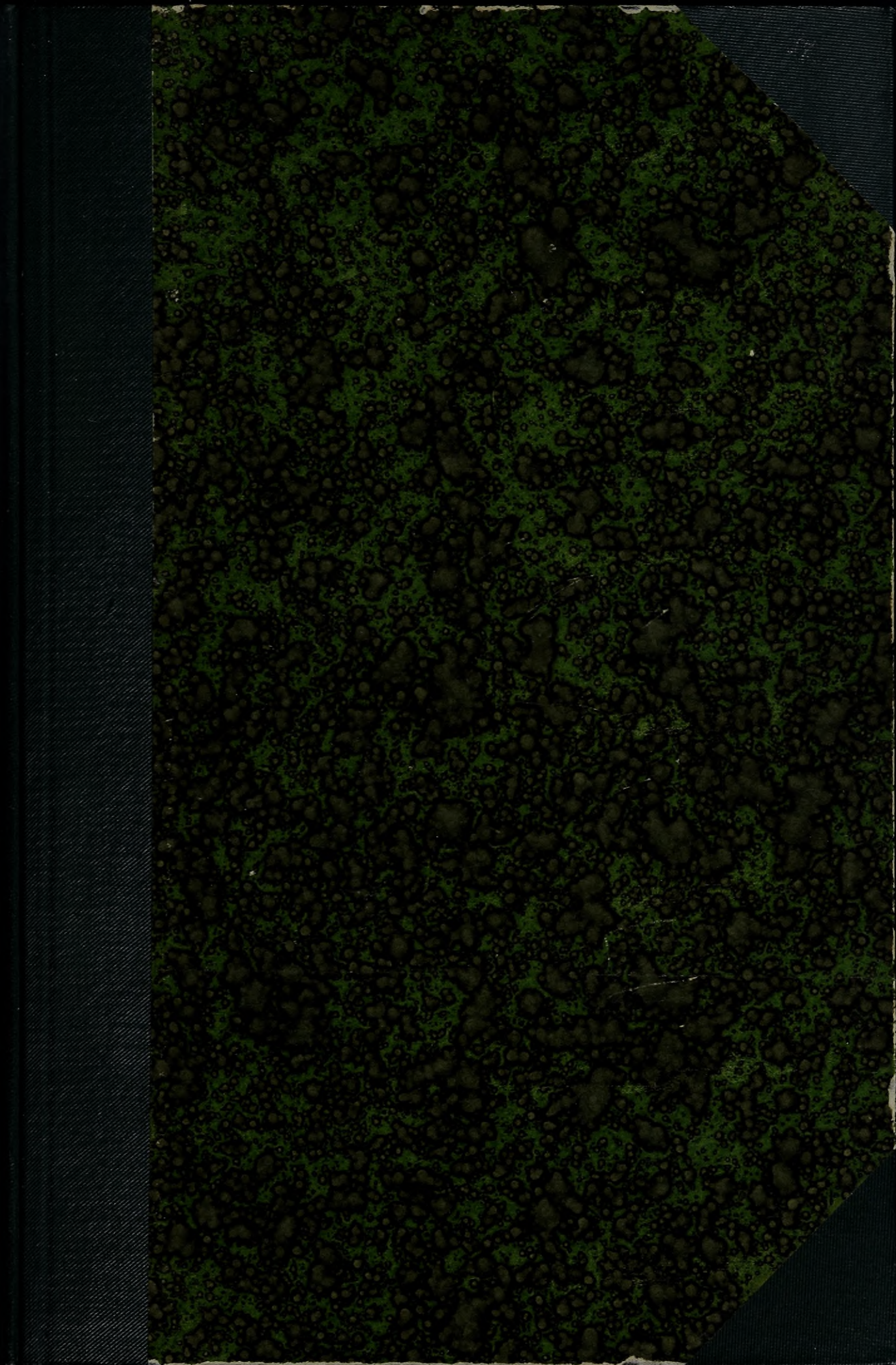
GÖTEBORGS
UNIVERSITET

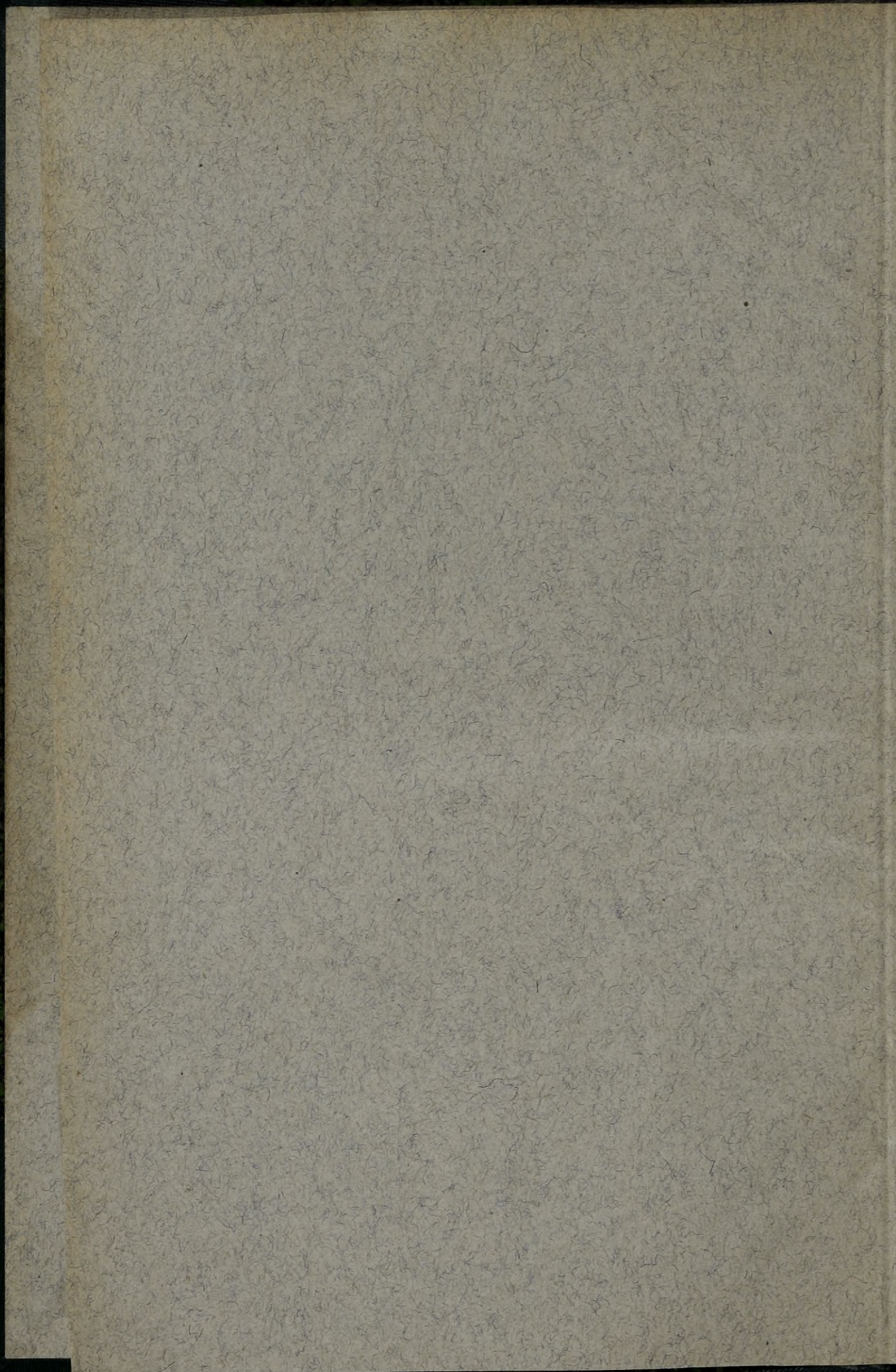
LUNDS
UNIVERSITET

UPPSALA
UNIVERSITET

Vitt.
Su.

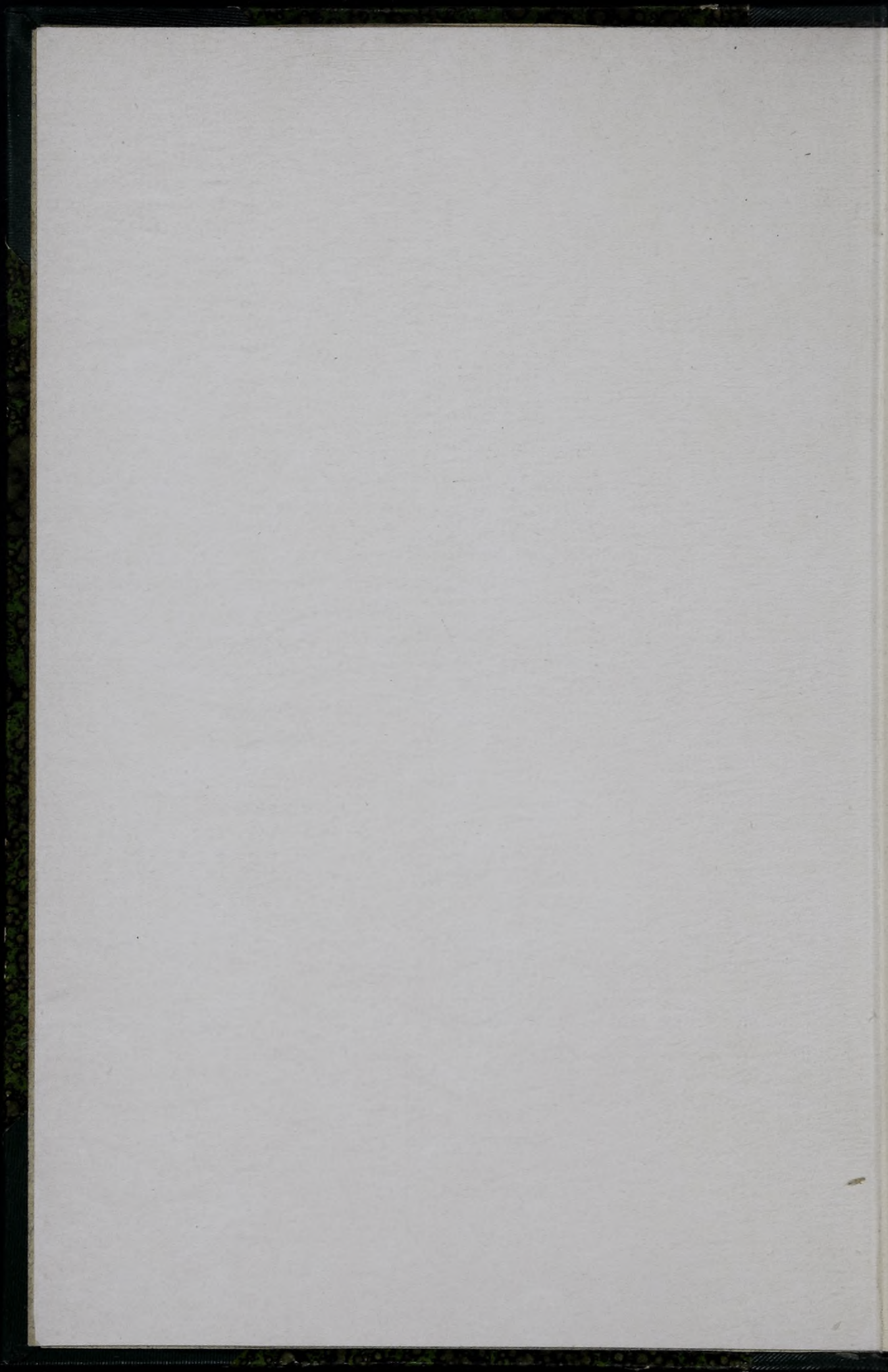

1

KANNI-
BALERNAS
LAND

SKILDNING
UR
STOCKHOLMS
PUBLICISTLIF

YNGVE
SVANLUND

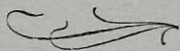
I KANNIBALERNAS LAND.

SKILDNING

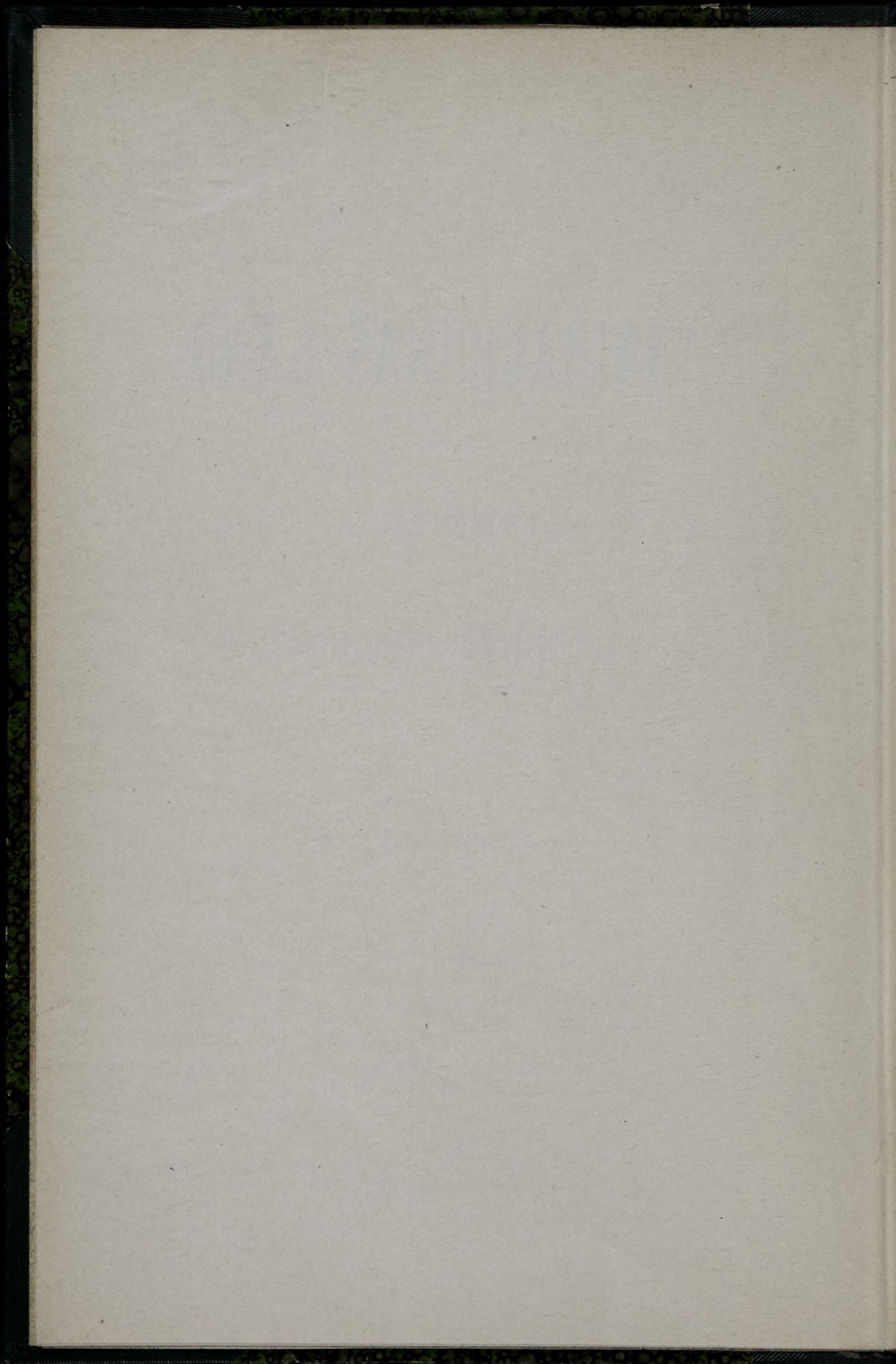
UR STOCKHOLMS PUBLICISTLIF

AF

YNGVE SVANLUND.

STOCKHOLM
GUSTAF LINDSTRÖMS BOKTRYCKERI,
1837.

I.

Att solen kunde ha en sådan kraft midt i februari månad! Den stod där uppe öfver Centralstationen, omgifven af en dunstartad solrök, och dess strålar kastade sig i tjocka qvastar ned bland husmassorna, lifvade upp de gråkalla husväggarna och bragte det tunna snötäcket på gatorna i fullkomligt upplösningstillstånd. Hjulspåren glimrade som polerad metall, vattnet i groparne försattes i lindrig krusning af sydvestvinden, som pustande armbågade sig fram mellan knutarne, från takrännornas ispiggar tillrade dropparne ned i oafbrutet flöde, och rännstenvattnet sqvalade fram i strida bäckar, drifvande med sig sågspån, trästickor och pappersbitar i lustig seglats.

Ned för Vasagatan kom litteratören Georg Ståhl i brådslande fart. Det var en lång, senig gestalt med ett litet hufvud, på hvilket den runda slokhatten sjunkit långt ned på pannan. Kring ögonen låg ett melankoliskt drag, men stundom kunde de skjuta liksom skarpa blixtar. Mustascherna voro stubbade i ändarne och sköto der

ut som ett par täta penslar och dolde för öfrigt till hälften läpparne, som voro energiskt slutna.

Den, som kastade en hastig blick på honom, kunde ha trott, att han hade ondt i ena foten, ty han satte den med stor försigtighet ned mot stenläggningen. Den, som haft tillfälle att kasta en blick under hans fotsula, skulle dock bättre ha förstätt orsaken: hvar gång han satte ned foten, trängde vårfloden in genom ett hål på sulan och blötte upp hans strumpa med besked. Det tycktes emellertid icke bekomma honom mycket. Det låg vårstämning i luften, en stämning af snödroppar och blåsippor, nyutsprucket löf och lärkans jublande drillar, och det var som om solstrålarne och vindpustarne trängt in i honom sjelf, rumsterat om i hans hjärnvalvler och sopat bort all dufvenhet, alla bekymmer och misräkningar, som lagrat sig der under vinterns lopp.

Till och med hästarne tycktes liksom ha fått en känning af våren, ty de lyfte på hufvudena och snappade begärligt in den fuktiga luften, och körsvennerna hade ingen användning för piskan. Medarne hade blifvit utbytta mot hjulen, och i munter fart rullade droskor, spårvagnar, åkarkärror och ölvagnar fram, medan snösqualpet stänkte högt upp i skyn och sparfhoparne kretsade fram och tillbaka mellan järnvägsparvens buskage och åkarkrubborna midt emot stationen.

När Ståhl hunnit ett stycke nedanför Centraltryckeriet, vek han af inåt en sidogata. Hu,

det var som att komma in i en kall och unken källare! Dit nådde icke solens välde. Der fick hon nöja sig med att spela bland telefontrådar och på hustaken. Och af himlahvalfvet såg man der endast en smal blå flik och knappast det, ty ett tjockt moln hade lagt sig tvärs öfver husraderna som en tung strykbräda.

Utanför ett stillöst, brungrått trevåningshus stannade han ett ögonblick, andades in några portioner frisk luft och gaf sig så upp för den trappa, som ledde till Stockholms Allehandas redaktionsbyrå. Han gick genom tamburen, motagningsrummet och den smala korridoren och var så inne i detta rum, där han under tre års tid dagligen haft sitt arbete under en stor del af dygnet. Det kom som alltid, när han trädde in i dessa rum, en känsla af bekländhet öfver honom; i dag gjorde den sig dubbelt så starkt gällande i följd af kontrasten med den friska vårluften derute. Der inne rådde nämligen en kvaf, instängd luft. Från sätteriet trängde varma, osunda ångor upp genom spiraltrappor och golf-tiljor, och dampartiklarne, som lagrat sig på de stora, i långa rader uppställda tidningsårgångarne, jagades af luftdraget upp ur sin årslånga slummer, gáfvo sig ut på en slingrande seglats genom de trånga skrubbarne, förande med sig en unken lukt af urgammalt tidningspapper.

Ståhl satte sig ned vid det stora, med urblekt grönt kläde klädda skrifbordet i innersta rummet. Han hade varit på en begrafning och

skulle nu i en hastig vändning skrifva ett referat öfver densamma. Han drog fram en lapp, som han gömt under sugpapperet och som innehöll en modell, som han brukade använda för den sortens referat. Den hade följande lydelse:

I går middag öfverlemnades i . . . åt den sista hvilan (vigdes till grafvens ro) stoftet af . . . i närvaro af den aflidnes närmaste och en talrik vänkrets, i hvilken märktes . . . Under tonerna af en sorgmarsch inbars kistan och nedattes på katafalken framför altaret, hvarpå en kör från läktaren sjöng psalmen . . . Jordfästningen förrättades af . . . som inledde densamma med en gripande dödsbetraktelse med ledning af . . . och talade tröstens ord till den aflidnes efterlevande. Efter akten sjöngs psalmen . . . hvarpå den med kransar och blommor rikt prydda kistan bars ut ur kyrkan och fördes till . . . för att der nedsänkas i (familje-) grafven.

Han gjorde de nödiga ifyllnaderna, men begagnade för öfrigt modellens lydelse ordagrant. Sedan han derefter skickat ned manuskriptet med en sätteripojke, gick han in i rummet bredvid.

— Hvar bjuder du på middag i dag? frågade han en fetlagd herre med Bismarcksutseende, stort, fyrkantigt hufvud, kortklippt hår, små mustascher, hög panna och något rödlett hy.

— På Grand Hôtel eller på en soppkokningsanstalt — hvilket ers excellens behagar, svarade han i skämtande ton och kisade med ögonen.

— Tänker du kanske klämma honom? frågade Ståhl. "Honom" var hufvudredaktören och klämma uttrycket för den procedur, genom hvilken man sökte förmå honom att utanordna penningar.

— Kläm sjelf, så får du se, hur treffligt det är!

— Du kan ge dig sjutton på, att det just är det jag tänker göra.

Ståhl gick åter in i det inre rummet. När han slog igen dörren efter sig, vaknade "utrikesministern", en äldre herre, som var chef för utrikesafdelningen och ofta under förmiddagens lopp brukade ta sig en längre lur på en soffa. Han lösgjorde sig från den mängd af rockar och tidningar, som någon skämtsamt anlagd själ öfverhöljt honom med, klef förskrämd och yrvaken upp med håret stående på ända i vild oordning och frågade i hviskande ton.

— Ä' *han* derute?

— Nej, han sitter vid stora bordet.

— Nåh, hur ha vi det med C-notiserna?

C-notiser kallades de ur utländska tidningar hemtade notiser, som icke hade någon politisk innebörd. De tillverkades på utrikesafdelningen, der Ståhl fungerade som ett slags öfversättningsmaskin.

— Jag har varit och begrafvit en bracka och ska nu in och klämma, så att i dag får du väl hugga dem i någon annan tidning, löd svaret.

Utrikesministern tycktes vara nöjd med detta besked, ty han dök åter ned på soffan, bredde

rocken väl öfver sig och var inom några ögonblick åter insomnad.

Ståhl slog sig ned vid skrifbordet och författade med något hufvudbry en räkning af följande lydelse:

<i>Stockholms Allehanda</i>	Debet
An. Utlägg vid diverse referat:	
Brefbärarnes basar	Kr. 2: —
Droska en gång då regnet stod som spö i backen	» 1: 10
Sex rockfångare à 10 öre person	» —: 60
Ett program	—: 10
Mutning af en vaktmästare	» —: 50
Summa kronor	4: 30

Att några af dessa poster voro större än de i sjelfva verket varit generade honom icke mycket. Redaktörens girighet hade gjort det till en ädel sport hos i synnerhet de yngre medarbetarne att pressa så mycket som möjligt ur hans klor. Och utläggsräkningarna voro det enda fält, på hvilket de kunde gifva fantasien ett något friare lopp, ty i tidningen approberades endast den torra och nyktra referatstilen.

När Ståhl qvitterat räkningen gick han ut i korridoren och tog sin plats vid dörren, som ledde till mottagningsrummet. Detta var observationsplatsen för medarbetarne, då de i hemlighet ville iakttaga redaktören och hans rörelser. Genom springan mellan deux-battangerna kunde man se delar af ett väldigt skrifbord, en grönklädd emma, en väggklocka och en gipsmedaljong samt dörren, som ledde in till redaktörens

privata rum. Det var endast i detta sistnämnda som det gick an att tala med den fruktansvärde i så ömtåliga saker som penningangelägenheter. En anhållan i denna riktning i stora mottagningsrummet kunde endast motiveras af den största nöd och ledde oftast ej heller till något resultat.

En herre, som länge oroligt vankat fram och tillbaka i korridoren, närmade sig honom. Det var referenten Teodor Wide, en några och trettio års man med buskigt hår, Don Byrons-lugg och intelligenta, markerade ansigtsdrag. Han hade nyligen gift sig på 150 kronors lön i månaden och befann sig allt som oftast i stor penningknipa.

— Ska du också klämma? frågade han.

— Ja, visst.

— Pass då på nu! Han är vid briljant humör i dag.

Ståhl kastade en blick genom springan och såg i detsamma, hur redaktören tågade in i sitt allra heligaste.

— Nu eller aldrig! sade han med en stor gest mot Wide, flängde upp dörren och gick med raska steg in i redaktörens rum.

Der satt den fruktansvärde i länstolen framför skrifbordet. Till venster om honom glänste den eleganta rikstelefonen, och bord och stolar voro belamrade med tidningar, böcker och manuskriptbuntar. Han förstod genast, att det var frågan om någon penningtransaktion, ty Ståhl räckte till hälften fram räkningen, och han vin-

kade därför afvisande med handen, medan hans mungipor drogo sig nedåt och hela ansigtet fick ett sfinxartadt uttryck af otillgänglighet och förnäm tillbakadragenhet.

— Det är bara en räkning för utlägg, yttrade Ståhl ursäktande.

— Det är för märkvärdigt, att herr Ståhl alltid skall komma och störa mig, då jag har som mest brådtom, yttrade redaktören och lyckades få tag i en blyertspenna, med hvilken han låtsades göra några anteckningar på ett pappersark.

— Jag behöfver penningar, för jag har en utbetalning i dag.

Detta yttrande var endast en fint för att få debatten i gång. Redaktören kom också med det stereotypa svar han alltid brukade lemna på den sortens upplysning:

— Herr Ståhl resonerar så besynnerligt. Jag kan väl inte ha med herrarnes enskilda affärer att göra.

— Men det här är en räkning för utlägg . . . För resten, kom det efter en stund med en ansträngdt gråtmild ton, när redaktören intog en tillbakavisande tystnad, för resten kommer jag att svälta i hjäl om torsdag eller fredag, om jag inte får penningar nu.

— Nåh då, det var ju för fasligt, svarade han med en antydning till ett begynnande skratt och en min som förrådde att han till hälften uppgifvit gärdet. Han mottog räkningen ur

Ståhls hand, granskade den en stund och fortfor derpå:

— 2 kronor för brefbärarnes basar — det begriper jag alls inte, att det kunnat kostat så mycket. Han borrade ögonen i Ståhl som om han sökt hypnotisera honom, men han hade en förkänsla af att denna gången skulle det inte lyckas att konfundera honom.

— Jo, löd svaret, man kan ju inte gå på en sådan basar, utan att bli öfverflyglad af en mängd unga damer, som vill att man skall köpa en eller annan småsak.

Nu hade han blottat en sårbar punkt, och redaktören högg också genast in:

— Det vore ett ytterst farligt prejudikat, om Stockholms Allehanda skulle betala för att herr Ståhl går och köper saker på en basar. Han pointerade orden skarpt och släppte långsamt ut dem ett efter annat som om de varit hundrakronosedlar och han hade ogement svårt att skilja sig från dem.

— Men så kan man inte i flera timmar gå på en basar utan att inta någon förtäring.

Redaktören betänkte sig ett ögonblick. Det kunde vara farligt att göra några medgifvanden i detta hänseende. Men något mensklig måste han ju visa sig.

— Nåh ja, det kan jag ju förstå, att herr Ståhl drack ett glas öl.

— Nej, jag drack punsch!

Dessa ord åstadkommo en magisk verkan.

Redaktören kastade en tröstlös blick någonstädes uppåt väggen, och utan ett ord vidare attesterade han räkningen. Ståhl gjorde en lätt bugning och gick därpå ned till räkenskapskontoret, der han bekom summan.

När han åter kom upp på redaktionen in i referentrummet, skockade sig hans kamrater omkring honom, ty ryktet om att han varit inne och klämt hade med blixstens hastighet spridt sig till dem, och resultatet af en sådan expedition afvaktades alltid med spändt intresse.

— Nåh, hur gick det? Hvad sa' han? och dylika frågor haglade kring hans öron. Han redogjorde i detalj för förloppet och lade åtskilligt till ur sin egen fantasi för att göra det ännu roligare.

Detta piggade upp Wide, som var en mästare i att härma redaktören, till att gifva en liten föreställning, vid hvilken utrikesministern som nu åter vaknat till lif, fick mottaga en uppsträckning af den fingerade redaktören. Rummet genljöd af skrattsalvor, och scenen afbröts först, då redaktörens knarrande steg hördes i korridoren, då alla hastigt intogo sina platser och utvecklade en nervös flit.

Fram mot middagstiden gick Ståhl åter ut till den tjocke med Bismarcksutseendet, hvilken hette John Lundberg och var redaktör för dansk-norska afdelningen.

— Allvarsamt sagdt, hvar ska vi äta middag i dag? frågade han.

— På Berzelius, föreslog Lundberg.

— Har du några referat i eftermiddag?

— Ja, den förbannade Nationalekonomiska föreningen.

— Och jag den förbannade Luntbraksakademien. Detta var det officiella referentnamnet på Landtbruksakademien. — Jag ska höra på ett föredrag om torfmullssystemet och den mest rationella sortens klosetter. Det blir en högtid de'.

Lundberg mumlade något mellan tänderna, antagligen en ed. Att ha referat på eftermiddagen, det var alltid en källa till förargelse. Eftermiddagen klöfs itu, och ett godt stycke arbete in på natten var den glädje man hade att vänta sig.

På senaste tiden hade Ståhl och Lundberg vanligen intagit sina middagar tillsammans. Platsen var aldrig på förhand bestämd, ty sällan hade någon af dem så mycket penningar, att han kunde på en gång sauvera sig för sina middagar genom att köpa poletter. Ena gången kunde det vara Berzelius, en annan gång Runan, en tredje något annat ställe, beroende på tid och omständigheter. Det var ett slags oregelbundet vagabondlif, hvilket visserligen var framtvingat af nödvändigheten, men dock tillfredsstälde bådas af naturen efter omvexling och olikartade förhållanden törstande sinnen.

— Sällskapet Nattufvarne har högtidsafton i qväll, tillade Ståhl. Det står annons i Stock-

holmstidningen, och så har jag också fått telefonbud om det.

Han vecklade ut en tidning för Lundbergs ögon, och denne läste småmysande igenom annonsen. Den slutade med en uppmaning, att silfver borde medtagas samt de mystiska bokstäfverna R. K., hvilka af de invigde tolkades med "ren krage".

— Man måste försöka krångla sig dit på något sätt, sade Lundberg.

— Jag ger fan i luntbraket och ger mig till musiken, sade Ståhl och gjorde några studningar ut efter golfvet, så att den tjocke åter föll in i ett af sina smittande skratt.

Fram mot fyratiden, när förmiddagens arbete var afslutadt, spatserade Ståhl och Lundberg ned till "Berzelius". De intogo en lätt middag och drucko efter densamma kaffe och punsch. Vid sextiden måste Ståhl bryta upp för att i rätt tid hinna till Landtbruksakademiens sammanträde.

När han kom dit hade sammanträdet redan tagit sin början. Sekreteraren läste med löpande tunga upp några handlingar. Ståhl slog sig ned vid ett rundt bord längst bort vid dörren. Morgontidningarnas referenter sutto der redan med spetsade öron och blyertspennor, färdiga att hugga in, när sekreteraren kom till slutklämman.

— Jag kommer att snoppa dem så mycket som möjligt, hviskade Ståhl till en af sina grannar och denne nickade instämmande med hufvudet.

När sekreteraren slutat framträdde en äldre, fetlagd herre på tribunen. Det var aftonens föreläsare. Han började strax med snälltågsfart läsa upp ur sitt manuskript. Referenternas pennor började löpa på papperen. Det var för dem idel okända saker. Men deras yrke hade lärt dem att oförväget kasta sig in i alla svårigheter, och de gåfvo sig därför oförskräckt in i torfmullssystemets slingrande labyrint. Men snart stannade Ståhl. Han såg, att han redan hade så mycket material, att han kunde ha råd att hvila sig en stund. Hans tankar började irra omkring och sysselsätta sig med helt andra funderingar. Han öfverraskade sig med att sitta och räkna gaslågorna. Derpå sökte han af nackarnes beskaffenhet sluta sig till de framför sittande akademiledamöternas utseenden, och han släppte till och med sin blyertspenna i golfvet för att få dem att vända sig vid skramlet. Så vaknade han upp ur sin slummer och raspade en stund ifrigt med pennan, och så sväfvade åter hans tankar bort från torfmullssystemet till "nattufvarne" och ut på de djupa vidderna.

Det var ett oändligt långt föredrag. Ordföranden uppe på tribunen började tydligen bli otålig. Han vred sig oroligt på stolen och sträckte på nacken för att af manuskriptbuntens tjocklek sluta sig till, hur länge det ännu kunde räcka. Och gubbarne nere i salen lutade hufvudena allt mera nedåt bänkarne, allt som föredraget skred framåt, och hade de inte suttit å en så

högtidlig plats som i en akademi, så, Gud vet, om inte en och annan af dem tagit sig en stilla tupplur!

Slut! Föreläsaren kastade fram ett sista hästlass facktermer, drog en konklusion ur sina försatser, gjorde en kort sammanfattning, bad om ursäkt för sitt föredrags dålighet och vandra- de så efter en högtidlig bugning ned i salen, medan ordföranden å egna och ledamöternas vägnar framställde sin varma tacksamhet för det synnerligen intressanta och lärorika föredraget.

Derpå följde ännu ett föredrag och till sist ett meddelande af sekreteraren. Referenterna vändades på sina platser och önskade allt hvad akademier heter åt skogen. Men ändtligen slog befrielsens stund. Gubbarne lyfte på sina hufvuden, och ett gladt sorl af stimmande röster susade genom salen.

Ståhl samlade ihop sina papper och gick så ned på byrån. Der satt redan Lundberg i skjortärmarna med en half öl bredvid sig i färd med att skriva sitt referat.

— Snoppa dem! brummade han ilsket.

-- Var lugn för de'! svarade Ståhl. Mitt referat ska komma att se ut som Lasses skinnpels.

Och han slöt sig inne i sitt rum och arbetade i sitt anletes svett, så att referatet skulle bli snart färdigt och ändå erhålla den normala och stadgade längden.

II.

Vid niotiden på qvällen var på källaren Runan redan flertalet af stamkunderna samladt. I soffacken längs väggarna sutto de inklämda i smågrupper utom en och annan enstöring, som placerat sig midt på golfvet. Man hörde slamret af skedar och klirret af sammanstötande glas, och toddyångorna stego i luftiga formationer upp mot taket. Det rådde ännu en stämning ungefär som på en bjudning, då gästerna hålla på att samlas och herrarne stå i klungor längs väggarna, då och då i diskret ton utkastande ett betydelselöst ord. Samtalet hade ännu icke fått fart, och de fleste hade förskansat sig bakom någon tidning, som allt som oftast prasslande vändes eller utbyttes mot någon annan.

Ett undantag utgjorde två herrar, som placerat sig längst bort i hörnet, vid ena långväggen. Den ene var smärt och långväxt, med tjocka, i spetsarne borstiga, kastanjebruna mustascher, och ett på franskt sätt klippt helskägg, som förlänade honom ett artistiskt utseende. Den andre var liten till växten, med ett smalt,

blekt ansigte, små ljusa, trådiga mustascher och ett par närsynta ögon, som kisade bakom en pincenez, som hade svårt att klamra sig fast vid den tunna näsan. Fastän han redan var en några och trettio års man, gjorde han ett intryck af att vara något midt emellan en seminariielev och en kristlig yngling. Naturen hade dock roat sig med att på båda sätta en så att säga falsk ursprungsbeteckning, ty den med konstnärutseendet, som hette Petrén, egnade sig åt det vällofliga affärsyrket, i det han innehade rangen af förste man på ett större kontor, och blekansigtet, Kalle Karlsson var konstnären: han var målare, men för utkomstens skull fick han mest sysselsätta sig med att göra teckningar till skämttidningarna.

Båda voro ledamöter i sällskapet "Nattufvarne", och det var i denna deras egenskap de i afton infunnit sig på Runan. Nattufvarne var ej någon förening i vanlig bemärkelse. Det var endast ett nom de guerre, som uppfunnits vid någon nattlig libation, och kring hvilket sedan några sympatiserande andar utan alla former eller regler slutit sig för att idka ett gladt samlif. Lundberg hade vid något tillfälle skrivit dess stadgar. I dessa förklarades föreningens uppgift gå ut på att "idka utelif nattetid, befordra penningeomsättningen, utrota spritdrycker medels konsumtion och förbereda den kommande sociala revolutionen genom att utså anarkistiska idéer."

Petrén roade sig på lediga stunder med att taga amatörfotografier, och han höll nu på att för sin kamrat förevisa sina mästerverk. Han hade fotografier af fallfärdiga hus från Katarinatrakten, Djurgårdsvyer och ett porträtt af sig själf, där han låg i en skogsbacke med benen som två flaggstänger, högt upp i vädret. Fotografierna kommenterades under lifliga gester från Karlsson, då Lundberg och Ståhl vid tio-tiden gjorde sin entré.

— Välkommen i samhällets lustgårdar! utlät sig Kalle Karlsson och gaf till ett hallå, så att gästerna med ogillande uppsyn vände sig om, medan de nyinträdande slogo sig ned hos sina kamrater.

— Har ni ingen religion, eftersom ni dricker det här sqvalpet? sade Lundberg, under det han pekade på toddarne. Häll i er slumparne, så att vi kan öfvergå till den ädla, skummande punschen!

— Fins det det som prasslar eller det som skramlar? frågade Petrén med ett illmarigt ögonkast och ryckte sig i haxskägget.

— I qväll prasslar det inte, svarade Ståhl. Det mesta är från Falu koppargrufva, och han skramlade med några kopparslantar.

— Vår Herre är god, och Nalle Zekin (Lundbergs ordensnamn) är hans profet, tillade Karlsson och skelade med ögonen.

Lundberg ringde på klockan. Uppasserskan lotsade sig fram mellan borden. Det var en liten

blek varelse, med ett kammarpigliknande utseende, rätt uppstruket hår, uppnäsa och en stor framskjutande framtand, som bland kunderna förskaffat henne öknamnet "råttjungfrun". Hon knyckte på hufvudet och ryckte på axlarna, och hennes mun drog sig till ett bredt leende redan innan hon kommit halfvägs till destinationsorten, ty hon visste på förhand, att det skulle vankas åtskilligt med infall och lustigheter.

— Härliga, tjusande donna! sade Karlsson och lade sin hand om hennes lif.

Hon slingrade sig undan och frågade: Hvad behaga herrarne?

— En rullbiff och en väl stekt galosch, inföll Karlsson.

— Två hårda smörgåsar, sade Petrén, en med kattost och en med skäggsvamp på, och så två liter vattenledningsmjölk.

— Det ska' vara två halfva punsch, utlät sig Lundberg, småfnissande, men i afgörande ton, och så en bondcigarr ur den stora lådan.

--- Ta två, så får du en sjelf! inflickade Karlsson.

Lundbergs order utfördes, och snart voro bägerne kredensade och samtalet i liflig gång. Lundberg utgjorde medelpunkten i sällskapet. Han hade något lugnt, vederhäftigt och tryggt öfver hela sin person, som verkade magnetiserande, och alla i sällskapet täflade om att framlocka hans förstående skratt. Det verkade på dem nästan som ett premium, ett premium, som

aldrig kastades ut i onödan, men därför, när det kom, kom desto mera belönande.

Kalle Karlsson hade just kommit i sitt rätta element. Han serverade långa historier om bekanta och vänner, späckade med komiska detaljer och drastiska uttryck. Somliga af dem hade kamraterna väl förut hört, men de verkade dock alltid som nya, ty under tidens lopp hade han lagt till en mängd nya smådrag, så att man knappast kunde upptäcka deras ursprungliga lydelse.

Ståhl befann sig i en skeptisk stämning. Han hörde knappast på Karlssons historier och deltog endast då och då med några betydelselösa ord i samtalet. Slutligen började han för sig själf tänka, att han måtte förefalla kamraterna innehållslös och tråkig, och då Lundberg insinuerade att han skolkade med drickningen, slog han upp tre glas punsch efter hvarandra och tömde dem alla i botten.

Som tiden skred fram, ökades sällskapet med nyankomna personer.

Först infann sig en herre med skinande rödt ansigte och ett mefistofeliskt drag kring munnen. Han stannade vid klädhängaren, och hans ögon gjorde en forskande utflygt kring rummet, tills de med ett menande uttryck stannade på natt-ufvarne. När han såg att han ej blef observerad, blef hans leende ännu mer mefistofeliskt, hans ögon tårades, och han berörde fingrarne med tungan och strök sig i hårtestarne. Fram

mot pannan sutto de i små tottar, som öarna i ett delta, men sedan drogo de sig allt tätare kring det skalliga midtelpartiet, tills de sist stodo upp som en burrig vasskog i själfva flodmynningen. Slutligen lät han höra en hostning, hvilken af Lundberg besvarades med en inbjudande gest. Han förstod, att han var räddad för aftonen, tog af sig rocken och anslöt sig till sällskapet.

Sedan kom en medelålders herre, klädd i brunrutiga sommarkläder. Han hade ett skrynkligt ansikte med ljusblåa, vattenaktiga ögon och något dystert och lefnadstrött öfver hela sin person. Han var skådespelare till yrket och hade under hela sitt lif haft att strida med motgångar och försakelser. Hans forna energi gaf sig nu endast uttryck i teatraliska gester och kraftigt originella ord, som framfördes med en klangfull röst, hvilken han själf tycktes finna ett stort nöje i att lyssna till.

Därefter anlände en omkring 30-årig man, med kraftig byggnad, svart, stråft hår, något sneda ögon bakom pincenezen och omsorgsfullt snodda, små mustascher. Öfver hans tjocka läppar låg ett till hälften sinligt, till hälften försmädligt drag och i blicken en naiv segerviss-het, som i ord kunde ha uttryckts med: Här kommer jag, nu skall det blifva någonting annat af, eller något dylikt. Hans toalett var mycket soignerad. Han bar en hög, styf krage, skjortbröset lyste i den nyfallna snöns hvithet, den

blåa cheviotjackan smög sig väl efter hans former, och den ljusspräckliga långhalsduken var fraiche och försedd med en skimrande briljantnål. Det var en gammal studentkamrat till Ståhl, vid namn Vallgren, men på senare tiden hade deras banor gått åt olika håll, och de träffades sällan numera.

Ännu några kamrater anlände, och alla drog de som af en magnet till sällskapet i hörnet, der gasken redan var hög.

— Kan vi ta in mer punsch? frågade Lundberg.

Nattufvarne höllo en kort öfverläggning, som resulterade i att Petrén gjorde ett strandhugg in i matsalen. När han kom tillbaka, sken hans ansigte af belåtenhet, och han visade under hviskningen "vaktmästaren" försigtigt upp en sedel.

Samtalet blef allt lifligare. Man hade placerat flera bord bredvid hvarandra och slagit sig samman i smågrupper. På ett ställe diskutrades politik, på ett annat med den mefistofeliske som medelpunkt berättades skabrösa historier.

Vallgren hade tagit uppasserskan på entreprenad. Det var hans stora fåfänga att stå väl hos krogpigorna. Det låg också något chevaleiskt och insmickrande öfver hans väsen, som gjorde att han alltid kom väl i gunsten hos dem. Han behandlade dem med den största delikatess. Aldrig kom det den minsta stafvelse från hans läppar, som kunnat antyda att han hyste något

tvifvel på deras dygd, och han formligen led, då någon af kamraterna kastade ut ett plump ord till någon af dem.

Punschflaskorna växte fram som svampar ur jorden. När en var tömd, stod genast en ny på bordet. Allt som gasken steg blef Karlsson blekare och blekare och Ståhl och Lundberg rödare och rödare. Petrén hade lutat sig mot väggen och sakta slumrat in.

Gaslamporna voro redan släckta, och endast ett par melankoliskt lysande lågor brunno i vägg-lampetterna, då Lundberg knackade i bordet för att äska ljud.

Med kraftig stämman, men ofta afbruten af kommentarier och infall, började han:

Mina herrar!

Jag vågar påstå — och jag vill se den, som trotsar mina ord (det gör jag, inföll Petrén, som åter vaknat till lif), att vi som sitta här inte äro fulla endast i djupt materialistisk mening, fulla af ädelt vin och kostliga drycker, vi äro äfven fulla af den tacksamhet, som besjälur ett människobarn, då det från det dagliga slitets ökenlika stepper förflyttas till det paradiset's lustgård, som i Svea rikets häfder fått namnet Runohällen. Er, fröken Maria, odalisk i denna lustgård, sultaninna i detta harem, som ligger åt det väderstreck, dit den uppgående solen riktar sina tyvärr af oss i fast form sällan skådade strålqvastar, för er fru öfverstinna och källarrådinna höjer jag först mitt punschstop. Om det ligger någon san-

ning i det ord en stor historieskrifvare (Bellman sludrade Karlsson fram) fällde, att Sveriges historia är dess konungars — observera att jag inte sa' Abyssinien! — så ligger det en ännu större teosofisk sanning i att Runans historia är historien om dess Heber. Jag vill icke uppräknad dem alla. Jag vill endast erinra om att de tillhört olika åldrar, de första stenålderns eller mjödets tidehvarf, de andra bronsålderns eller toddylegeringarnas tidehvarf och de allra senaste jernålderns eller punschens, Cederlunds, Lundbergs och Grönstedts gyllene tidehvarf. Er, fröken hofmästarinna, har det blifvit förunnadt att föra spiran öfver detta chateau under den svällande gula flodens eller Jangtsekiangs tid, och det må till er ära sägas, att ni gjort det till ett focus för allt hvad glänsande snillen finnes mellan Novaja Zembla och Zeylons brända mandlar. Vi önska, att Österlandets stjärna måtte lysa öfver er och att ni ej måtte dö af skoskaf, och samtidigt dekretera vi, att detta ställe är det bästa i sta'n och utfärda en ukas, att den som besöker någon annan krog må vara evigt förtappad, fågelfri, varg i veum och hvar mans niding! Skål!

— Antingen måste han vara en pomerans eller en bofink, yttrade skådespelaren, och han drog några höjdtöner, hvilka dock upplöste sig i hesa tuppar.

— Du har tappat ditt höga q, kanske ligger det under bordet, inföll Karlsson.

— Nej, det simmar omkring i punschen och håller på att drunkna, tillade den mefistofeliske.

— Bulta honom i ryggen med ett vedträ...

— En hvar sin egen slagtare...

— Tro aldrig det, svarade kryddlimpan...

— Din hundrade baddare...

Infällen afbrötos af att den sista gaslågan släcktes. Endast ett litet stearinljus brann borta på disken, och kassörskans sträfva röst utskickade ett afgörande: Nu måste herrarne gå!

Det blef så småningom allmänt uppbrott. Man trängdes vid klädhängaren om rockar och galoscher. Vallgren fick fröken Maria i ett hörn och gaf henne ett afskedshängel. Karlsson klapade om kassörskans robusta former och tullade samtidigt brända mandlar ur en glasburk på buffeten.

Till sist kommo alla ut på gatan. Ett parti, som varit inveckladt i ett hetsigt politiskt gräl, fortsatte dispyten vid Brunkebergspumpen. Lundberg stod trygg och bredbent i ett gathörn med händerna på ryggen och småskrattade för sig sjelf utan någon synbar anledning. Petrén, som fick syn på en droska, satte efter den och hängde sig på bakom, och han försvann med den bakom ett hörn, under det kusken snärtade bakåt efter honom. Ståhl och Karlsson utförde midt på torget något slags fantasidans med invecklade piruetter och figureringar.

Till sist gjorde Ståhl en längre språngmarsch och försvann, äfven han, bak ett hörn.

När han kom till Drottninggatan saktade han farten och utanför sin port stannade han en stund, spanande genom mörkret uppåt gatan. Hopplöst! Inte en kjol ute så sent! Han satte nyckeln i låset och fumlade sig med någon möda uppför sina fyra trappor.

III.

Solstrålarne stucko redan in bak gardinkanten och målade upp ena väggen med ljusa strimlor och fält, då Ståhl vaknade på morgonen. Han hoppade yrvaken ur bädden, steg upp på en stol och drog gardinen åt sidan. Framför sig hade han Klara kyrktorn, som reste sig öfver hustaken som en upp- och nedvänd rädisa, hvars rottrådar representerades af de spensliga småtornen. Dess tornur hade fått tienstgöra som hans klocka, allt sedan han för ett par år sedan satte in sitt fickur på stampen.

— Tre qvart på tio, sade han för sig sjelf, medan han åter hoppade ned.

Hans nästa tanke var: "Jag ger fan i att gå upp på byrån i dag!" Han kände sig så olustig, till hälften af fysisk trötthet, till hälften af inre tomhet och ödslighet. Han måste vara för sig sjelf och samla sina tankar!

Han drack ut tre glas vatten efter hvarandra, klädde sig nödtorftigt och satte sig sedan vid skrifbordet att författa ett bref, hvori han förklarade sig på grund af illamående vara förhindrad att

infinna sig på byrån. Han adresserade det till redaktionssekreteraren, ringde på uppasserskan och bad henne befordra det till byrån.

Medan han fullbordade sin klädsel, kom han att tänka på, att tillfället kunde vara gynsamt att i dag söka få besked om hans lustspel blifvit antaget. Det var en helaftonspjes, som han redan för en fem, sex månader sedan inlemnadt till en af småteatrarne. Han hade under denna tid besökt direktören flere gånger, men alltid blifvit ombedd att komma igen om ett par veckor, då han skulle erhålla besked.

Han tog upp ett stycke fläcktvål ur sin byrålåda och satte sig att gro på sin bonjour. Den var nött och glansig uppåt axlarne och på ärmarna, och uppslagen hade fläckar, som voro så ingrodda, att det var nästan fåfång möda att söka gifva den ett respektabelt utseende. Men han gnodde ändå med ifver, ty han hade en förkänsla af, att detta kunde ha någon betydelse för hans litterära framgångar.

Sedan tog han upp sin portmonnä och vände upp och ned på den. En tvåöring och två ettöringar rullade med melankolisk klang ned på bordet.

— Det blir en klen frukost, tänkte han. Det blir att kredita.

Han gick ned på ett kafé i närheten, der han var så pass bekant, att han kunde göra en framställning i detta syfte. Det lyckades. Han

satte med nervös ifver i sig en half öl i småklunkar och ett par smörgåsar.

Därpå begaf han sig åter ut.

Väderleken hade alldeles slagit om sedan gårdagen. Det kändes rått och kallt i luften, snömobben hade frusit till i flikiga kammar, och man fick smyga sig försiktigt längs husväggarna för att inte halka omkull. Ännu tittade solen då och då fram i någon molnspricka, men skyarne började samla sig i tunga, snödigra skockar, och rökarne från skorstenarne blefvo, så fort de dansade ut, tilltrasade af vinden och halkade nedåt tak och väggar i tunga formationer.

Han gick utåt Strandvägen, vek därifrån in åt en sidogata och stannade framför ett af de moderna praktpalatsen med pyramidtorn, spetsgaflar, järnkrampor, som likt jätteflugor sugit sig fast i det röda teglet mellan fönstren, och djerft svängda stuprännor. Han smög sig nästan som en brottsling öfver vestibulens färgade mosaikplattor uppför trapporna med deras glanspolerade ledstänger och gjutjärnsgaller med förgyllda knoppar, torkade sig väl om fötterna och ringde på en klocka, medan hjärtat nästan hörbart klappade i hans bröst.

Han fick stiga in i direktörens arbetsrum, och medan han väntade, gjorde han sina observationer. Det var ett elegant rum, men öfverlastadt med möbler och småsaker, och man fick manövrera försiktigt för att ej stöta på grund.

På skrifbordet kastade facetterna i hjorthonskrifställets bläckhorn blänkande strålar på askar, penntorkare, ciselerade pappersknifvar och småprydnader i oändlighet. Väggarne voro öfverlastade med taflor, porträtt i stora, stjernformiga grupper och gamla förtorkade kransar med blågula band, minnen från sceniska triumfer.

Hans irrande blick stannade slutligen vid mahognybokskåpet, och han läste halfhögt titlarne på bokryggarne innanför glasrutorna. Det var mest storgubbar i fina toaletter: pappa Racine i maroquin, farbror Molière i fransk kloth, men "skogsmänniskan" Shakspeare i vanligt pappband. På nedersta hyllan stodo de moderne, oinbundna och med trasiga ryggar, Ibsen, Brandes, Dumas, Sardou, Strindberg. Kors, hvilket fint sällskap! Alla tiders mest framstående dramaturger! Hur kunde han våga sig in i detta getingbo? Han kände sig liksom genomborrad af onda ögon och hånande blickar, hans sjelfkänsla vek för ett ögonblick bort, och han kände sig tom och ihålig som en utkramad svamp. Men så hörde han knarrande steg från rummet bredvid, han rätade på sig och hans ögon fingo ett uttryck af trots.

Direktören helsade honom med en artig bugning och ett förbindligt leende.

— Mitt namn är Ståhl, började han, ty han visste, att hur många gånger han än besökte direktören, skulle han alltjämt vara lika okänd.

Jag kom hit för att höra efter, om direktören läst min pjäs.

— Hur var det den hette?

— En fjällad fisk.

— Ja visst, mycket riktigt! Han gick in i det bredvidliggande rummet och kom efter en stund tillbaka med en tjock lunta manuskript. Jag har läst den, och hade just i dagarne tänkt skicka upp den till herr Ståhl.

— Det vill säga, den är inte användbar? frågade Ståhl.

— Den är nog inte utan sina förtjenster. Särskildt idén är ganska orginell, men herr Ståhl vet ju att på min teater är det egentligen riktigt lustiga stycken som gå, och detta är väl tungrodt.

Nog för att han visste hvad för pjäser som gingo på den teatern! Tyska fånerier med svärmödrar, dörrlyssningar och rummelgubbar, engelska fånerier med svärmödrar, förklädnader och grilljannar och franska fånerier med svärmödrar, afklädningscener och missförstånd af alla slag. Han visste det så väl, att han själf ansträngt sig att gifva sin pjäs dessa ingredienser. Men han hade haft sådan motvilja mot kalopsen, att han ej kunnat förmå sig att använda tillräcklig dosis. Derför låg det också något halft öfver hans pjäs. Han hade icke kunnat låta bli att då och då skela litet upp mot himlen, fast han föresatt sig att stint titta ned endast på jorden.

— Så är det äfven åtskilliga tekniska fel, fortsatte direktören. T. ex. i sista akten slår en person ned som en deus ex machina, och —

— Nåh, då lönar det sig ju inte att tala om saken vidare, afbröt Ståhl.

— Kanske inte, men det kan ju lyckas bättre en annan gång, svarade han uppmuntrande. Och han gaf sig ut på en utläggning af huru en frieriscen i andra akten var ganska väl lyckad, medan han omsorgsfullt rullade in manuskriptet och svepte det med en likduk af ett par Aftonblad.

“Deus ex machina“ surrade det ännu i Ståhls öron, när han kom ned på gatan. Liksom, tänkte han, inte en deus ex machina oupphörligt spelade in i det verkliga lifvet. Och direktören sjelf hade nu kommit som en deus ex machina och afbrutit det drama af framtidsplaner, vid hvilket han på senaste tiden klängt sig fast.

Han smög sig fram på bakgator för att slippa möta någon bekant. När han kom till Mäster-Samuelsgatan, erinrade han sig, att han ännu hade en pollett kvar till Läsesalongen, och han beslöt sig för att gå dit upp.

Han gick genom ett rum, där bokhyllorna stodo i täta rader, dignande under sin börda af böcker, in i ett mindre rum, där en diskret dager silade sig in genom de tunga gardinerna och de läsande sutto själfsvåldigt tillbakalutade i chäslonger och korgstolar. Han gick fram till ett bord, där de nyaste böckerna lågo utlagda

som en utslagen kortlek och valde ut en nyutkommen novellsamling. Den var af en märkesman inom litteraturen, hvilken han i sina ungdomsår hade beundrat. Han bläddrade igenom den, men fann den uttryckslös och andefattig. Gamla vägar, som tusentals förut trampat! Ingen fantasi eller lössläppthet! Lik den franska trädgårdsstilen med långa alléer af evigt enahanda iakttagelser och tankar, väldiga gräsmattor af ord, ord, det hela väl klippt och ansadt, regelbundet geometriskt och öfverskådligt, med varsamhet undvikande alla öfverdrifter, all natur!

Han slungade förargad undan boken och gick bort till en hylla, på hvilken tidskrifterna hade sin plats. Hans ögon föllo på ett häfte med en outgrundlig, österländsk bokstaf och ett mystiskt tecken, bestående af två i hvarandra inringlade trianglar. Det var en teosofisk tidskrift. De symboliska tecknen hade i ett nu för hans fantasi kallat fram en bild af Österlandet och dess under. Gamla föreställningar från hans barndom blandade sig med hvad han läst under mognare ålder, och han målade i sitt inre upp en idyllisk tafla af vingårdar och olivlundar, dalsänkningar med slingrande floder, glittrande i strålarne från den sydländskt varma solen, sykomorer och böljande sädesfält, och staffaget i landskapet utgjordes af helige män med vördnadsfulla skägg, hvilka höjde sina händer mot himlen och med brinnande andakt egnade den högste sin dyrkan.

Förening med det högsta väsendet genom att afhålla sig från handling, läste han som rubrik öfver en af uppsatserna. På ett par sidor innehöll den i koncentrerad form Österlandets hela praktiska lefnadsvishet. Endast den kunde anses hafva afsagt sig världen, som ingenting åstundade och ingenting förkastade. Den, som uppgifvit all tanke på att skörda frukt af sina handlingar, skulle vinna fullkomlig sällhet. Den vise gladde sig ej öfver det som vore förnöjligt, ej heller sörjde han, då han drabbades af motgång. Den vise, som ur sin själ bannlyste hvarje intryck efter beröringen med de yttre ting, vore redan i detta lifvet höjd öfver födelse och död.

Det var läror och satser, som föllo i den bästa jordmån under hans nuvarande sinnesstämning. Han slukade girigt häftets innehåll. Men en inre oro dref honom åter ut. Han måste suppa in frisk luft, andas in pustarne af den luft, som han hörde hvina i knutarne och som kom pappersremorna på dubbelfönstren att gnälla med ett ömkligt läte.

Han gick häftigt och brådskande, utan att observera eller taga notis om någonting Drottninggatan ett par gånger upp och ned, innan han återvände till sin bostad.

Städerskan hade nyss varit inne och bäddat och sopat, och en brasa barrved sprakade friskt i kakelugnen. Rummet gjorde ett kalt och ödsligt intryck. Väggarna voro nakna, endast prydda

med ett färgtryck, föreställande en naken nymf, och en litografi i svart träram. Möblerna voro klumpiga och maskätna torgmöbler, och der och hvar på stolarne lågo utan ordning utplanterade böcker, tidningar och papper.

Han hatade det estetiska snobberi, som uttrycker sig i att pryda upp bostäder med tusentals lyxföremål och väggprydnader, men för en gångs skull kände han ett behof af att få ett varmare intryck än detta hotellartade rum kunde gifva. Han rullade därför ned gardinerna och tände på stearinljusen, ehuru det ännu var full dager.

Dagens tilldragelser och hvad han nyligen läst hade gifvit hans sinne en beklämdhet, som liksom öppnade alla hans porer och lät för honom mera främmande tankar och känslor sila sig in i hans sinne. Han kände sig det eviga närmare än han gjort på många år, och han erfor ett behof att bedja. Han lade sig ned på golvet vid sängkanten, borrhade hufvudet in i sängtäcket och staplade med möda igenom Fader vår och Herrens välsignelse, ty en och annan lucka hade under årens lopp uppstått i hans minne beträffande äfven dessa så bekanta böner.

Då han därpå reste sig, föllo hans ögon på färgtrycket öfver sängen. Han ryckte ned det och kastade in det i elden såsom det första försoningsoffret för hans förflutna lif. Han fundrade ett ögonblick på att låta den tjocka manuskripttrullen med lustspelet gå samma väg, men

han betänkte sig och stoppade i stället ned den i en chiffonierlåda.

Han lade sig därpå på soffan, och hans tankar sväfvade vidare på den väg de redan slagit in på. Under många år hade han kämpat för att upptäcka, stärka och gifva uttryck åt sin individualitet och de krafter han kunde ha gömda i sitt inre. Hvilka löjliga sträfvanden! Vanitas vanitatum! Han hade sträfvat efter att bli en liten Gud för sig sjelf, i stället för att kasta sig i armarne på världens herre, den store, allsmäktige Guden. Nu hade han framtiden klar för sig. Bort med alla fåfänga drömmar, all ärelystnad! Ödmjukheten och att vara nöjd med den obetydliga ställning man hade, det vore dock detta lifvets visdom.

Tankarne jagade hvarandra i hans hjärna, men han kunde ej längre rätt hålla styr på dem. De kommo som kornblixтар på en klar himmel. Somliga voro väl fromma, som omgifna af en helgongloria, och lyfte sig upp öfver den hvardagliga nivån som flygfisken, när han jagas af hajen. Men där kommo också oförmärkt trotsiga tankar med piggsvinstaggar och hullingar och tankar, skimrande som perlemor i lifvets, lifslustans alla färger.

Han slumrade så småningom in. Han fick intryck af att han såg ett smattrande och fräsande fyrverkeri. Där funnos bengaliska eldar, som visade hela naturen i ett nytt sken; små sprakande ormar, som foro som viggas genom

luften, dök ned i vattnet, kommo åter upp och tumlade fram som lekande delfiner; raketer, som med ett väldigt klatsch susade upp mot himlen och delade sig i blänkande stjernor, som växte fram på långa eldstjelkar, romerska ljus i alla färger och solar, som sprutade ett gnistrande eldregn omkring sig. Och så kom det stora slutnumret, raketkistan. Hela himlen blef i ett nu som ett haf af ljus, och raketerna flögo fram som om de ville borra sig tvärs genom himlahvalfvet.

Det gick omkring i hans hjärna. En mängd intryck från alla håll blandade sig tillsammans i ett brokigt virrvarr. Tankarne voro ej längre tankar. De hade för länge sedan öfvergått till drömmar. Han hade somnat, men den djupa tillfredsställelse, som hvilade öfver hans drag, visade, att drömmarne voro ljufva, att han vistades i regioner, der framtiden syntes ligga ljus och väl banad för honom.

Ett par timmar hade redan förflutit, då han åter vaknade. Det ena ljuset hade redan brunnit ned i staken och flämtade med hög låga, liksom pustande efter andan i dödsminuten. Han blåste ut det och kastade sedan en blick bakom ena gardinen. Det var mörkt ute, men snön hvirflade ned i skimrande flingor och lagrade sig i tjocka drifvor på tak och gator. Gaslyk-

torna där nere kastade sneda strålar upp mot hans fönster, och han kunde se profilerna af röda balskor och kängor i skomakarens skyltlåda och ett par stora gula affischer, på manufakturhandlaren's fönster midt emot, hvilka tillkännagåfvo att ett stort konkurs-engros-varulager realiserades der. Liflig trafik rådde ännu på gatan, hvaraf han drog den slutsatsen, att klockan ännu icke kunde vara så mycket.

Han kände sig omornad och frusen och gjorde därför några kraftiga gymnastiska rörelser på golfvet. Så kom han att kasta sina blickar på väggen, där färgtrycket haft sin plats och där ännu några krokiga knappnålar erinrade om dess forna tillvaro.

— Gud, hvad man ändå kan vara fånig! tänkte han. Han mätte rummet med långa steg, och under promenaden drog genom hans hufvud en skock af tankar, som stodo i bjärt motsats till den stämning, i hvilken han befunnit sig för några timmar sedan.

Nej, religionen den passade inte för honom! Han vore ännu för ung för att ge tappt i kampen för det egna jaget. Resignation kunde passa för gamla käringar. Att kasta sig in i verdens strider, att glädjas med de glada och sörja med de sorgsne, det anstode en man. Där kärleken till Gud började, där slutade kärleken till verden och, hvilket vore detsamma, kärleken till människorna. Likgiltigheten, det vore den devis den verkligt religiöse bure på sin fana, äfven

om han sirade ut sitt tal med de människovänligaste fraser och floskler.

Att arbeta för att utveckla sin egen individualitet, det vore den ädlaste sträfvan, åt hvilken man kunde egna sitt lif här nere. Vår herre hade icke skapat vasallerna enkom för solarnes skull; de hade äfven sin själfständiga betydelse och sitt själfständiga lif. Men att utveckla sin individualitet, det kunde man ej utan att stöta på motstånd, och då gälde det att draga svärdet ur skidan och damma på till höger och venster.

En berömd filosof, som han läst om i läroböckerna, hade yttrat, att man borde tvifla på allt. Det vore en vacker tanke, men icke af någon större räckvidd, om man ej visste att draga konsekvenserna ur densamma. Och konsekvensen vore, att, när man funnit något tvifvel berättigadt, man äfven skrede till handling, och oppositionen det vore tviflet omsatt i handling.

Och för resten, hur kunde man vara religiös, när man besatte en humoristisk källåder, som alltid vore färdig att svälla öfver och dränka all sentimentalitet och svärmeri i sin brusande ström? Humor vore i sjelfva verket ett slags religion och en religion, som gäfve långt vidsträcktare vyer än den vanliga. Ty med humorns glasögon såge man det stora i det lilla och det lilla i det stora, men genom religionens monocle såge man endast det stora i det stora och det

lilla i det lilla. Den religiöse droges likasom in i en hvirfvel, som betoge honom all utsigt, och han kom alltid i motsägelse med sig sjelf, emedan han redan i detta lifvet sträfvade efter att frigöra sin ande från sin kropp i stället för att ställa dem i den innerliga förening, som betecknades genom det heliga ordet harmoni.

Han afbröt här sina funderingar och tog på sig ytterplaggen. Han förnam en plågende känsla af hunger i maggropen, och han beslöt sig för att gå ned till Berns, der flere af hans kamrater hade sitt stamhåll, för att se, om han där kunde träffa på någon, som vore viggabel.

När han kom ned i Kungsträdgården, mötte han Kalle Karlsson, som krupit in i pelsmössan och rockkragen och stoppat käpphandtaget ned i rockfickan.

— God dagen! helsade han honom. Du är mig just en oförskämd deus ex machina, som ramlar ner så här midt från himla'.

— Jag kommer från Berns och tänkte slinta in någonstädes och få en toddy.

— Du slinter ingenstans, för nu ta vi en promenad. Det är ett gudaväder.

Snön föll alltjemt i stora flingor och tornade upp sig i allt högre drifvor, skimrande i gula reflexer från de flämtande gaslågorna. Buskarne voro som inpudrade med socker och trädgrenarne tjockt hvitkanderade. Människorna plumsade fram som svarta silhuetter mellan träden, och hästarne

frustade fram riktiga rökmoln, när de arbetade sig fram med de pinglande spårvagnarne.

— Det har händt mig en malheur i dag, sade Ståhl, och sneglade på Karlsson.

— Hvad då?

— På det här viset går jag inte till odödligheten i det här seklet.

— Sjung ut! Du är ju, för tusan, en fri medborgare i ett fritt samhälle.

Ståhl berättade för honom i detalj förmiddagens tilldragelse, medan de klöfvo fram i snödrifvorna bort mot Skeppsholmen. Skärgårdsbåtarne lågo vid stranden i vinterpelsar och ryckte i sina fjättrar, långsamt gungande upp och ned. Utanför Grand Hôtel strålade genom de rättikformade kuporna ett bländande elektriskt ljus mot dem genom snögloppet. Bakom de målade fönsterrutorna i mohriska kaféet kunde man skönja väldiga skuggor, som rörde sig af och an. Mot söder kunde man endast urskilja några otydliga konturer af Katarina kyrktorn och mörka husfasader, och de otaliga lyktljusen där borta syntes sväfva fritt i luften och liksom bilda underliga stjernbilder.

— Jag känner mig som ett riktigt beläte, sade Ståhl, när han slutat sin historia. Hvad fan skall man egentligen streta för?

Karlsson hade tusentals gånger haft samma tanke, men nu yttrade han uppmuntrande:

— Man stretar för födan, äran och lifvet efter detta.

— Ja, visst, för en biffstek, en staty i Humlegården och astralkroppen. Och i ett hastigt ryck tillade han: Den förbannade tröghetslagen, som går igenom universum! Den förbannade friktionen! Det ska vara viljan som räddar en.

De hade kommit ut på udden, där snögloppet slog dem ohejdadt i ansigtet. Ett knastrande ljud hördes från isflakorna, som svängde kring i strömhvirflarne och lade sig i vägen för Saltsjöbadsfärjan, hvars lanterna lyste genom töcknet som ett grönt öga.

— Ska vi slå vad, sade Karlsson plötsligt, om att före nästa jul ska vi båda ha åstadkommit något större arbete? Den som tappar betalar 25 kronor.

— Topp, svarade Ståhl, och deras tummar möttes till en hård tryckning. 25 kronor var det.

I samma ögonblick föllo hans ögon på en lifräddningsboj, som hängde på en grind vid stranden. Han lyfte af den, kröp in med hufvudet och yttrade i teatralisk ton:

— Till ett tecken att jag vill göra allt hvad göras kan för att rädda min själ, sticker jag nu mitt hufvud i denna boj. Gack du och gör sammaledes!

Han lade bojen öfver Karlssons hufvud.

— Svär!

Till ett tecken, att jag Kalle Karlsson vill göra allt hvad göras kan för att rädda min själ, sticker jag hufvudet i denna boj, kom det i en ansträngdt ömklig ton.

Han lösgjorde sig därpå från bojen, och som i ett öfvermått af lifsglädje kastade han sig raklång i en snödrifva och rullade omkring som ett nystan. Exemplet verkade smittande på Ståhl, och båda tumlade en stund oförskräckt om i drifvorna.

— Jag tror jag inte haft så roligt, se'n far min hängde sig, sade Karlsson, när han åter kom upp och pustande skakade snön af sig.

— Jag förnimmer det i mellangärdet, sade Ståhl, som om jag skulle vilja slå ihjäl en fem, sex bönder, och han kände hur snön under hans krage smälte och i kittlande floder banade sig väg ned åt ryggraden.

De vände därpå åter. Det var som om de haft en känsla af skam öfver detta utbrott af sentimentalitet. Som genom en tyst öfverenskommelse lemnade de ämnet. Men under det de utbytte en och annan torr anmärkning om likgiltiga saker, voro deras tankar fortfarande selsatta med de framtidsplaner, de sjelfva väckt till lif.

Ståhl kände på sig att detta, som det kunde förefalla, skämt gifvit honom en allvarlig väckelse. Och då han kastade sina blickar bort mot Jakobs kyrka, antog den för hans fantasi skepnaden af ett rofdjur, som krökte på ryggen, vände på hufvudet och med de två urtaflorna illistigt och skeptiskt såg ned på honom, och mellan träden skönjde han Karl XII:s staty, som hotfullt sträckte ut armen mot honom.

-- Jag skall besegra denna stad trots allt, tänkte han.

Då de båda vännerna hunnit tillbaka till Kungsträdgården, togo de afsked af hvarandra. Hungerskänslan hade alldeles försvunnit hos Ståhl, och han styrde sina steg direkt till hemmet.

IV.

På Stockholms Allehanda rådde fram i mars månad en ifrig brådska. Alla fingo arbeta under högtryck, och särskildt ur de yngre medarbetarne pressades all kraft, som fanns att taga. Riksdagsarbetet fordrade en fem, sex referenter, som speciellt under plenidagarne hade sträng syssel-sättning till långt öfver midnatt. Dertill kom förutom de löpande göromålen den mängd af möten och sammanträden, som under denna års-tid höllos i alla kanter af staden, och hvilka också skulle vederbörligen refereras och kommenteras.

Redaktören lade sig med tröttande nit i alla de minsta detaljer. I stället för att vara den centrala kraft, som kom hjulen att samarbeta och underlättade deras gång, verkade han snarare som en broms, som ständigt försvårade eller afbröt arbetet. Hans obeslutsamhet och misstänksamhet hade nästan blifvit till ett ordspråk. Ena stunden gaf han en order för att några ögonblick derefter kontramandera den och låta den följas af någon annan. Och fann han, att någon

hade ett ögonblicks lugn eller ledighet, blef han orolig och ansträngde sin hjärna att hitta på göromål, som voro onödiga, ofta till och med omöjliga att utföra. På de äldre vågade han sig mera sällan. De hade fått något brummande, otillgängligt i sitt sätt, som verkade afkylande på honom. Och vågade han sig någon gång på dem med någon anmärkning eller befallning, så fick han dem dock sällan till att utföra den. Så mycket mera fingo de yngre, som ännu kände sig osäkra på sin ställning, löpa.

Ståhl hade kastat sig in på tidningsmannabanan af inre kallelse. När han varit bosatt der nere i den aflägsna småstaden med dess trånga förhållanden, hade det alltid hägrat för hans inbillning som höjden af lycka att få egna sig åt detta yrke. Om något, så skulle väl det, hade han tänkt, kasta en in i det rörliga, brusande lifvet, vidga vyerna och gifva näring åt vetgirigheten och erfarenheten.

När han omsider tagit sig mod att bryta med det förflutna och trots sina anhörigas motstånd slagit in på en ny bog, så fann han sig också till en början förträffligt i sitt nya yrke. Det var dagligen nya erfarenheter att göra. Som referent kom han i beröring med en mängd personer i olika yrken och lefnadsställningar, han fick en inblick i riksdagsarbetet och i Stockholms rika föreningslif, och han begagnade sig med ifver af det tillfälle som erbjöds att erhålla gratisbiljetter till teatrar och andra nöjen. Och som

medarbetare på utrikesafdelningen följde han noggrant med händelserna på världsteatern.

Men redan efter ett års tid hade hans uppfattning förändrats. Han märkte så småningom att han fortfarande stod utanför, att han egentligen inte vore annat än en åskådare. Hans yrke bestod endast i att relatera, referera och konstatera. Aldrig hade han tillfälle att på minsta sätt själf gripa in i händelsernas gång. Det var objektiviteten som var den ende och sanne guden i hans tidning. Som åskådare hade han ej ens rättighet att klandra eller ropa sitt bifall. Men huru behålla intresset, när han alltid skulle lägga band på sina tankar och känslor och hålla omdömet i strama tyglar? Hvad de plågade honom till sist dessa intetsägande referat, alla gjutna i samma form och efter samma mönster! Det var som om verkligheten hade förlorat sin tjusningskraft och sitt lif, som om alla väckande tankar krympt samman eller lagts på sträckbänken, när referenten satt sin prägel på dem och planterat in dem i tidningens långa, stela spalter.

Fortfore det som hittills, skulle han blifva en maskin, som småningom skulle fungera allt bättre, afleverera sina alster med allt större precision och ackuratess; men en maskin skulle han förblifva allt intill döddagar!

Hans litterära intressen, som under det forcerade arbetet en tid slumrat, väcktes nu till nytt lif. Men hvad hans penna hade blifvit slö och trubbig! Alla de triviala fraserna ur tid-

ningsspalterna föllo som på trots ur pennan, när han satte den till papperet. Det var endast någon gång i någon lycklig stund, när han kunnat samla sig eller någon häftig sinnesrörelse skakat bort hvardagstankarne, som han förnam den omedelbara friskhet i sitt sinne, som formar tanken i ursprungliga uttryck och bilder. Understundom intogs han ock af en djup pessimism, och för att bortjaga den naggande oron ur sin själ, kastade han sig in i en hvirfvel af förströelser och nöjen. Det var på lediga stunder ideliga nattliga orgier i sällskap med kamrater, som voro i samma fördömelse som han. Det var ett berusande lif, fullt af galghumor och ystert skämt och som skänkte honom en mängd nya erfarenheter, men det förstörde ock hans ekonomi och kom honom stundom att känna djup leda och äckel vid allting. Trots allt hade han då och då tvingat sig ned vid skrifbordet, och som resultat af hans arbete hade det förut omnämnda lustspelet vuxit fram. Det hade så småningom för honom kommit att stå som den räddningsplanka, som åter skulle frälsa honom till lifvet, det verkliga, individuella lifvet. När det omsider var färdigt, så insåg han väl alla dess fel och brister, men han hade fäst sig vid det som vid ett sorgebarn, och det hade därför gifvit honom en svår stöt, när det refuserades. Hans lynne hade dock ännu för mycket kvar af sin forna spänstighet för att han skulle ge allt förloradt och söka sin tröst i resignationens armar. Han grep sig efter vadet

med Karlsson an med ett nytt arbete, ett drama, med hvilket han sigtade högre än han någonsin förut vågat. Det gick väl långa tider, då han ej kände någon lust för att skrifva, men så kom det ibland någon period, då han stängde sig inne och under nätterna med nervös ifver kastade upp en eller annan scen på papperet. Och hufvudpersonen i pjesen, det blef han sjelf. Under trycket af de yttre omständigheterna hade hans känslor liksom pressats ihop, koncentrerats. De ropade på befrielse, och i gynsamma ögonblick kunde han gifva uttryck åt all den bitterhet och disharmoni, som grott sig in i hans sinne. Men kunde han skaffa fritt utlopp åt sin nuvarande stämning, så skulle han därmed också befria sig själf, och i hans själ skulle åter bli utrymme för mildare och mera harmoniska känslor.

Under de senaste åren hade Ståhl så småningom dragit sig bort från allt familjelif. Han hade flera släktingar i Stockholm, men han undvek helst att sammanträffa med dem. De förstodo ej honom och hans sträfvanden, och han plågades af deras obligatoriska frågor, om hur han hade det och om hans inkomster stigit. Som surrogat för den brist på qvinligt umgänge han led hade han för några månader sedan stiftat bekantskap med en ung flicka, som hade anställning som retuchös hos en fotograf. De hade tillfälligtvis sammanträffat, men ur den första ytliga bekantskapen hade så småningom utvecklats en intim förbindelse, och hon hade utan förbehåll

hängifvit sig åt honom. I början hade han varit som fascinerad af hennes tilldragande och öppenhjärtiga väsen, men då han kommit utom hennes trollkrets hade hans frihetskänsla tagit öfverhanden, och på senaste tiden hade han rakt försummat henne.

En lördagskväll i slutet af mars låg, då han kom hem på kvällen, en biljett och väntade honom på nattduksbordet.

Han kände genast igen Annas klumpiga krumelurer på utanskriften. Han bröt brefvet, och då han sträfvat sig upp för de sneda raderna, hoppat öfver dess gärdesgårdar af droppstenslika utropstecken, begrundat de många understrykningarna och i hinderridten nått slutpunkten, hade han gått igenom en skärseld af förebråelser och pikar, men också erhållit sin absolution på det villkoret, att han påföljande morgon vore henne till mötes vid hennes bostad.

Det var inte utan, att hennes bref ingifvit honom en dosis samvetsförebråelser. Han hade på sina lediga stunder varit så upptagen af sina egna tankar och funderingar, att han på ett par veckors tid icke kommit sig för att söka upp henne. Men nu skulle han godtgöra sin försummelse, synnerligast som han på så sätt kunde få en förevändning för sig sjelf att skolka en dag.

När han kom ut på söndagsförmiddagen, slog en ljum vårluft honom till mötes. Hela ena hälften af Drottninggatan låg som inbäddad i ett

skimrande solljus, och en brunspräcklig fjäril kom likt en bit karduspapper fladdrande mellan butikfönstren. Han gick öfver Kungsholmsbron förbi Serafimerlasarettet, på hvars balkonger i blårandiga kostymer klädda sjuklingar hängde ut öfver balustraden, och stannade först när han hunnit till garnisonssjukhusgårdens spjutgaller med ormarne, som kastade sitt etter i de af ålder och fukt gulrostade skålarne. Han kastade forskande blickar upp mot huset snedt emot, der gyllenlack och pelargonier trängdes om utrymmet i fönstren.

Till slut öppnades ett fönster på glänt. Anna stack försigtigt ut hufvudet och nickade förstående. Ännu ett par minuter, och hon stod framför honom nere på gatan. Hon var klädd i en enkel brun kappa, som väl slöt sig kring hennes smidiga, fasta former. På den bredskyggiga hatten häfde sig i en djerf båge ett par svarta plymer, som baktill doppade ändarne i två stora, ljusröda rosor.

Kring hennes fylliga läppar låg ett barnsligt, allvarligt drag, som dock kunde förbytas i det soligaste leende, och bakom floret glindrade två klarblå ögon, som likt två spindlar med magisk kraft höllo honom fången i hennes nät.

— Psalmboken? sade han med en pekande åtbörd, sedan han helsat.

— Ja visst, det är det enda sättet att få gå ut att säga att man ska gå i kyrkan.

— Hur länge får du vara ute då?

— På sin höjd till klockan två.

Hon var inackorderad hos en släkting, en gammal knarrig fru, som höll henne stramt och vakade öfver hennes dygd som draken öfver skatten. Det var därför endast genom allehanda finter och nödlögner hon då och då kunde bereda sig tillfälle till ledighet.

Han föreslog att de skulle göra en promenad till Värtan. De gingo öfver Kungsträdgården, där snödropparne redan stucko upp på de af granris täckta rabatterna, och där ballongförsäljarne stodo i hörnen med sina knippen af i bjärta färger målade ballonger, uppåt Sturegatan.

Hon anförtrodde honom en del interiörer ur sitt hemlif och arbetet hos fotografen.

De hade kommit ut på den nyanlagda, breda chausséen, som leder till Värtan. Till höger öppnade sig en kal och bar, endast där och hvar med snöfläckar betäckt vik af gårdet, och i bakgrunden blänkte plåttaken på kasernerna och Gustaf Adolfs-kyrkans satta, röda figur i solreflexerna. Längre fram drog sig skogen allt tätare in på dem. På ena sidan trängdes tallar, granar och nakna, hvitglänsande björkar i bergsslutningen om utrymmet, och de fuktiga mossorna hade liksom eruptioner af brunröda trådknippen. På ängsmarken till vänster var det ekarne som dominerade. De stodo i grupper på kullarne, likt polyper sträckande ut sina knotiga armar. Längre bort i sänkningen, där järnvägsbanken gjorde en kurva, låg ännu svallisen gul och

porös, och mellan träden stucko telegrafstolparne upp med sina hattar, som sutto som hvita dufvor på galgarne.

— Jag måste hvila en stund, sade Anna. Hon kände, hur solstrålarne trängde genom ytterkläderna och lackade fast linnet vid kroppen, och hennes hy fick ett allt mera blomstrande utseende.

Hon satte sig ned på en sten och borrhade in hufvudet i sin muff, medan tårarne tillrade ned för hennes kinder.

— Hvad är det nu åt dig? Han satte sig bredvid henne och smekte lätt hennes hår, som i nacken burrade upp sig i små lockar.

— Jag vill inte gå hem; jag går inte hem! sade hon energiskt, medan hon såg upp och leendet tittade fram mellan tårarne.

— Hvad skall din tant säga? sade han varnande.

— Ingen människa bryr sig om mig, sade hon, och tårarne fingo ny fart. Så fick hon se en liten gul hästhof i dikeskanten, och ovädret var åter bortblåst. — Se blomman!

— Det är Tussilago Farfara, sade han lärdt.

För hennes blickar stod den lilla trädgården till hennes fädernehem i småstaden, där hon tillbragt så många lyckliga dagar. Det var en liten, gammaldags täppa, som började med en tät buxbomhäck och slutade med en syrenberså. På ömse sidor om bersån rakade krusbärsbuskar med nästan oätliga bär upp ur den luckra jorden,

och några yfviga fläderbuskar trängdes om utrymmet med planket, på hvilket kattorna brukade sjunga sina nattliga symfonier och genom hvars springor man kunde se in i grannens bakgård. För henne hade denna trädgård blifvit liksom höjden af all poesi, och ju längre hon varit från hemmet, desto större och vackrare hade den blifvit för hennes inbillning.

— Ingen människa bryr sig om mig, upprepade hon, och omedveten om sin illogik tillade hon tankfullt: Det är en musikanter vid Operan, som är kär i mig. Han kommer alltid och möter mig, när han är ledig. Han vill att vi ska gifta oss, men han är så odräglig.

— Hvad säger din tant då?

— Hon är förstas stormförtjust och säger att det är det bästa parti jag kan göra och att han egentligen är alldeles för god för mig. Men hvad säger du?

Hon såg på honom med sina kloka ögon. Hon hade hela tiden haft en känsla af att han gled ur hennes händer. Han hade stundtals varit som frånvarande och svarat henne torrt och fåordigt.

Han lade armen om hennes lif och drog henne intill sig, men hon lösgjorde sig. — Jag vet inte, kom svaret dröjande.

— Du tycker inte om mig på samma sätt som musikanten? sade hon i frågande ton.

— Nej, jag är nog något mer reflekterad.

Reflekterad --- hvad mentes med reflekterad?

Hon tänkte på reflektionsspegeln i tantens salong, genom hvilken man kunde se uppåt den slingrande backen, där myllrande skaror af småbarn dagen lång brukade ha sin lekplats.

— Ser du, tillade han, jag är sådan man blir, när man läst Rousseau och Ibsen och andra och alla deras idéer ligga i ett kaos och brottas i ens skalle. Din musikant, han tänker antagligen inte så mycket. Han bara blåser och blåser.

— Nej du, han filar med stråken — violoncell, upplyste hon.

— Jaså, då tänker han med fingrarne.

Hon tänkte på hans tumme. Den var så mjuk och böjlig, och han kunde kröka den bakåt som en sprättbåge. Var det kanske för att han tänkte så mycket med den?

— Tror du han är kär med fingrarne också? frågade hon.

Han gaf till ett kort skratt. Tankeförbindelsen förekom honom så löjlig. Han slog ännu en gång armen kring hennes lif och drog henne till sig, och nu tillät hon honom att trycka en kyss på hennes läppar.

— Nu bryta vi upp, annars sitter du här och förkyler dig, sade han.

De fortsatte vägen ned till Värtan och gingo där in på värdshuset och drucko en kopp kaffe. Efter att ha uppehållit sig där en timme vandrade de åter i sakta mak mot staden. Skaror af söndagsklädda herrar och damer strömmade

allt jämt ut för att supa in sol och vårluft. Två elever från militärinstitutet kommo raka och stela i ryggen, som utskurna ur en skottafla, med geometriska konturer och upprandade af de blänkande knapparne. En skäckig häst skumpade i traf förbi dem med sin ryttare, och en velocipedist susade ljudlöst förbi längs vägkanten, där gummiringen slog upp ett slingrande spår i den fuktiga sanden. Från en skogsbacke hördes hornlåtar, en kråka for kraxande öfver trädtopparne, och från en sälg, hvars hängen tedde sig som hvitulliga larver, hördes entoniga struptioner från en liten smutsgul fågel.

Hon hade beslutit sig för att ej gå hem till middagen. Hon befann sig i den sinnesstämmningen att hon föga brydde sig om, om hon också erhöle en duktig portion snubbor. Det soliga vårvädret höll henne som fången och hon gladde sig åt att få äta sin middag ute i annat sällskap än den gnatiga tantens och — ty hon var nästan säker på att han också skulle vara inbjuden — den tafatte och moraliske musikantens.

När de vid tretiden kommo in på Berzelius, satt redan Kalle Karlsson där vid ett hörnbord i sällskap med sin tös. Det var en bleksiktig, omkring trettioårig flicka med ett smalt ansigte, rynkor kring ögonvrårna och två lifliga, spelande ögon. Hon hette Agnes, hade en egen rakstuga på Söder, och Karlsson hade redan i flere år varit bekant med henne. Ståhl och Anna hade äfven flere gånger varit tillsammans med henne,

och hon vinkade därför lifligt med handen, när de inträdde.

— Det var roligt, att ni kom, sade hon.

— Lagom roligt, sade Ståhl. Det kommer att kosta dig en half punsch.

Han hade för en tid sedan slagit ett vad med henne, och han visste nu, att det var hon som hade förlorat.

Medan de höllo på med middagen, kom Petrén in i sällskap med en medelålders bildhuggare, med ett öppet ansigte och ett kraftigt helskäg. De slogo sig ned vid ett närstående bord. Petrén gick i bakrus sedan någon festlig tillställning föregående natt och var vid ett mycket uppsluppnet humör. Han gjorde gubbar mot Karlsson, och då grisfoten var alltför oppositionell mot hans knif, reqvirerade han in en tång och bearbetade den sedan på ett uppseendeväckande sätt med densamma.

Efter middagen gingo de alla in på kaféet. Bildhuggaren bjöd på kaffe, och Karlssons älskarinna tog in den första punschhalfvan. Det var hufvudsakligen hon och Petrén, som höllo konversationen vid lif, och den tangerade oupphörligen det frivolas område, men på ett så lustigt sätt, att de öfriga lågo dubbla af skratt.

Till sist greps dock Petrén af sin vanliga äfventyrlusta och ville gifva sig af till någon annan restaurant. Men innan han gick, utförde han en finansoperation. Han hviskade

först något i Ståhls öra, men då svaret blef nekande, lade han upp en femtioöring på bordet och sade med ett pröfvande leende högt till Agnes.

— Kan du lägga in den der i en papperslapp?

Hon förstod genast meningen, tog upp en femma ur sin portmonnä, stoppade omsorgsfullt in femtioöringen och räckte den åt Petrén.

— Det var bra, sade han, och kliade sig bak örat. Jag behöfde ett omslag för att hålla den blank.

— Men det blir på kort sigt, svarade hon. Om torsdag förfaller papperet.

Petrén lade handen på hjärtat med en stor gest. En stund därefter försvann han jämte bildhuggaren.

Samtalet domnade af. Anna började blifva orolig. Den uppspelta stämningen hade dragit henne med sig, men rädslan öfver efterräkningarna kom nu öfver henne, och hon yrkade på uppbrott.

Karlsson och Agnes skulle gå på teatern på qvällen, och de beslöto sig för att stanna qvar, tills tiden var inne.

Ståhl och Anna togo afsked. Ståhl ville, att hon skulle gå upp till honom. Men hon var nervös och ville styra kosan direkt till hemmet. Han följde henne till porten. Men sedan de väl hunnit dit, gjorde hon sig ingen brådska. Det var så mycket ännu att afhandla och rådgöra

om, och hon var nästan färdig att åter vända om och följa med Ståhl.

Till sist slet hon sig dock lös och gick med hjärtat i halsgropen upp för den skrangliga trappan.

V.

En natt kom Ståhl vid 11-tiden ned på byrån från riksdagen. Han hade suttit där tre timmar i svit. Det var en af hufvudtitlarne som behandlats, och han hade nu ett par långa debatter att skrifva ut.

Redaktören satt vid stora skrifbordet i motagningsrummet, sysselsatt med att läsa korrektur på riksdagsnotiserna. Han hejdade Ståhl i förbifarten, förhörde sig om hvad som förekommit i andra kammaren och gaf honom åtskilliga förmaningar och instruktioner.

Ståhl kände sig vid riktigt misshumör. Han var trött och dåsig efter det ansträngande arbetet däruppe. Hans portmonnä var tom, och han förutsåg att han skulle få svälta följande dag. Han satte sig ned vid skrifbordet och skref brådskande och slarfvigt några pappersremsor fulla. Han tog sig därpå en hvilostund, gick bort till fönstret, torkade af imman och kastade en blick ut i mörkret. Månen hängde svällande och guldskimrande som en fullmogen apelsin öfver hus-taken. Himlen hvälfde sig i en kall, blåsvart

båge lik en väldig nåldyna, ur hvilken stjärnorna stucko fram som små bleka knappnålshufvuden.

Det kom en känsla af obändig frihetslusta öfver honom, och han funderade en stund lik-som en skolpojke på att rymma från alltsammans. Men det var endast fantasien som arbetade. Korrekturläsarnes entoniga mummel, som trängde genom hela lokalen, återförde honom till verkligheten. Hans tankar började i stället sysselsätta sig med hans dåliga ekonomiska ställning.

— Jag ger fan i, om han blir ond eller inte, tänkte han till sist. Jag skall i alla fall försöka att få ett förskott.

Han gick bort till det stora bordet, gjorde en något tafatt bugning och yttrade:

— Jag ber om ursäkt att jag stör, men jag ville fråga herr redaktören, om jag i morgon skulle kunna få ett förskott på min lön till den 1 maj — jag hade tänkt 25 kronor.

Han hade beredt sig på att mötas af starkt motstånd och hade därför på förhand väpnat sig med skäl och invändningar, så att han icke skulle stå handfallen, om redaktören, sin vana trogen, sökte snärja in och konfundera honom. Han blef därför öfverraskad, då denne utan vidare yttrade:

— Det kan ju inte bli frågan om att få någonting i dag i alla fall, men jag skall tänka på saken till i morgon.

Ståhl gjorde en bugning och tänkte åter gå

in, men redaktören vinkade honom tillbaka med handen och tillade:

— Men det är en annan sak, som det nu kunde vara lämpligt att tala om. Jag har hört från trovärdig källa, att herr Ståhl inte lefver ordentligt. Hur kan det förhålla sig med den saken?

En stark rodnad göt sig öfver Ståhls kinder, men han bleknade sedan nästan lika hastigt.

— Det tror jag är öfverdrifvet att säga, svarade han.

— Men det här, att herr Ståhl så ofta är i penningknipa och behöfver förskott, tyckes ändå bevisa, att det icke kan vara så helt med saken.

Det låg ett halft listigt, halft triumferande uttryck i hans ögon, där han satt bakom bordet, som var fylldt med en massa tidningar med gapande hål efter saxen. Hans hatt hängde på ena hörnet af en statskalender, och manschetterna hade han stuckit in i hvarandra och placerat dem på ett hörn, så att deras skugga tecknade sig på väggen som en stor ölmugg. På golfvet bredvid honom låg korrekturremsor strödda om hvarandra.

— Om jag också stundom i mitt privata lif skulle ha, som redaktören uttrycker sig, ha lefvat oordentligt, så tror jag aldrig att det haft det minsta inflytande på mitt arbete här i tidningen, svarade Ståhl.

— Det fins något som kallas för en tidnings anseende och som har större betydelse än herr

Ståhl tyckes inse. Tror herr Ståhl det bidrager till en tidnings anseende, om man ute i staden ser att dess medarbetare, låt vara också i sitt privata lif, föra ett rumlande och utsväfvande lif?

Tidningens anseende! Nej, det hade han verkligen inte tänkt på. Han hörde ej till dessa naturer, som kunna gå upp i en institution, känna sig solidariska med den i hvarje tum och alltid ängsligt vaka öfver att upprätthålla dess högt skinande anseende.

— Om redaktören inte är nöjd med mig sådan jag är, ty bättre lär jag svärligen bli, så ser jag ingen annan råd än att jag slutar. Jag kan vara beredd på det, när redaktören så önskar.

Redaktören hade en utpräglad motvilja för att sätta en sak på sin spets. Om äppet också var moget att falla från trädet, så ville han hellre låta det falla af sig själft än skaka ned det. Ståhls svar, som yttrades i häftig ton, skar honom i örat. Det hade kommit för oförmedladt, utan några öfvergångar eller mellantoner.

— Det är en sak som vi kan tala om en annan gång. Hufvudsaken är emellertid, att herr Ståhl tager sig till vara och lägger på hjärtat hvad jag talade om.

Han öfvergick därpå, likasom ängslig att ytterligare beröra ämnet, att tala om riksdagsarbetet.

Klockan var nära två på natten, när Ståhl kom hem. När han nu blifvit fri från arbetet,

återvände hans tankar till samtalet med redaktören. Han kunde icke för sig sjelf förneka, att den beskyllning, som blifvit kastad mot honom, vore delvis rättvis. Men, som alltid, hade han ett behof att analysera och förklara. Han tog därför ett pappersark, satte sig ned vid skrifbordet och var inom kort fördjupad i arbetet. Det opus, som framgick af detta nattliga arbete, hade följande lydelse:

Hvarför jag lefver oordentligt.

En försvarsskrift.

Liksom så mången annan gick jag lång tid och grubblade öfver, hvori lifvets konst egentligen består. En dag föll det dock som ett klart ljus in i min själ, och jag tyckte mig ha löst gåtan. Lifvets konst består i att skaffa sig de rätta proportionerna mellan Gud och Satan. Jag menar icke, att människan skall bestå af precis 50 procent Gud och 50 procent Satan. Det finnes en oändlig mängd proportioner, som äro riktiga, men att närmare bestämma dem är omöjligt.

Där de rätta proportionerna finnas, der uppstå harmoni, omedelbart, fulltonigt och rikt lif. För den harmoniske existerar ej skilnaden mellan godt och ondt. Gud och Satan ha bundit, neutraliserat hvarandra i hans själ, och samvetets ofta konventionella röst tiger i hans bröst.

Du, som sträfvar uppåt, efter utveckling, mot ljuset, sträfva efter Gud, men släpp ej mera

af Satan än du kan afvara för jämviktens skull, ty då skall din dom här i lifvet blifva en djup disharmoni, ständiga själsqual och marter!

Enligt österländsk uppfattning är det individuella lifvet det onda. Det goda, det är sträfvan det efter att gå upp i gudomen, utplåna själfvet. Satan, det är personifikationen af det extrema onda, trotsset, som ställer upp sig själf gent emot hela universum och icke erkänner någonting annats berättigande. Gud, det är personifikationen af det goda, kärleken, alla samlande och enande krafter. Men äfven de mera mänskliga egenskaperna ödmjukheten, försakelsen, själfförnekelsen ha behöft en representant, och detta har för de kristne blifvit gudamänniskan, Kristus.

Från tusentals predikstolar i Vesterlandet predikas den dag som är, om ock i något för mildrad och urvattnad form, dessa Österlandets läror, som i sin praktiska tillämpning måste leda till qvietism och asketism. Måhända är skadan ej så stor som man skulle kunna tro. Ty dels bilda dessa läror en motvikt mot det allt för pointerade framhållandet af individualitetens rätt, dels bita de i allmänhet så litet på åhörarne. Vesterländingen har en så utpräglad känsla för jagets rätt att göra sig gällande, att alla predikningar i motsatt riktning gå in genom hans ena öra och ut genom det andra. Det finnes därför också som bekant två slags moral i våra moderna stater, en officiell, kristlig och mera teoretisk

och en hemlig för praktiken med delvis ännu hedniska ingredienser. Den senare är visserligen som allt menskligt ofta klandervärd, men den är också den enda möjliga, ty vi äro ej gudar, utan behöfva en morallära, som refererar sig till de faktiska förhållandena och som är utvecklingsbar. Vesterländingen ser väl med det ena ögat upp mot kristendomens ideella försakelse- och förnekelseläror, men med det andra skådar han ned mot antikens egoistiska, harmoniska ålder. Och det ligger för honom icke någon motsägelse i att åt sin son rekommendera att först läsa några kapitel ur bibeln och sedan några kapitel ur t. ex. Samuel Smiles böcker, der arbetets, den egna kraftens och framgångens evangelium predikas.

Låtom oss komma öfverens, att individualiteten icke är något ondt, att den till och med har sitt fulla berättigande! Låtom oss komma öfverens om, att eftersom vi äro födda i denna värld vi också må ha rättighet att glädja oss i den, utveckla oss i den och göra alla våra krafter gällande! Låtom oss en gång för alla strypa dessa lifslustförstörande satser, som predika, att allting är till endast för något annat tings skull, jorden endast för världens, människan endast för det tillkommande lifvets skull, att ingen har rättighet att arbeta för det närvarande, ingenting har någon betydelse för dess egen skull!

Alltså, plats för individualiteten! Den som krossar eller undertrycker det personliga hos

människan, begår själamord, ett brott långt värre än något annat, om det också ej kan träffas af lagens hämnande arm. Ett samhälle, som rätt inser individualitetens oerhörda betydelse för framkallandet af ett handlingskraftigt folk, ett rikt, personligt och pulserande lif på alla områden, det skall också genom fria institutioner, fria och förstående lagar underlätta allas rätt att göra sina krafter gällande.

Men dumbomen han arbetar oförtrutet på att stäcka personligheten, att göra människor till slafvar och slafvar till döda maskiner. Från hans synpunkt blifva människorna endast ett råmaterial, ur hvilket han extraherar penningar, och mot hvilket hans egna förtjenster kunna skimra i upphöjd relief. Tånjbara, mjuka och böjliga som vax böra de därför vara.

Det allmänna missnöjet! Ja, hvem har inte hört talas om det! Och hvem har inte sett tusentals uttryck af det från personer som förslöats och resignerat, hvilket är ungefär sak samma, under outhärdliga lefnadsvilkor, från personer, som likt flugan, nöta ut sin kraft på att bryta sig genom fönsterrutan ut mot ljuset och friheten, af personer, som redan ligga i krampaktiga dödsryckningar, väntande på döden, befriaren! Du som har medkänsla och blick för människornas behof skall icke, när det gäller arbetarrörelsen, tala om väckandet af konstlade behof, uppagitation och dylikt. Det är helt enkelt människor, som begära att få blifva människor.

Motivet är endast egoism, invändes det. Ja, väl. Men det är framåtsträfvandets, utvecklingsbegärets egoism, som ställer sig gent emot stillaständets, maktbegärets egoism.

Jag eger en vän med en fin, känslig begåfning, som efter en ganska stormig ungdomstid, hvarunder han pröfvat på litet af hvarje, till sist blef arbetsträl på ett kontor. Från åtta på morgonen till åtta på qvällen räknade han siffror i oändliga kolumner. Han blef en mästare i addition, han hade det äfven utmärkt i ekonomiskt hänseende, men han kände sig det oaktadt ej fullt tillfredsstäld. Han drog sig så småningom inom sitt eget skal, stängde in sig på sin kammare och undvek allt sällskap med kamrater. En dag fick jag höra, att han måst lemna sin plats och blifvit förd till en vårdanstalt, emedan han led af förföljelsemani. Var det samhällets, principalens eller hans egen skull? Eller kanske kulturens, civilisationens? Kamraterna påstodo, att det kom sig af att han gått och grubblat för mycket för sig själf. Ja visst, det är så lätt att taga följd för orsaken. Men jag förstod den rätta orsaken.

Ett annat exempel! Han går här i ett departement och är en gammal underlig kurre. Hans sjukdom består i ett outsläckligt originalitetsbegär. Han är full af ständigt nya påhitt, somliga af den glada sorten, andra, som endast väcka förargelse. Envis är han också som synden i sitt privata lif och gör allt tvärt emot

som andra skulle göra det. Ja, mannen har tydligen ett behof af att, så att säga, känna sig sjelf. Han gör det icke i de torra handlingar han skrifver uppe i departementet. Han har icke heller haft tillfälle att på något annat normalt sätt gifva uttryck åt sin personlighet. Han har därför så småningom kommit in på detta originella manér, som dock för honom och för andra måste manifesteras, att han är en karl för sig sjelf, inte allenast ett ben i departementets förhårdnade skelett.

Och så alla dessa, hvilkas specialitet det är att lefva oordentligt. Dit hör bland andra arbetsslafven, som på qvällsqvisten slipper ur sin cell, ur sina bojor. Han känner behof äfven han att en stund på dagen vara sig sjelf. Men arbetet har, så att säga, löst upp honom. Han har gått sönder i fogningarna, och ledighetsstunden är för kort för att naturen sjelf skall hinna reparera honom. Alltså ett konstgjordt bote-medel, ett surrogat! Jaha, där fins det: spriten, den sköna spriten! När den lägger sina svalkande ångor öfver hjärncellerna och skjuter ned det tröttande dagssläpets blodlösa tankar och minnen i Lethes flod, då växa krafterna, tankarne bli lifliga och qvicka, känslorna starka och ursprungliga. Han har med konstens tillhjälp blifvit sådan han af naturen ständigt skulle vara, om ej ödet gjort honom till en mullvad, dömd att försaka luft och sol och gräfva ned sig i underjordiska kamrar. Hvad gör det då, att

han morgonen efter åter skall gå i sönder! Han har dock en stund känt sig hel och samlad.

Förföljelsemani, originalitetsjakt, utsväfningar, ja, se der ett par af de vägar, till hvilka personlighetens undertryckande leder. Självmord, lifsleda, djurisk slöhet och likgiltighet, läseri äro några andra.

Hvar finnes då botemedlet? I alle, som likt granen blifvit beröfvade toppskottet och därför blifvit förkrympta, sneda, förvuxna eller sökt taga skadan igen genom att breda ut er i andra riktningar, I veten, hvad det är som fattas eder. Frihet, endast frihet! Det är ett gammalt ord, ja för många till och med gammalmodigt, men det förblir dock evigt nytt, ty det fylles för hvarje tidsålder, hvarje generation med nytt innehåll, nya pretentioner. Frihet är ljus, sol, harmoni. Det är den individuella, sataniska delen i människan som ropar på friheten. Den skall därför alltid bekämpas af dem, som endast ha sinne för det gudomliga i människan, och som därför, omedvetet kanske, motarbete lycka och harmoniskhet.

Men I, som förstån frihetens roll, ropen frihet, så att det ekar öfver skog och sjö, så att ljudet borrar tunlar genom slöhetens och fördomarnes bergväggar och väcker det slumrande samhället! Frihet måsten I ropa, så länge I ännu kunnen fylla era lungor med ett mått luft!

När han slutat var klockan öfver fyra. Han kände sig ännu pigg och vaken och lade sig en stund ofvanpå. Först när klockan slog fem i tornet kröp han till kojs och slumrade in.

Men om natten hade han en besynnerlig dröm. Han drömde, att han befann sig på en obebodd ö, dit han blifvit kastad efter ett skeppsbrott redan för 25 år sedan. På hela denna långa tid hade han inte sett till någon människa eller något föremål som erinrade om civilisationen. Döm därför om hans förvåning, då han en dag hittade en punschbutelj med Cederlunds etikett nere vid stranden! Han tog korken ur flaskan och fann, att några droppar punsch ännu voro kvar på botten. Han hällde dem i ett kokosnötskal och tog sig en klunk. Trots att det var ett så obetydligt quantum kände han sig, ovan som han var vid spritdrycker, litet lurig och somnade in på ett högt berg vid stranden.

Han vaknade med en besynnerlig, stickande känsla i maggropen. När han spärrade upp ögonen, möttes han af en sällsam syn. Ett väldigt krigsskepp hade seglat in i hamnen, och det var dess bogspröte som stuckit honom i magen. Fartygets besättning mannade rå och alla hojtade med högan röst oupphörligen: "Herr Ståhl lefver inte ordentligt! Herr Ståhl lefver inte ordentligt!" När han närmare granskade skeppet, fann han, att dess namn var "Stockholms Allehanda" — det stod med stora guldbokstäfver präntadt i förstäfven — och till sin fasa fann

han, att gallionsbilden var en lefvande afbild af tidningens redaktör.

Då fick han en idé. Han letade i innerfickan af den leopardhud, som tjenstgjorde som hans mantel, och fann där ett gammalt, smutsigt, i många delar hopviket papper.

— Läs den här försvarsskriften! sade han till gallionsbilden. Matrosernas rop tystnade för en stund.

— Det är för märkvärdigt, att herr Ståhl alltid skall komma och störa mig, då jag har som mest brådtom.

— Läs den, dumbom, eller jag borrar fartyget i sank! skrek Ståhl ilsket.

Gallionsbilden blef blek om nosen. Han tog skriften med sina klumpigt skurna träfingrar och läste den. Men när han slutat, brast han ut i ett gapskratt.

— Skall detta vara ett försvar för att herr Ståhl lefver oordentligt? Gud, Satan, individualiteten, friheten — inte ett ord om herr Ståhl — ha, ha, ha . . . gallimathias!

Och som på ett gifvet tecken började alla matroserna en vild jagt på rår och i masttoppar, i tackel och tåg under ideliga infernaliska rop af: "Herr Ståhl lefver inte ordentligt! Herr Ståhl lefver inte ordentligt!"

Då blef Ståhl rasande. Han grep ett fast tag om bogsprötet och sköt ut fartyget med sådan fart, att det gled flera hundra meter ut på hafvet. Därpå tog han upp punschbuteljen

och under utropet: "Där har ni eran förbannade punsch tillbaka!" slungade han af alla krafter buteljen ut mot fartyget. Den träffade det i vattenbrynet och borrarade ett stort hål i pansarplåten. Vattnet började forsa in, och inom några ögonblick hade fartyget stark slagsida.

Gallionsbilden kände att fartyget fått en stark lutning åt venster och att således något måste vara på tok. Han ringde på telefonen, som han hade bredvid sig, till redaktionssekreteraren, som stod uppe på kommandobryggan.

— Hur ha vi det? frågade han.

— Vattnet rinner in genom en stor läcka. Hvad ska vi ta oss till? frågade redaktionssekreteraren med af rädsla darrande röst.

— Fyll det med petit! svarade gallionsbilden.

— Hålet är för stort; jag tror det behöfs minst cicero eller corpus mellanslag.

— Det var då märkvärdigt att herr Alm inte hör hvad jag säger. Petit ska de vara. Vi ha inte råd att slita corpusen...

I detsamma fick gallionsbildens träskalle sig en våt doppning. Ett ögonblick därefter trängde en salt, manetbemängd våg in i och täppte till hans mun. Ännu ett par minuter, och det ståtliga fartygets akter höjde sig upp i luften som stjärten på en med hufvudet neddykande anka — ritsch, ratsch, skutan försvann i djupet, och endast en mängd väldiga svallvågor, skummande

hvirflar och hvitfräsande vattenbubblor antydde hvad som försiggått.

Ståhl vaknade. Han låg en stund omornad och undrade om det var dröm eller verklighet han varit med om. Men så hörde han dufvornas kuttrande ute på gatan. Jo, det måste allt ha varit en dröm!

VI.

Rådman Ståhl nere i X-köping hade på senaste tiden utbytt ett par förtviflade bref med sin syster, majorskan Vallberg i Stockholm. Föremålet för hans omsorger och efterforskningar var hans brorson Georg. Hvar hade pojken tagit vägen? Rådmannen hade skrivit två egenhändiga bref till honom, men de hade båda två lemnats obesvarade. Höll han på att blifva en förlorad existens? Rådmannen hade flera skäl att tro, att allting icke vore som det borde vara. Allt sedan pojken kastade sig in på den olycksaliga publicistbanan, hade han så småningom förlorat spåren af honom. Och han kunde alls inte förstå, hvad det var för förändring som skett med honom. Förr i verlden hade han varit en lugn och sansad person, visserligen stundom litet inbunden och frånvarande, men på det hela taget en skötsam och medgörlig yngling. Han hade bekostat hans studier vid universitetet, och han hade ju tagit sin hofrättsexamen, om han också inte varit fullt så fortfärdig som det kunnat vara önskvärdt. Framtiden låg då klar

och banad framför honom. Alla omständigheter hade blifvit noggrannt öfvervägda och tagna i betraktande, och rådmannen skulle inte ha dragit sig för att punga ut med de pänningar, som ännu kunnat behöfvas för att fullborda hans uppfostran. Men så hade, som sagdt, den stora kraschen kommit. Från embetsverkens höjd hade Georg fullt medvetet och egenvilligt stigit ned och sänkt sig därhän, att han blifvit murfvel. Slut med utsigterna att en gång få äta kronans säkra kaka, slut med det anseende och den vederhäftighet det gifver! Rådmannen tvådde emellertid sina händer. Han hade gjort allt hvad han kunnat för pojken; och om denne nu visade sig otacksam och obstinat, så skulle det skada honom mest sjelf. Och den dagen skulle nog komma, då han fick ångra, att han ej följt äldre och erfarnare folks råd.

Majorskan läste med välbehag genom sin broders utgjutelser. Hon beundrade det korrekta, om målet medvetna och soignerade, som var hans natur och som äfven fick ett så vackert uttryck i hans bref. Och hon svarade i ett bref på åtta sidor med alla hörn och kanter fullplottrade och ett fem tums post skriptum på änden. Georg hade inte visat sig i familjen sedan en söndag ett par veckor före jul. Han hade då varit sig lik, tyst och sluten, inte velat vara med om ungdomens glada pantlekar, utan mest suttit för sig själf och tittat ner i toddyn. John, hennes man, hade alltid ansett honom vara litet trög,

och själf hade hon just inte så höga tankar om hans intelligens. Och fastän han nu skulle föreställa att vara tidningsman, så intresserade han sig just inte mycket för nyheter. Hon hade haft en hel mängd sådana att förtälja honom, men de hade lemnat honom, som det syntes, aldeles oberörda; han hade till och med icke fäst sig vid hennes inbjudan att på förhand taga i betraktande anordningarna till en basar, för hvilken hon varit en af de ledande andarna. Beträffande hans litterära talanger, så var det egentligen endast referat han tycktes skrifva. En gång hade han haft med sig och läst upp en skizz, författad af honom själf, men den var så slipprig, att hon måst afbryta uppläsningen. Han hade påstått sig hålla på med att skrifva ett lustspel, men det trodde hon sig nästan på förhand kunna spä, att det skulle bli refuseradt. Till jul hade han som vanligt blifvit inbjuden till dem, men han hade skickat återbud under förevändning af att han varit illamående. Sedan dess hade han inte varit synlig utom en gång, då Gerda på afstånd sett honom på Drottninggatan, men han hade snabbt smitit in på en sidogata, liksom om han velat undvika att möta henne.

Majorskans bref blef föremål för långa utläggningar inom rådmannens familj. Olika teorier och hypoteser uppgjordes och förkastades igen, och man hade vidtgående rådplägningar om hur man skulle förfara. Men resultatet blef, att för närvarande intet var att göra. Det bästa vore

att bida tiden och se, hur sakerna komme att utveckla sig.

Men så kom våren med härliga, svalkande vindar, hvita segel ute på den blånande fjärden, bjärtgula crocus, svällande som ballonger i trädgårdstäppan, och starar i starholkarne på uthusbyggnaden. Rådmannen blef som alltid på denna tid af året liksom litet orolig till sinnet. Det var gamle Adam, som ännu satt qvar i kroppen på honom och ropade på utrymme, rörelse, omväxling. I början af maj blef frihetskänslan honom rent öfvermäktig. Och nog för att han kunde hitta på en förevändning! Några viktiga affärer fordrade prompt en resa till Stockholm.

En vacker dag befann han sig ock i en andra klassens kupé, kringhvärfd af kappsäckar, remmar, hattaskar och plaider. Gumman stod på perrongen och gaf honom de sista förhållningsorderna, och så bar det i väg!

Första dagen i Stockholm brukade han vistas där inkognito för släktingar och mera officiella bekanta. Han sökte i stället upp en barndomsvän, registrator Strindin, en gammal ungtkarl, som var väl inne i Stockholmslifvet.

På middagen gjorde han en lof öfver Norrbro till Riddarholmen. Det var honom en sådan glädje att möta och iakttaga alla dessa ämbetsmän, som vid denna tid strömmade ut från ämbetsverken, stela och raka i ryggen med blänkande cylindrar på hufvudet och portföljer under armen. Och så gjorde han en rond kring Rid-

darholmskyrkan och spatserade själf samma väg tillbaka, undrande för sig sjelf, om folk skulle taga honom för att vara byråchef, kanske till och med generaldirektör eller justitieråd.

Senare träffade han registratorn, och de åto sin middag tillsammans på Operakällaren. Det var egentligen för att konstatera, om målningarna voro så osedliga som en riksdagsman förklarar. Märkvärdigt var emellertid att, när han var i sällskap med registratorn, så fick han för tillfället liksom en friare syn på saker och ting, och han höll inne med de orakelformigt utkastade verop, som vunno sådan anklång i kretsarne i hans hemstad. På aftonen hade han föresatt sig att konstatera, huru långt varitéofoget gått i hufvudstaden, och till den ändan begaf han sig, fortfarande i registratorns sällskap, till Sveasalens varité. Och han slutade sin dag med att intaga en lukullisk supé på Du Nord.

Påföljande dag blef han åter den officielle mannen, och han egnade sin dag åt släktingarna. Hur välkomnad han blef af major Vallbergs, den käre Albert! Majorskan satt vid middagen och kastade förstulna blickar på hans bleka, fint skurna ansigte. De mjuka, gråsprängda polisongerna gáfvo honom ett distingueradt utseende, håret var omsorgsfullt friseradt med en snörrät bena, och ingen skulle ha kunnat upptäcka så mycket som det minsta damkorn på hans redingote.

Och sådan verserad man han var! Han kunde på ett mästerligt sätt skära upp steken och underhöll sig i tio minuter med sin syster om tillredningen af diverse maträtter, ty han var en framstående kännare äfven på detta område. Från kökskonsten gled samtalet oförmärkt in på politiken, och äfven på det området var han väl hemmastadd och inne i förhållandena. Det var ett oafbrutet tankeutbyte, hvarvid majoren anföll med Svenska Dagbladet och rådmannen parerade med Nya Dagligt Allehanda. Båda hade studerat sina hus- och liftidningar med andakt och drogo fram med allt det grofva artilleri de funnit på deras ledareafdelningar. Men striden blef ej het. De kommo snart underfund om, att deras åsikter och deras syn på tingen voro ungefär desamma, endast att majoren möjligen var något hetsigare i sin stridsifver.

Först vid kaffet och likören kom brorsonen på tal. Rådmannen berättade, att han på förmiddagen förgäfves sökt Georg både på tidningsbyrån och i hans bostad. Majoren kände sig litet tung i hufvudet af vinet och längtade efter en middagslur och man kom därför öfverens om att rådmannen skulle taga sig en promenad och ännu en gång söka få fatt på Georg. Lyckades han spåra upp delinqventen, så lofvade han söka förmå honom komma med till majorens.

Anna satt i emman och bläddrade i Ståhls album, och själf satt han i soffhörnet och drog

oafbrutna bloss på en halfrökt cigarrett. På bordet mellan dem tronade en nyss uppslagen literbutelj punsch, och två bukiga halffyllda glas stodo som ett tvillingpar på en tidning, som blifvit utbredd öfver bordduken.

De hade som ofta om söndagarne ätit sin middag tillsammans ute, och hon hade sedan följt honom hem till hans bostad. Han hade hela tiden intagit en reserverad köld, som äfven återverkat på henne och lagt band på hennes naturliga liflighet. Det var som om ett hotfullt moln sväfvat öfver dem, och de utbytte endast med långa mellanrum ett och annat likgiltigt ord.

Ja, Ståhl hade nu fullt klart för sig, att han måste bryta med Anna. Han kände på sig, att hans ställning i tidningen var hotad, och komme han att sluta der, ville han helst kämpa sin strid ensam utan att ha någon person, till hvilken han behöfde taga några hänsyn. Och han var för mycket frihetsmänniska och fantasimänniska med deras egoistiska behof efter att få erfara nya intryck och få se saker och ting från nya synpunkter för att han länge skulle kunna binda sig vid samma förhållande.

Men orden likasom stannade på hans läppar. Anna hade under deras korta bekantskap hän- gifvit sig åt honom oegennyttigt, utan alla tankar på framtiden. Han visste, att en öppen brytning från hans sida skulle såra hennes stolthet. Det bästa sättet hade kanske varit att framkalla den på ett mera indirekt sätt genom

att intaga en afvisande köld och så småningom draga sig undan. Men han ville icke fly på detta nesliga sätt. Han skulle åtminstone gifva klart och rent besked.

Medan han så satt försjunken i tankar, hördes en knackning på dörren. Han öppnade, och tjenstflickan stack in sitt rufsiga hufvud, och med en menande blick på Anna yttrade hon: "Det är en herre som söker herr Ståhl."

— Bed honom dra så långt vägen räcker, eller säg, att jag inte är hemma! sade han i hviskande ton. I det samma skymtade han en skugga vid korridorhörnet, och till sin häpnad fick han se sin farbrors resliga gestalt.

Han drog hastigt till dörren och gick honom till mötes. De växlade ett handslag. Farbroderns skrockande skratt irriterade honom, och han tänkte: har han smugit sig öfver mig så här, så skall jag också bereda honom en öfverraskning.

— Jag har främmande inne, sade han lugnt, men det gör ju ingenting, hvarpå han åter öppnade dörren.

Farbrodern stannade på dörrtröskeln. Hvad som först slog honom i ögonen var buteljhalsen, som reste sig likt ett Eiffeltorn bakom en bokhög. Och så upptäckte han Anna i emman. Hon lutade sig tillbaka och lyfte omedvetet upp albumet framför sig liksom till själf försvar.

Ståhl drog igen dörren. Det kokade inom honom, ty, ehuru farbrodern af pur förvåning

ej kom sig för att säga ett ord, läste han alla hans tankar.

— Får jag presentera fröken Eng, sade han med behärskad röst. — Det är min farbror, rådmann Ståhl.

— Fröken Eng, sade rådmannen stammande.

— Jaha, fröken Eng. Det är min fästmö.

— Jaså, jag får så mycket gratulera, jag visste verkligen inte af det. Det kom så öfverraskande, sade rådmannen i ironisk ton.

— Vill inte farbror slå sig ned och dricka ett glas? frågade Ståhl artigt. Jag skall strax ta reda på ett glas till.

Situationen var för svår. Rådmannen hade aldrig i Nya Dagligt Allehanda kunnat läsa sig till, hur han skulle bära sig åt i ett sådant fall. Gamle karlen kände sig rent af öfverrumplad. Han sneglade bort mot buteljen och flickan och satte sig halft mot sin vilja ned i soffan.

Ståhl märkte att han för tillfället hade öfvertaget. Han fylde ett glas till brädden och yttrade:

— Jag får önska farbror välkommen till mitt enkla tjäll, och han lyfte sitt eget glas i örat.

Rådmannen hade nu hunnit hämta sig. Han såg stint i bordet och gjorde ej en rörelse med handen.

— Jag kom egentligen inte hit för att dricka punsch, utan för att få tala med dig mellan fyra ögon.

Anna reste på sig. Hon hade för länge sedan känt på sig, att hon för tillfället var öfverflödig.

Ståhl gick bort till henne.

— Ja, det är kanske bäst att vi bli ensamma nu, sade han. — Jag skall snart låta höra af mig.

Han hjälpte henne med att taga på kappan och följde henne ut i tamburen.

När han åter kom in, möttes han af ett stramt framkastadt:

— Hvad betyder egentligen det här?

— Det betyder egentligen inte, att vi äro förlovade. Vi äro bara gifta på stockholmska.

— Du har sjunkit djupt, sedan vi sist träffades.

Ståhl svarade ingenting. Han endast spatsade med långa steg och händerna i byxfickorna fram och tillbaka på golvet.

— Har du alls inga tankar på framtiden? kom det efter en stund.

— Åh, jo, den tänker jag på dag och natt.

— Och framtiden den betyder för dig punsch och flickor, sade farbrodern med en menande blick på buteljen.

— Dem släpper jag nog inte.

— Näh, hur är det med dina framtidsutsikter i tidningen?

— Jo, jag riskerar att bli fockad hvilken dag som hälst.

— Såå, kanske du nu börjar att komma under fund med, att det ändå inte var så klokt,

att du gaf dig till tidningsman — hvarför tror du det?

— Jag känner det liksom i luften, svarade Ståhl undvikande.

— Nåh, hur är det med din affärsställning?

— Den trassliga härfvan. Den 15 i nästa månad dimper en växel i Tjänstemannasparkas-
san, och brumbjörnar har jag lite öfverallt här i
staden.

Svaren voro kalla och afvisande och verkade, trots deras uppriktighet, på farbrodern som bommar, som fälles ned hvar gång han gick Ståhl för nära in på lifvet. Han gaf sig därför icke närmare in på frågorna, utan fortsatte i stället förhöret.

— Therese skref till mig, att du höll på med att skrifva ett lustspel. Har du det färdigt nu?

— Titeln är färdig, det är bara lustspelet som är qvar.

En paus uppstod i samtalet. Men så gick Ståhl fram till bordet, stälde sig där bredbent och med händerna på ryggen och frågade:

— Men säg, hur är det med farbrors affärer?

Rådmannen hajade till. Hvad kunde han mena med den frågan? Men så tänkte han att det möjligen kunde vara en klumpig inledning till ett viggningförsök.

— Hvad menar du? frågade han.

— Jo, det intresserar mig. — Och så efter

en kort paus: Nåh, har farbror några utsikter att komma in i fattigvårdsstyrelsen i år?

Farbrodern funderade en stund. Kunde det ligga någon drift under dessa frågor? Ståhls röst lät dock helt oskyldig.

Innan han hunnit svara, utsände dock Ståhl den tredje bomben:

— Farbror glömmet väl aldrig att ge kanariefågeln där hemma roffrö?

Rådmannen reste sig upp som stucken af en nål.

— Pojke, sade han, du glömmet, med hvem du talar! Om det skall vara skämt, så får jag säga dig, att det är i hög grad misslyckadt.

— Husförhörens tid är slut nu, sade Ståhl med en röst, som darrade af undertryckt vrede. — Jag tänker inte sitta här och bli examinerad som en skolpojke.

— Jaså, detta är resultatet af allt hvad jag gjort för dig. Tacksamhet, det är naturligtvis ett gammalmodigt ord, som inte fins i din ordlista.

Tacksamheten, ja, hur många gånger hade han icke grubblat på dess problem! Den vore ett bindeord, en mystisk trollformel, med hvilken de äldre sökte nagla fast de unges handlingsfrihet. Den vore ett handtag, med hvilket den som blifvit bevisad en tjänst alltid borde vara försedd, på det att den ädle välgöraren lätt och bekvämt skulle kunna handtera honom efter sitt behag. Om han haft 700 tanter, mostrar

och farbröder, så var han säker på, att alla skulle gjort fordran på hvar sitt dylikt handtag, och dessa 700 handtag skulle de ha tummat, fingrat och slitit i, så att han i all sin dag vinglat åt alla håll utan något fäste, utan någon medelpunkt. Men tacksamheten vore ej någon spalierväxt. Den vore en blomma, som endast vid den största frihet vecklade ut sina yppiga blommor och spred sina rusande dofter, och endast den vore värd tacksamheten, som ej pockade på densamma.

— Jo, det fins det visst, svarade Ståhl. Jag skulle vara tacksam, om vi finge ett slut på detta samtal, ty vi lära nog inte komma till något resultat ändå.

Farbrodern bibehöll ända till slutet sitt lugn och sin värdighet. Endast ett par högröda fläckar ytterst på kindbenen sqvallrade om någon inre sinnesrörelse.

— Jag kan förklara ditt upprådande endast ur någon tillfällig, mindre normal sinnesstämning, och om så är förhållandet och du gör bot och bättring, så vill jag lofva att inte taga handen från dig, men under nuvarande förhållande lämnar jag dig åt ditt öde och din egen trilskhet.

Han tog käppen med silfverkryckan, som han stält i en vrå, knäppte igen ytterrocken, som han behållit på sig, och marscherade ut med en min af lugn resignation.

När dörren lycktes till, funderade Ståhl ett ögonblick på att ropa honom tillbaka. Den väl-

menande farbrodern, inte ville han honom något ondt i själfva verket! Men, nej! Det var inte något af den välvilja han kunde pretera, som han var i behof af. Det var en känsla af sympatiserande förstående, inte en domares utredande förhör eller en anklagares snärjande frågor, som han törstade efter. Hvad skulle det tjena till att ingå en skenbar försoning med honom? Bakom hans intresse och hans välvilja skulle dock som genom en transparang glimta fram hans finter för att åter föra honom in på planetens konventionella bana kring samhällsfördomarnes och penningafgudandets sol. Men för honom existerade mera än en sol, och han ville ha frihet att likt kometen kretsa i den bana hans natur utstakat för honom, äfven om den för farbrodern föreföll att vara oberäknelig och stridande mot universi lagar.

Och i detta ögonblick uppgick för hans sinne med slående makt, som om han upptäckt den själf, sanningen af Ibsens ord, att den ensamme är den starkaste. Han hade lyckligen brutit en af de fjättrar, som sökte kedja fast honom likt en ballon captif vid konventionaliteten och den saliggörande tron på det bestående.

När han lutade sig ut genom fönstret, såg han ännu farbrodern, som med trippande steg kryssade fram på trottoaren. När han kom till ett hörn, ropade han an en droska och försvann med den bak en byggnadsställning uppåt gatan.

VII.

Några dagar efter det Ståhl haft det samtal med redaktören, vid hvilket han förebråddes för oordentlighet, flyttades han från utrikesafdelningen till korrekturet. Han hade förut tillfälligtvis vid sjukdomsfall eller semestrar fått tjänstgöra där, men denna gång låg det i redaktörens ord, när han fick ordern, något som antydde, att han definitivt skulle stanna på denna plats. Han spjärnade därför mot af alla krafter, ty med de 11 timmars dags- och nattarbete, som nu förestodo honom dygn ut och dygn in, visste han, att han kunde ösa tre skopor mull öfver alla sträfvanden i andra hänseenden. Men under de nattliga timmarne, då korrekturremsorna aflöste hvarandra i tät följd och bokstäfverna i oändliga trupper och bataljoner passerade revy förbi hans trötta blickar, grodde sig in i hans sinne ett djupt hat mot redaktören, hvilket han själf fåfängt sökte strida emot. Han blef trumpen och tvär mot honom i sitt sätt, skolkade ofta från arbetet och visade oppositionella tendenser, hvilka flere gånger förskaffade honom allvarliga skrapor.

En qväll kom Lundberg in till honom och visade honom en annons i en morgontidning. Den handlade om en redaktörsplats i en halvveckotidning i landsorten, som var ledig till ansökning. Det föreföll Ståhl som om det skulle vara en räddningsplanka att söka denna plats. Han visste, att han endast med svårighet skulle kunna skilja sig från hufvudstaden, men å andra sidan insåg han, att han just behöfde komma in i nya förhållanden för att bevara sin andliga vigör. Erhölle han platsen, skulle han kanske också komma till någon lugn och afskild landsända, där han kunde få tid nog öfver att egna sig åt litterära sysselsättningar.

Påföljande dag gjorde han afskrifter af sina betyg och afsände dem till den uppgifna adressen.

Det förgick några dagar, och han hade nästan redan glömt hela saken, då han en dag erhöll ett bref, poststämplat från en grannstad. Det var underteckadt med namnet på en handlande, som på tidningsbolagets vägnar bad honom om möjligt följande eftermiddag göra ett besök i V-köping. Bolaget var ännu tveksamt om hvem det skulle gifva anställningen och ville gerna, innan det fattade sitt beslut, ha ett muntligt samtal med honom.

Han sökte på en tidningshylla upp några nummer af V-köpingsposten. Det var ett litet oansenligt blad, mest fylldt af notiser och långa artiklar i allmänna ämnen. Han sökte efter några

uttalanden, som kunde gifva honom någon vägledning beträffande dess politiska hållning. Men han hittade endast några uttryckslösa femtummare, skrifna i en försiktigt återhållsam ton. Det föreföll som om artikelförfattaren gått som katten kring het gröt. När han kommit till själfva kärnpunkten, hade han med tillhjälp af några frågetecken och några intetsägande ord klufvit sin mening itu och lämnat åt läsaren att, bäst han gitte, själf reda ut spørsmålet.

— Alltså moderat eller försiktigt liberal, tänkte han för sig sjelf.

Och så snodde han upp sina mustascher, satte en gammal trasig pincenez, som låg bortkastad i ett fönster, på sin näsa och spatserade med tummarne instuckna vid armhålorna i västen och med pösande hållning in till Lundberg.

— Känner herrn till någon tidning, som heter V-köpingsposten? frågade han.

— Ja, för tusan, det var den som häromdagen talade om "vår kollega Times", sade Lundberg skrattande.

— Känner herrn något om dess ställning till nutidens världshistoriska och politiska frågor?

— Den är egentligen ett organ för ortens brackiala intressen, och i politiken är den ett mångtydigt orakel.

— Mer!

— Dess speciella och förnämsta uppgift är att göra dess störste intressent till riksdagsman.

— Mer!

— Den är mest spridd i hökarbutikerna och är som värdefullast, när den innesluter för tio öre russin.

— Mer!

— Mer vet jag inte.

— Vet då, att jag funderar på att bli dess redaktör. Avisbolaget har kallat mig till V-köping i morgon för att stånda ansvar för mig själf och mina åsikter. Det värsta är, att jag inte har några åsikter.

— Utmärkt! Du får platsen. Det behöfs inte. Det är antagligen det viktigaste kompetensvilkoret.

— Visserligen, men jag förmodar att min åsiktslöshet på ett fint sätt måste lysa igenom under ett sken af bestämda åsikter. Jag menar, att jag väl i alla fall måste prata åtskilligt med strunt och göra mig litet viktig. Du måste ge mig en lektion.

— Vi kan belysa spörsmålet närmare vid en halfva punsch i eftermiddag, sade Lundberg.

— Topp, sade Ståhl, och gick åter in i korrekturrummet, der en hög korrektur och revidér låg och väntade på hans ingripande.

Ståhl hade egentligen aldrig intresserat sig för politiska frågor. Han hade väl i tidningarna och mera ytligt från riksdagens referentläktare följt de yttre konturerna af de politiska tilldragelserna, men det var endast i några större kulturella frågor, som han kommit till en bestämdare

öfvertygelse. För honom sammanhängde för öfrigt personen så nära med hennes verk och åsikter, att han alltid tog henne till utgångspunkt, när det gälde att bedöma en åsikts värde. Det hade därför ofta händt honom, att han öfverraskat sig med att försvara konservativa åsikter, när han kommit tillsammans med personer, hvilkas radikalism syntes honom så löst påklistrad, att de själfva kunde gälla för de bästa motbevisen mot sina teorier. I grund och botten var han dock en radikal och frihetsälskande natur, och det föreföll honom som om det enda, som kunde gifva lifvet något värde, vore att arbeta för de lägre klassernas höjande.

Lundberg var bättre inne i de politiska frågorna. Han hade ursprungligen varit betydligt röd till sin uppfattning. Tidningsmannayrket, som gör sina utöfvare likgiltiga och skeptiska, hade äfven förändrat honom. Han hade nu ingen svårighet att med en viss humor och praktisk intresselöshet finna sig till rätta i saker och ting, sådana de en gång kommit att gestalta sig, äfven om ännu i botten af hans själ upproriska tankar stundom läto höra ett doft muller.

På eftermiddagen sutto Ståhl och Lundberg i lagerlunden utanför Café Victoria. Lundberg utvecklade för honom i ett klart och redigt föredrag den politiska ställningen och innebörden af de viktigare riksdagsfrågorna. Under en timmes tid susade genom hans öron en mängd välkända ord som 500-kronorsstreck, tvångsrevisionism, sam-

manslagning, arbetareförsäkring, fläsktull och spannmålstull. Mycket, som förut varit oklart för honom, klarnade nu i ett ögonblick upp. Han fick reda på partiställningen och de olika partiernas fordringar, och med några korta ord karaktäriserades för honom ledarne och de mera framstående riksdagsmännen.

— Nu tror jag, jag är tillräckligt laddad, sade Ståhl under en paus och klingade med Lundberg. Fan ta mig, om ens en Upsalaprofessor skulle kunna kugga mig!

— Frågan är nu bara, om du har tillräckligt med känsel för att förstå, hvilken åsikt du lämpligast skall draga fram med. Ser du, när det är så olyckligt, att vi inte vidare känna till tidningens hållning, så är det endast på din egen skarp-sinnighet det beror, om du gör ett fördelaktigt intryck eller inte.

Ståhl menade, att han hade tillräckligt med människokännedom för att kunna slå puder i folk, om han det ville. Han hade väl inte för inte legat vid universitetet och drillat sig igenom så många tentamina.

Påföljande eftermiddag stod Ståhl på en plattform till en tredjeklasswaggon. Tåget ilade pustande och stötande fram, och stugor, bördiga fält och skogsbackar aflöste hvarandra i oafbruten följd. För tillfället hade han dock intet sinne för det yttre. Han hade tagit fram sin anteckningsbok och var försjunken i läsningen af den. Där hade han natten förut tecknat upp

sin politiska visdom under rubrikerna liberala, moderata och konservativa åsikter, och han gjorde en sista repetition för att ha begreppen klara och rediga vid framkomsten.

Nu stack tåget in i en dæld, fram genom skrofliga, söndersprängda bergväggar, susade förbi en semafor och en banvakt med grön flagga och bromsade sakta in på stationen, där hotellvaktmästarne trängdes på perrongen och infödingarne stodo i små grupper, nonchalant svängande med käpparne och sugande på cigarrstumparne.

Han vandrade Storgatan framåt.

En äkta idyllisk småstad.

Höga och låga, trä- och stenhus om hvarandra. Där och hvar var husraden afbruten af ett plank; öfver hvilket kastanjerna sträckte sina grenar med bladen ännu outvecklade som knutna näfvar eller försiktigt framskjutande och slappt hängande som utspretade fingrar. Öfver urgamla regnbågsskimrande fönster och gistna, insjunkna träväggar stucko fram skyltar af borstar på långa skaft, förgyllda kringlor, sockertoppar och ullgarnstofsar, som svängde fram och tillbaka för vindfläktarne. Glimrande solstrålar halkade öfver tegeltaken, som hade små tufvor af gröna mossor, och spelade i björkarna på kyrkogården, hvilkas blad uppe i topparne börjat veckla ut sig och tedde sig som strålarne i en just öppnad stråldusch.

Klockorna i det stela, nyputsade tornet ringde med en melodisk klang sju laget, och man kunde

se dem svänga där uppe i tornluggen, medan kajorna förskrämda gjorde några utflygter i luften. I rännstenen lekte smutsiga, barfota barnungar, på torget slogo några halfvuxna pojkar lyror med sina bollträn, och borgarena i staden spatserade värdigt fram på den huggna stenen, som likt en bred fäll kantade trottoaren.

Han söp in småstadsstämningen, som för hans minne kallade fram en mängd bilder från de fridfulla barndomsåren. Genom ett på glänt öppnadt fönster trängde tonerna af en melodisk menuett ut på gatan och flyttade honom in i ett förflutet tidehvarf med klara färger och idyllisk ro.

Han sneddade öfver de knaggliga gatstearne och stannade framför en butik, som han genom skylten fann tillhöra den handlande, hvilken han fått anvisning att söka upp. Den var tydligtvis en af de modernaste i staden. I det ena stora spegelfönstret paraderade en rad af skinande konservburkar, svängda flaskor med kanonlika mynningar och hartsade och stanniolförsedda buteljer. På de brokiga etiketterna läste han prunes, abricots, peches och mustard, och han såg plommongröna oliver, träaktiga sparrisstjelkar och sjödjurslika konserver trängas om utrymmet i burkarne. I ett annat fönster låg en massiv mur af kaffeböror, och upptill var den kantad af tornlika glasburkar, fyllda med kuddlika karameller, liksom öfverdragna med rödrandigt, glansigt siden.

Han steg in i butiken. Där rädde en dämpad dager, och för hans blickar tedde sig i halfmörkret ett förvirradt kaos af fotogenbehållare, spadar och högafflar och i taket upphängda porslinskärl, grytor och trätofflor.

— Är herr Vesterberg inne? frågade han.

En herre med ett aflångt, magert ansigte, infattadt af en rödbrun skäggkrans, och en krokig gestalt närmade sig honom. Han var klädd i en solkig, spräcklig, i tunga veck hängande kostym, och byxorna hade öfver knäna format sig i vidlyftiga skatbon.

Han presenterade sig och framförde sitt ärende.

— Jaså, var så god och stig in här så länge! Vi ha sammanträde på hotellet kl. half åtta.

Han satte sig på en soffa i kontorsrummet och väntade en kvarts timme. Handlanden var än inne i boden och expedierade någon beställning, än gjorde han en titt in på kontoret, men han svarade undvikande på de frågor Ståhl gjorde för att på förhand rekognoscera terrängen.

Till sist vandrade han i handlandens sällskap upp till hotellet. De gingo en trappa upp in i ett af resanderummen. Där sutto två herrar i en högstoppad soffa framför ett ovalt bord med en svarfvad fot, som med många snirkclar och sniderier delade sig i trenne.

Han blef presenterad.

Den ene kallades för grosshandlare Fock. Det var en fetlagd herre med ett tjockt, grof-

hugget ansikte, små plirande ögon, isterhaka och gråsprängda polisonger, som hängde långa och tofviga som skägglafven på en gran. Hans person gjorde ett intryck af jovialiskhet, men på samma gång af myndighet och vana att flyta ofvanpå, och Ståhl hade genast klart för sig, att han var den afgörande parten.

Den andre presenterades som kapten Engdal. Han hade ett hvardagligt utseende af en landsortsofficer med långa gula mustascher, ett rundt, något fräknigt ansikte och en tjock hals, som nedåt kragen fick en allt högrödare färg. Han gjorde intryck af en goddagspilt, och ehuru han tydligtvis bemödat sig om en viss elegans i sin dräkt, hade den dock ett och annat drag, som vittnade om att han tillbringat sitt lif i en aflägsen landsortsände.

— Behagar herr Ståhl dricka en whisky-toddy? Eller kanske något annat? frågade grosshandlaren artigt.

— Tackar, en toddy.

En uppasserska kom upp med en bricka med rykande toddyvatten, en uppslagen whisky-butelj, en med sockertärningar fullproppad skål och fyra höga glas.

Medan man blandade till toddarne, inledde grosshandlaren ett samtal om tidningar i allmänhet och speciellt om Stockholms Allehanda, om hvars redaktion han gjorde flera frågor. Och så var han plötsligt midt uppe i förhöret.

— Har herr Ståhl speciellt egnat sig åt någon gren af tidningsverksamheten?

Han funderade ett ögonblick. Skulle han tala sanningsenligt, så skulle han svara bolagsstämmor, ty sådana hade han refererat sammanlagdt 87 under sin vistelse i Stockholms Allehanda. Men han gaf ett mera allmänt svar.

— Jag har särskildt varit referent och medarbetat på utrikesafdelningen.

— Men är inte herr Ståhl särskildt road af någon gren, frågade handlanden, som hade en benägenhet att upprepa grosshandlaren's frågor i något förändrad form.

— Jo, jag är ganska road af att skrifva kåserier.

Handlanden såg upp i luften. Det föreföll Ståhl som om han inte rätt förstått det ordets mening. Men kaptenen inföll:

— Vi hade en redaktör här en tid som inte skref så oäfna sådana. Mins du, sade han och stötte grosshandlaren i sidan, det där om pojken, som hade sväljt dragspelet? och han lät höra ett staccatoartadt skratt, som slutade med ett oartikuleradt buller i basen.

Mark Twain, tänkte Ståhl; det har jag bestämdt läst om i Mark Twain.

— Åh ja, men kåserier och kritiker och sådant där kan man vara utan. Det är egentligen skräp. Det fins annat, som är viktigare, sade grosshandlaren.

— Annonserna, inföll handlanden, och Ståhl observerade, huru det stora Adamsäpplet i hans

strupe oroligt knyckte på sig som om det fastnat och sökte lösgöra sig.

Grosshandlaren lyfte på sitt glas och skålade, och så frågade han:

— Kan herr Ståhl skrifva ledare?

— Jag har just ingen öfning i det, sade Ståhl sanningsenligt, men jag har följt med politiken så pass bra, att jag tror mig kunna göra ett uttalande i alla frågor på dagordningen.

Han tänkte på gårdagslektionen och tog omedvetet mot bröstfickan för att känna om anteckningsboken stack upp och var synlig, ty han hade en känsla af att grosshandlaren genomskådade hans finter.

— Ja, på den afdelningen ligger det stor vikt. Det gäller att säga det rätta ordet i rättan tid.

— Hvarken för tidigt eller för sent, tillade handlanden.

— Om herr Ståhl till exempel skulle skrifva en ledare i tullfrågan, hur skulle herr Ståhl bära sig åt då?

— Jag är nog frihandlare i princip, men för närvarande tror jag det är bäst att hålla sig vid status quo, sade Ståhl, utan att blinka med ögonen.

— Status quo, upprepade handlanden, liksom han funnit det skönt att uttala det främmande ordet.

— Ja, det är nog det lämpligaste, det rikti-

gaste menar jag, konstaterade grosshandlaren till Ståhls belåtenhet.

— Men norrbaggarne böra vi klämma till, så att det käns, sade kaptenen.

Grosshandlaren kastade en tillrättavisande blick på kaptenen och fortsatte:

— Norska frågan har nog sin stora betydelse, men inte så mycket för oss i den här afskilda landsändan. Har herr Ståhl någon utpräglad åsikt beträffande den?

Ståhl följde anvisningen.

— Nej, jag får erkänna, att jag inte har det. Jag har alltid varit liksom litet tveksam i den frågan.

Grosshandlaren såg belåten ut, och hans belåtenhet afspeglade sig tydligt i handlandens drag.

Med ens gick det komiska i situationen upp för Ståhl. Här satt han och blef interviewad som om han vore en riksdagsman, då han i själfva verket var djupt okunnig i de frågor, som voro på tapeten. Och han som alltid hatat moderation, gjorde sig nu till en moderationens apostel! Och när han kastade en blick på grosshandlarens själfbelåtna och räfaktiga ansigte, så väcktes trotsset till lif inom honom.

— Så ha vi nykterhetsfrågan? fortfor grosshandlaren.

— Goodtempleriet afskyr jag som pesten, sade Ståhl.

Han märkte en förskrämd blink i gross-

handlarens ögon, men den hade endast den verkan, att han ytterligare radikalnade till.

— Det förbaskade ynglet skulle utrotas, interfolierade kaptenen med öfvertygelse.

— Så lättvindigt kan man knappast behandla den frågan, fortfor grosshandlaren. Goodtemperiet är en rörelse, som har sin stora betydelse och vinner allt större utbredning.

— Goodtemperiet måste man hålla på, tillade handlanden och smuttade samtidigt på sin toddy.

— Sen ha vi rösträttsfrågan. Där har man mycket att välja på: 500-kronorstreck, allmän rösträtt, sade grosshandlaren med en misstänksam blick på Ståhl.

— Och status quo, tillade handlanden.

Ståhl insåg, att det ännu kanske var tid att rädsla sig, men hans egen öfvertygelse pressade nu fram sig som af en naturnödvändighet.

— Allmän rösträtt skulle jag strida för, sade han. Den frågan intresserar mig särskildt. Samhället kan inte stå stilla. Den ena klassen måste rycka upp efter den andra. Ombyte och rörelse måste det finnas, om inte stillastående och ruttenhet skall uppstå.

Han talade med en viss häftighet. Handlandens blick hängde med ett menande uttryck vid grosshandlarens mun. Dennes stundom fryntliga uppsyn hade stelnat till och antagit en småstadskungs afmätta och värdiga hållning, och han svarade kallt:

— Ja, det kan vara olika meningar om det. Spelet är förloradt, tänkte Ståhl, och det brusade igenom honom en känsla af glädje öfver att han räddat sin frihet.

Samtalet öfvergick till mera allmänna ämnen. Ståhl berättade några anekdoter ur tidningsmannalifvet, kaptenen skrattade, berättade sjelf på ett gemytligt sätt några lustiga episoder och skrattade ännu mer åt sina egna historier.

Grosshandlaren frågade, om Ståhl ville dricka ännu en toddy, men han afslog det, ty bröte han upp nu, kunde han hinna med nästa tåg. Han tog afsked, och grosshandlaren förklarade, att han inom några dagar skulle erhålla besked. Men i hans illistiga ögon läste han, hurudant detta besked skulle blifva.

När han kom ut, var det som om hela staden hade förändrat skepnad för hans blickar. Den föreföll honom vara en gemen håla, och han skyndade med fart ned till järnvägsstationen. Han kom i sista stunden, hoppade upp i en kupé, och så bar det åter af till hufvudstaden.

När tåget ångade in under det höga perongtaket med dess virrvarr af järnbalkar och fönster, genom hvilka en sparsam dager silade sig in, varseblef han Lundberg och Petrén, som stodo väntande vid en järnpelare.

Han skyndade ut.

— Nåh, vi få väl gratulera? sade Lundberg småmysande.

— Ja, till att jag inte får platsen, sade Ståhl.

— Du skämtar?

— Nej. Jag examinerades af en nämnd af en räf, ett lejon och en gås. Räfven var den bestämmande, och han kuggar mig.

Ja, kuggad blef han. Ett par dagar därefter var utnämningen skedd och stod att läsa i alla tidningar. Det var en landsortslitteratör som erhållit platsen.

Men Ståhl tog saken lätt. Han insåg, att detta försök inte kunde ha ledt till någon räddning.

VIII.

Det var den förste juni, en strålande sommar-
dag med solen brinnande som en röd eld-
kula, tryckande värme och lätta cirrusmoln på
den klarblå himmelen.

Vid tiotiden på förmiddagen satt Ståhl som
vanligt vid sitt arbete på byrån. Utrikesmini-
stern hade varit sjuk en veckas tid, och Ståhl
hade därför åter för tillfället blifvit flyttad från
korrektoret till utrikesafdelningen.

Båda fönstren stodo på vid gafvel. Marki-
sen hängde nedfälld som en hvit hufva, en me-
tallgrön fluga surrade i dess veck, och patent-
rullgardinens tofs svängde på sin märlingsnodd
för vindfläktarne.

Han höll just på att ur Berliner Tageblatt
öfversätta en korrespondens om armeniska frå-
gan, då redaktionssekreteraren inträdde.

Han stängde försiktigt till dörren och satte
sig vid bordet midt emot Ståhl.

--- Jag har i uppdrag från redaktören, bör-
jade han, att meddela dig någonting, som kan-
ske inte just är egnadt att glädja dig.

— Fockad? frågade Ståhl tvärt och släppte pennan midt i en mening.

— Du behöfver ju just inte använda det ordet. Han sade, att han föreslagit, att du skulle öfvergå till korrekturet som ordinarie, men att du inte velat gå in på det. Något annat fins inte att göra för dig för närvarande. Därför ville han helst, att du slutade i dag.

— Skönt, sa Gustafva. Det här testamenterar jag till min efterträdare, sade Ståhl och pekade på den öfversättning han höll på med.

— I dag skall jag själf sköta afdelningen, sade redaktionssekreteraren. Hvad din aflöning beträffar, så har redaktören sagt till, så att det är bara att gå ned till kassören och lyfta.

De samtalande ännu en stund, hvarpå Ståhl gick ned på räkenskapskontoret och qvitterade ut 100 kronor.

Då han kom upp, vinkade han på Lundberg och stängde in sig med honom i utrikesrummet.

— Jag ville endast säga adjö till dig. Nu reser jag till främmande land, kommer aldrig mer igen, sjöng han med en antagen, ömklig uppsyn.

— Jag har redan hört det. Alm talade om det.

— Det blir skönt att åter ingå som en molekyl i universum, dit man ursprungligen hörde.

— Näh, hur tänker du ställa det nu?

— Antagligen flyttar jag ut på landet. Jag

fick 100 kronor. Det får väl räcka åtminstone för två månader.

Han öppnade en bordslåda och genomgick dess innehåll för att se, om där funnos några af hans tillhörigheter. Han hittade en del anteckningar öfver de utrikespolitiska händelserna, hvilka han fört under de första månadernas nitiska arbete i tidningen, och han stoppade dem med ett visst vemod i papperskorgen. En lunta med en påbörjad öfversättning rullade han ihop och lade ett papper om, och sist uppfångade han två smutsiga löskragar, hvilka han stoppade ned i sin rockficka.

— *Omnia mea mecum porto*, sade han till Lundberg. Nu packar jag mig afsted. Säg ingenting till kamraterna, förr än jag försvunnit. Jag vill helst undvika alla rörande afskedsscener.

De togo ett enkelt afsked af hvarandra, och Ståhl lofvade att låta höra af sig inom den närmaste framtiden.

Han smög sig därefter genom referentrummet ut i korridoren. Korrekturläsarens entoniga mummel trängde som alltid genom dörrspringan, och å det astronomiska observatoriet bredvid mottagningsrummet stod Wide på lur.

— Hvar går du nu? frågade han.

— På kabinetttet, sade Ståhl och viftade symboliskt med pappersrullen.

Han befann sig i en uppsluppen lösdrifvarestämning. Hur skönt att i frihet drifva omkring på gatorna, stanna vid bodfönstren och göra sina

observationer, utan att ha det mödosamma tidningsarbetet i bakhåll!

Han stannade på Norrebro för att se vaktparaden marschera förbi. Han tyckte sig känna hjärtat klappa i takt med musiken, och han följde med den ett godt stycke i en hvirfvel af qväsargrabbar och qväsarrynkor.

Han flanerade ännu en stund omkring, men gick därpå hem. Hans första handling där var att säga upp sitt rum. Han hade bott i samma bostad i tre år och betalat sin hyra ordentligt, så att underrättelsen slog ned som en bomb och beledsagades med många jeremiader.

Men han skred lugnt till att packa in sina tillhörigheter. Han ordnade därvid sina papper, som lågo huller om buller i ett par skriftbordslådor. Där funnos en mängd utkast och skizzer, påbörjade noveller och artiklar, och det var som om dessa tre årens hela pinohistoria upprepats för honom, när han ögnade igenom dem.

Och så hittade han födelsedagskort och bref i oändlighet, välmenande, af goda råd uppfyllda bref från släktingar, skämtsamma verser och biljetter från kamrater, i impertinent ton hållna och firmastämplade bref från gamla fordringsägare och så några med Annas kråkfotsstil på kuvertet.

— Ja, hur skulle han nu ställa sig med Anna? Sedan farbrodern öfverraskat honom tillsammans med henne, hade förhållandet åter för en tid blossat upp. Det var som om hans in-

gripande kommit honom att åter närma sig henne, och de hade allt sedan flere gånger träffats och gjort utflygter tillsammans. Men han kände ej någon lust att träffa henne nu. Efter en stunds funderande skref han följande biljett:

Kära Anna!

Fockades i dag vid tiotiden från Allehanda af okänd anledning. Reser i morgon till landet. Ännu inte bestämt mig hvart, men skall snart låta höra af mig.

Din tillgifne Georg.

När han fullbordat packningen, tog han upp sin plånbok, tömde den och stoppade ned nittio kronor i en byrålåda. Den återstående tian vek han ihop och lade den i midtelfacket på sin portmonnä.

Om jag känner mig rätt själt, så skall jag vara karl till att ha gjort slut på den, innan jag kommer hem i natt, tänkte han.

Och han höll ord. Han började med att gå in på Du Nord och ensam äta en festmiddag på smörgåsbord och tre rätter mat.

Därpå smet han in på Berns på qvällskonserteren. Orkestern höll på med en Ouvertyr, när han inträdde. Den ljud som ett inveckladt broderi, ett kaos af fioltoner med accompagnerande stötar af mässingsinstrumenten, men så lösgjorde sig med möda som ur ett limfat en seg, nasalaktig oboeton. Den aflöstes af klarinetterna, och så stämde flöjterna in. Det hela klarnade allt

mer, melodien häfde sig i ren och välljudande klang upp ur virrvarret. Så domnade den åter af, sjönk ned och försvann i ett vimmel af ackord och tongångar. Han älskade musik, och hans själ hängde en stund vid stråkarne och dansade med i tonernas vilda jagt.

Men så varseblef han Kalle Karlsson, som tillsammans med en annan målare slagit sig ned på verandan. Karlsson vinkade på honom. Han satte sig hos dem och beställde en kopp kaffe.

— Du ser ut som om du hade sålt smöret och tappat penningarne, sade Karlssons kamrat. Han hette Östergren och var redan, tack vare sin energi och framfusighet, en känd målare, som ofta omtalades i tidningarna som "vår unge, talangfulle målare hr Ö.". Han hade en sorts stockholmsk jargon, som lackerade upp hans brist på bildning, en oförfärad förmåga att gå på, som aldrig lämnade honom i sticket. Stundom kunde han kasta fram ett fyndigt ord, som löste upp en situation eller bredde ett komiskt skimmer öfver en person, men stundom halkade också öfver hans läppar en groda, som blottade hans svaga position. Det var något af naturkraft i honom, men en hal, brackiotisk naturkraft, som kastade sig öfver folk oförberedda och sedan slingrade sig undan och satt på lur i någon lönlig vrå. Ståhl satt i en nervös oro, när han var i hans sällskap, ty han var känslig för hans stickord och tyckte sig, när han skulle försvara sig, vara som en tung och klumpig elefant,

som hade att strida mot en surrande moskitossvärm.

— Det är den förste i dag, så i dag skall du väl supa dig full? fortfor Östergren. Ifall du inte redan lyft hela din aflöning i förskott?

Ståhl svarade ingenting, men reageringen, som försiggick inom honom, resulterade i att han reqvirerade in en halfva punsch. Karlsson och Ståhl skålade, men Östergren endast smuttade på sitt glas, ty han var mycket återhållsam.

— Ska du inte ut i qväll, sade Östergren efter en stund, och referera käringen, som blef öfverkörd af ångspårvagnen på Söder i middags?

— Sådana småsaker bry vi oss inte om.

— Småsaker, sa du. Det var en Munkbro-madam, som vägde minst sina femton pund. Men dom ä' väl rädda att skicka dig, du har lite' svårt för att skrifva, du blir välan snart fockad.

Under vanliga förhållanden skulle yttrandet ej ha inverkat på honom, men nu sårade det honom, eftersom det just slog hufvudet på spiken. Han hade ej tänkt för någon yppa sitt afskedande, innan han skuddade stoftet af sina fötter, men nu kom bekännelsen oförhappandes.

— Det kan jag inte bli, för det är jag redan.

Karlsson fixerade honom, men han trodde, att Ståhl endast skämtade, eftersom han samtidigt blinkade hemligt förstånd till honom med ögonen.

-- Ja, hvad skall det nu bli af dig? fortfor Östergren obekymrad. Du får välan ge dig till biljardmarkör eller till att mjölka kor.

Ståhl reste sig ilsken upp.

— Förbaskade målarekludd! sade han häftigt. Tror du jag sitter här och hör på dina idiotismer längre!

Han slängde penningarne för kaffet och punschen i bordet och lagade sig att gå.

Östergren drog honom i rocken.

— Sätt dig ned och var lugn, annars tappar Meissner taktpinnen, sade han. Du måste väl duga till markör, när Kalle där, de' intelligentaset, kunde valla svin i fem år. Och jag har hela förmiddagen hållit på med att blanka stöflor, och nu skall jag snart hem och repa ärtskidor.

Ståhl kunde inte låta bli att skratta åt hans meningslösa befängdheter, och han satte sig åter ned på sin stol.

— Se klarinettisten där! Han ser ut som en tupp som har laxerat, kom det strax därpå, och i samma stil fortgick det en halftimmes tid. Då bröto de upp. Vid Gustaf Adolfs torg tog Östergren afsked. När han gått några steg åt Norrebro, vände han dock och ropade på Ståhl.

— Kom hit, jag vill säga dig någonting.

Ståhl gick bort till honom.

— Var det allvar, det du sade, att du blifvit afskedad?

— Blanka allvaret.

— Hvarför det då?

— Det behöfs minst en liten broschyr för att förklara det.

— Behöfver du några penningar?

— Inte nu, sade Ståhl och fixerade Östergren misstroget.

— Kommer du i knipan, så stöt på mig! Jag kan alltid afvara en femtiolapp.

De utbytte ännu en afskedshelsning. Ståhls hand skälfde något. Han tyckte sig i ett ögonblick ha gjort en upptäckt, fått en inblick i en svårlöst karaktär.

— Hvad ville han? frågade Karlsson, när han kom tillbaka.

— Han bad mig om ursäkt, sade Ståhl och tillade sedan: Kom, nu gå vi in på Stopet!

På vägen berättade han för Karlsson morgonens scen på tidningsbyrån.

— Nu vill jag taga afsked af Stockholm genom att gå igenom hela spirituosaprogrammet, sade han, när han slutat och de redan sutto i en soffa på Tennstopet. Först toddarne.

Han beställde en whiskytoddy.

— Snart ha vi väl akademisterna här, sade Karlsson.

Tennstopet var det vanliga samlingsstället för akademiens målarskola om qvällarne. Ofta kommo dess medlemmar dit mangrant och tillbringade aftonen med sång och prat, hyarvid ofta en eller annan utböling kom med på ett hörn.

Ståhl hade redan expedierat sin whisky och höll på med en romtoddy, då de anlände. De kommo in genom en bakdörr i en lång gåsmarsch, som aldrig syntes ta slut, saluterade i förbifarten Karlsson och Ståhl och gjorde en direktionsförändring in i ett litet enskildt rum.

— Vi flytta in till dem, föreslog Karlsson.

Det var ett litet rum med raderingar på väggarna och i dörrarna pannåer med karrikatyrsmålningar öfver stamgubbar i lustiga situationer. Två bord hade blifvit ställda invid hvarandra, och de kantades hela vägen rundt på bestämda mellanrum af toddyglas. På hedersplatsen i soffan satt en äldre målare med ett buskigt röfvarskägg och små humoristiska ögon, hvilken tydligen på grund af sin ålder och ställning utöfvade ett visst inflytande, ehuru han blygsamt höll sig i skuggan. Vid motsatta änden satt en ung målare, redan betydligt skallig och med ljusa mustascher och ett öppet, ärligt ansigte. Han var tydligen rumormästaren, som med sina infall ständigt höll ångan uppe.

— Sjung ett stycke! bad honom en liten svartmuskig herre med glasögon och spetsig näsa.

Han tog fram sin guitarr, klef upp på en stol och satte sig på stolsryggen, och med en kraftig basröst och lifligt dramatiskt föredrag sjöng han en melankolisk Bellmansvisa.

Sången ryckte alla med sig. Ett nytt lag toddar reqvirerades in. Ståhl hade hunnit till

arrakstoddyn. Bellmanssångaren sjöng ännu några visor. En annan målare satt och knäppte på en mandolin.

Stämningen växte allt mera. Snart var ett par uppe på golfvet och tog sig en svängom. Det verkade smittande. Det var som om alla hade fått ett utbrott af berserkaraseri. Dansen blef allt häftigare. En ung fyr hoppade upp på en stol och marscherade på stolarne rundt bordet, en annan följde honom strax tätt i spåren, och snart gick det en hel gåsmarsch från stol till stol. Endast målaren med röfvarskägget satt lugn på sin plats och log i mjugg, då marschen gick öfver hans knän.

Sedan uppstod det en paus i kraftyttringarna. Bellmanssångaren försvann ett ögonblick. Men snart kom han åter in.

— Hör ni lökar, sade han, "kärleken till fosterlandet" är därute. Ska vi ta in honom?

— Ja, ljud det i korus.

Han kom åter med en äldre herre med två pigga ögon, ännu svartglänsande hår och två hängande mustascher, som liknade ett par hartassar. Han stannade i dörren och såg sig omkring med låtsad förskräckelse.

— Hur många ä' ni? frågade han.

— Två dussin, ljud en röst.

— Jaså, du tror att jag ser dubbelt, din bof, sade han och vände sig om till schweizerifröken.

— Kan du lägga ut för en kupa åt mig?

— Åh, herr Vallbom har hela fickan full med penningar.

— De' säger du, ja. Sök sjelf så får du se, om du hittar något!

Hon stack ned handen i hans västficka och drog efter en stunds famlande upp en femma, och så aflägsnade hon sig med bytet för att växla.

Farbror Vallbom placerades på en stol, och målarne bildade en krets kring honom. Han var vid sitt bästa lynne, men han hade fått så många kupor i sig, att han hade svårt att hålla tankarne samlade. Han började tre gånger sitt stora tal om "kärleken till fosterlandet", men kommentarierna föllo så häftigt, att han ej kom ur fläcken.

— Ta, "hvar är min harpa, hvar är min hatt"! sade till sist en röst till sångaren.

— Min hatt är på klädhängaren, och harpa har jag gud ske lof ingen, inföll gubben.

Sångaren tog upp en sorglustig visa med en lång refräng, i hvilken alla stämde in.

Ståhl skulle just öfvergå till konjakstoddyn, då uppasserskan kom in och sade, att någon ville tala vid honom i telefon.

Han anade, att det var Anna. — Ja, mycket riktigt. Hon hade fått hans biljett sent på aftonen, och så hade hon smitit ut för att söka få tag i honom. Hon hade ringt på till ett par andra restauranter, och eftersom hon nu lyckats

spåra upp honom, så måste han komma med detsamma.

Han tog rocken på sig och gick utan att taga afsked. Nere vid konstakademien träffade han henne. Hon satt där på en soffa i planteringen, och han slog sig ned bredvid henne.

— Tänkte du ge dig åstad, stygging, utan att säga adjö? sade hon.

Han var vid en vek, melankolisk sinnesstämning. Han lutade sitt hufvud mot hennes axel och sade med skämtsam trotsighet:

— Ja se, det var just hvad jag tänkte.

— Sådant där ska ha sitt stränga straff, sade hon och drog honom sakta i en hårtest. När man vet, att man står under toffeln, så ska man inte spjärna mot. Tala nu om för Anna hvad som händt!

Han berättade för andra gången under dagens lopp sin historia. Men nu måste han lägga betydligt starkare färger på åtskilliga omständigheter, och i sitt bemödande att få henne att fullt förstå beskref han sig själf långt värre än han var, som ett slags moraliskt vidunder.

Men det bet alls inte på henne. Han var fullkomligt tillfredsställande för hennes moraliska begrepp. För henne var en karl inte en karl, om han inte kunde lefva med och lemna fritt utlopp åt sina passioner. I denna sin omedvetna teori hade hon blifvit ytterligare befast, sedan hon gjort musikantens bekantskap. Goodtempleri och sedlighet, nej, de voro alls inte i hennes väg.

Om hon hade varit redaktör för Stockholms Allehanda, skulle Ståhl fått vara qvar der till döddagar, utan att ha fått anmärkningar för sådana småsaker. Det enda hon riktigt förstod var, att det var allvar, att han blifvit afskedad, och att han nu kanske för längre tid skulle försvinna från henne.

— Jag går med dig hem, sade hon.

— Törs du?

— Jag bryr mig inte om hvad käringen säger. Jag stannar hos dig i natt.

— Du är dock en snäll tös, Anna, som inte glömde af mig, sade han och smekte henne ömt.

Hans ibseniska ensamhetsteorier voro för tillfället alldeles bortblåsta. Han lade hennes arm i sin, och de spatserade i sakta mak uppåt Drottninggatan.

IX.

Påföljande morgon kom Ståhl ned till Blasii-holmshamnen. Det föll ett lätt duggregn, och tunna, sotiga moln seglade i oafbruten följd fram öfver himlen. Efter honom kom ett stadsbud, dinglande med en kappsäck och en nattsäck, hvilka hängde i hvar sin ände af ett öfver axeln kastat rep.

— Hvilken båt? frågade stadsbudet, då Ståhl stannade och med blicken tveksamt irrade öfver skärgårdsbåtarne.

— Vi ta den, som ligger längst bort, svarade han.

Han hade beslutat sig för att gifva sig ut på måfå i förhoppning om att, hvart han än kom, tillfälle skulle gifvas att erhålla någon billig inackordering.

Båten skulle om en tjugu minuter begifva sig af till södra skärgården. Det var en liten klumpig ångare med en klen mast, som stack upp som en pinne ur en blomkruka, en hvitmålad skorsten med örat på sned, och fören och aktern voro belamrade med flyttgoods, sängkläder,

stolar och söffor, som sträckte fram sina mask-
ättna ben under presseningarna.

— Kast loss! kommenderade kaptenen.

Trots att regnet sqvalpade ned med förökad
kraft kände Ståhl, hur hans lungor vidgades,
när båten lade ut på Strömmen. Omsider hade
han kommit så långt att hans skepp blifvit
brända. Hädanefter skulle han endast ha sin
egen kraft att lita på.

Nu gled ångaren ut förbi bojarne, som gun-
gade på vattnet som hvita clownmössor, gjorde
en sväng längs Skeppsbrons smutsbruna hus,
mellan hvilka gränderna öppnade sig som mörka
tunlar, ångade ut förbi Skeppsholmens lummiga
kastanjer, förbi Friesens park, där träden vid
stranden stodo som på parad på de spädgröna
gräsmattorna, förbi den gamla qvarnen, insvept
som i en erggrön kappa, och ut på fjärdarne,
som slingrade sig i blygrå krusningar.

Han visste ej, hvarför han förnam som om
det låg en teaterstämning öfver det hela. Var
det regnet, som smälte bort konturer och per-
spektiv, limmade fast träden vid hvarandra som
på en kuliss och satte husfasader och gaflar i
samma plan?

Och själf började han känna sig som passade
han in i miljön. Han omskapade sig till en gam-
mal viking, som gifvit sig ut på sitt drakskepp
och nu vore beredd på att göra strandhugg på
första bästa ställe, där något byte vore att göra.
Men när en profryttare närmade sig honom och

med någon hvardaglig fråga sökte inleda ett samtal, var stämningen som bortblåst.

Fram på middagen började det lättna på himmelen, och snart trädde solen fram ur molnen och tog hela naturen i besittning med sitt spelande glitter. Brygga efter brygga passerades, men Ståhl hade beslutit sig för att följa med ända till slutstationen, där han af kaptenen fått anvisning på ett ställe, där han trodde att inackordering skulle kunna erhållas.

Sent på eftermiddagen lade båten till vid en brygga, kring hvilken några rödmålade hus stucko fram mellan lummiga aspar och björkar. Ståhl lät sina saker ligga qvar på båten, spatserade genom en tät barrskog förbi en slottslik herregård med bastanta stenladugårdar och stannade till sist, efter att flere gånger ha förhört sig om vägen, vid en liten gulröd stuga med en väldig flaggstång på gafveln. Utanför fans en trädgårdstäppa med blommande körsbärsträd, tulpaner och narcisser, som gungade på sina stjälkar som präktiga ordensstjernor, och midt i en gräsplan blänkte en stor glaskula, som uppfångade hela trakten i en delikat miniatyrbild. På verandan satt en gammal, skrynklig gumma med krokig näsa och ett huckle kring hufvudet, och i dörren tittade hennes dotter fram med ett menande smil.

Ståhl framförde sitt ärende. Gumman gjorde invändningar, men efter en lång parlamentering hade han lyckats besegra hennes betänkligheter

och inackorderat sig för 35 kronor för en månad. I en hast sattes kaffepannan på elden. Han fick sig några svartbruna, cickorialuktande klunkar, ett par smörgåsar och en urgröpt ostkant langades fram, och gafvelrummet, till hvilket man fick klyfva upp på en steglik trappa, vädrades och fiffades upp så godt sig göra lät för tillfället.

När Ståhl sent på natten kröp upp i träsängen med de höga gaflarne och sjönk ned i de mjuka bolstrarne, kände han sig så trygg och lugn som han ej gjort på flere år. Ett stearinljus brann i mässingsstaken och spred ett svagt skimmer öfver den hvitmenade kakelugnen. På väggen hängde några gammalmodiga gravyrer, porträtt från fotografikonstens barndom och en oljefärgstafla, föreställande ett landskap med betande djur och utförd i ett petigt, stiliseradt manér med bjärta, bilderboksliknande färger. På kakelugnskransen låg en bibel i skinnband med stora metallspännen och några slitna andaktsböcker. Tvättkannen stod midt i fatet på tvättstället, och bredvid hängde två bländhvita handdukar, namnade med stora röda monogram.

Utanför hördes kornknarrens entoniga läte, och klockan i den lilla kyrkan slamrade hastigt på med 11-slaget. Viken låg lugn och spegelblank där nedanför, och det enda ljud, som hördes därifrån, var årplasket från herrgårdens norska vikingabåt, som sakta stack fram sin höga näsa ur vassarne vid stranden.

Det gick några dagar, innan Ståhl åter kom i arbetstagen. Det var för honom så ovanligt att vistas på landsbygden, att han till en början kände sig rent af främmande. Under sin referenttid hade han väl ofta haft uppdrag, som fört honom till landet, men det hade varit snabba tur- och returesor, då han i ilande fart skulle skaffa sig den eller den upplysningen eller åsen eller den sporttäflingen. Och rekreationsresorna hade vanligen till destinationsort haft något utvårdshus, dit stadstankarne och stadsförhållandena oförmärkt smugit sig med. Det behöfdes därför tid, innan han kunde frigöra sig från hela det tyngande lager af stadsdam och slaffistankar, som rotat sig fast i honom under årens lopp.

Men så småningom kände han, hur fjällen liksom föllo från hans ögon och han återvann lifsglädje och spänstighet i sitt sinne. Hur underbart iakttagelseförmågan växte, och hvilken skärpa hans sinnen vunno! Stundom kände han det, när han låg i en skogsbacke och med ögonen följde de lätta fjädermolnen på den azurblå himlen, som om han vuxit in i naturen, själf blifvit en planta, som viljelöst kommenderades af sol och vind. Andra gånger var det åter han som var härskaren, som liksom destillerade ut naturens tankar och hemligheter, angrep den och ombildade den efter behag.

Men när han ibland, trött af de många nya intryck, som en tid trängt sig på honom, utan

att observera någonting, planlöst promenerade fram på vägarne eller i skogsbackarne, arbetade hjärnan vidare af sig själf, kombinerade och skapade, och när han kom hem behöfde han endast sätta pennan till papperet: den löpte då nästan af sig själf fram längs de upplinjerade raderna.

Så växte så småningom hans drama fram. Han hade omarbetat det ursprungliga utkastet, satt mera must och kött på de scener han redan färdigskrifvit, och nu göt han i nya scener in de tankar, som länge likt gulnade puppor legat skrinlagda i hans hjärna, men som nu bröto lås och regler och dansade ut i skimrande dräkter.

Flere sommargäster hade redan slagit sig ned på platsen. Han hade gjort en flyktig bekantskap med några af dem, men han hade så mycket som möjligt sökt undvika att komma i beröring med dem, ty han ville helst vara ostörd, så länge han höll på med sitt arbete.

En qväll hade han med ett ark papper och en blyertspenna vid sidan slagit sig ned på ett ställe vid stranden, därifrån man hade en vacker utsikt utåt viken. Vattnet låg lugnt och stilla som en mattpolerad glasskifva, och de granbeväxta bergsryggarne sköto ned som spetsiga sågar mellan saftiga ängar och småstugor med rykande skorstenar. En fladdermus hvirflade i täta hvarf öfver vattnet. Mellan två grämossiga gärdsgårdsstolpar lutade en blackig ko fram sitt hufvud och bölade klagande efter mjölkpigan.

En gulringad humla gjorde ett sista stråk kring kolstybbet, där styfmorsblommorna hakat sig fast i myllan mellan de gråa, slingrande trädrötterna. Fjolårets ormbunkar lågo som bruna skelettströdda mellan de nya, som sköto upp, i topparne lika hoprullade larver. Kornknarren stack försiktigt fram hufvudet ur rågåkern och lät höra ett knarrande ljud, likt det som uppstår då man drager upp sin klocka med urnyckeln. Under björkarnas hängqvistar stod ännu en sky af zigzagformigt svängande myggor, och nedåt de skrofliga stammarne drog en karavan af små svarta myror.

Han låg och söp in den friska luften i långa drag, då han hörde ett förskrämdt utrop och i nästa stund såg två damer komma springande utefter skogsstigen.

— Tjuren! sade den ena och pekade ifrigt med den blommiga sidenparasollen uppåt backen, då hon varseblef Ståhl.

Ståhl sprang bort till de två okända. Tjuren kom gående längs stigen och upphäufde då och då ett högljudt vrålande. Men plötsligt gjorde han en tvär vändning och försvann uppe i björksnåren.

— Han är inte farlig, sade Ståhl. Jag har många gånger suttit i den här backen, utan att ha blifvit ofredad. Men om damerna äro rädda, så skall jag be att få följa med ett stycke.

De hade stannat på vägen, men kastade ännu ängsliga blickar omkring sig. Den ena

tycktes vara en omkring fyrtio års qvinna med en något knubbig figur och ett bredt ansikte med en rätskuren mun och något bestämdt och medvetet öfver hela sitt väsende. Hon var klädd i en slät, blåsvart klädning och ett ljust lif, som baktill slutade i en stor rosett, som hakat sig fast där som en stor hvit kålfjäril. Den andra var väl ett par och tjugu år, hade en slank figur, ett blekt, något aftärdat ansigte med mjellhvit hy, ett par stora, frågande ögon och ett uppstudsigt hår, som sökte lista sig fram på alla håll under den genombrutna halmhatten. Hon bar en skär bomullsklädning, som om midjan fasthölls af ett bredt läderbälte, och under klädningsfällan stack fram ett par små fötter, klädda i bruna skor.

— Det behöfs alls inte, sade hon, medan hon hotfullt svängde med en lång enpåk och snörpte på munnen, så att de mörka ögonen drogos ned och hela hennes ansigte fick ett uttryck af trotsighet.

— Jo, det behöfs det visst, sade den äldre med en tillrättavisande blick på sitt sällskap. När herrn är så vänlig...

Han följde dem genom backen och stora landsvägen framåt. Det var sommargästers vanliga frågor och svar om bostad, sysselsättning, tiden för vistelsen på landet och dylikt, hvarom samtalet först rörde sig. Och innan han rätt visste af det, hade han också presenterat sig, uppgifvit sitt namn och sin titel. Titel — ja,

det äcklade honom sedan, att han presenterat sig som notarie, han, som egentligen afskydde alla titlar. Men han hade ju rättighet att bära den, och han kunde väl ej heller presentera sig som afskedad tidningsman, refuserad lustspelsförfattare eller gryende snille på den högre dramatikens fält!

— Jaså, notarie Ståhl, sade den äldre damen, och med en rörelse med handen tillade hon: Detta är min systerdotter, fröken Sterner, och mitt namn är fröken Greta Linde.

Greta Linde, hvar hade han hört det namnet förut? Jo, nu erinrade han sig det. Han hade sett det i ett bokhandelsfönster som författarinnenamnet på en diger roman, och för några år sedan hade han visst läst en diktsamling med samma författarmärke. Kunde det vara möjligt, att det vore hon?

— Förlåt, det är väl inte författarinnan Greta Linde?

— Jo, det är det. Intresserar sig herr Ståhl för litteratur?

— Ja, ganska mycket, sade han något tveksamt.

— Har herr Ståhl läst något af mina arbeten?

— Nej, sade han; på senare tiden har jag haft så litet tid att följa med hvad som kommit ut.

— Folk läser inte böcker i Sverige. Det är så otacksamt att skrifva, sade hon bittert.

Och på några minuter fick han sedan reda på hela hennes litterära lefnadshistoria, hennes motgångar och framgångar och hennes framtidsplaner. Han tyckte, att han redan var temligen på det klara med hennes naturell: en gammalmodig blåstrumpenatur, för hvilken hela världen existerade endast ur författarsynpunkt, för hvilken intet hade något värde, som inte kunde fabriceras till eller placeras in i romaner, noveller eller skizzer, en begåfning, som oförfäradt raspade på med pennan, omedveten om logik, sjäslifvets djup och naturlifvets dunkla företeelser. Det föreföll honom ock, som om hon hade en benägenhet för att söka efter obefintliga djupheter i hans yttranden, och det kom öfver honom en lust att spela litet komedi och duperas henne.

— Jag har också, yttrade han, sysslat litet med litteratur, det vill säga, jag har varit tidningsman några år, men jag lämnade den banan, ty jag kunde inte få den att öfverensstämma med min filosofi.

Nu tar hon väl upp anteckningsboken och odödliggör mitt yttrande, när hon kommer hem, tänkte han.

Hon spände upp ögonen. Han såg, att han blifvit riktigt intressant för henne och att hon med fart rusade mot limspöet.

— Hvilken filosofi, herr Ståhl, frågade hon andlös.

— Den stoiska, sade han, och han suckade tungt.

— Ni måste berätta er lefnadshistoria, sade hon. Jag intresserar mig så mycket för människoöden.

— Inte nu. En annan gång.

De hade stannat utanför en lummig trädgård, bakom hvilken man skymtade en modern trävilla med rymlig veranda och uppslagna fönster.

— Ja, här ha vi vår bostad, sade fröken Linde. Om herr Ståhl vill helsa på oss i morgon eftermiddag och dricka en kopp kaffe med oss här på Annelund, så är herr Ståhl mycket välkommen.

Han tackade och tog afsked. Han märkte ett misstroget uttryck i fröken Sterners ögon. Ja, hvad hade hon väl fått för intryck af honom. Hon hade hela tiden gått tyst och tydligen icke intresserat sig för samtalen. Han hade fåfängt sökt draga henne in i det. Fröken Lindes öfverlägsenhet och flytande svada hade alltid lagt sig emellan och motat bort henne. Den stoiska filosofien! Kunde hon förstå annat än att han talat allvar? Och om hon förstätt att han skämtat, skulle hon då inte taga humör på sin mosters vägnar?

Följande eftermiddag kom han till Annelund i god tid. I en hängaskberså i trädgården voro kaffeattiraljerna uppdukade på

ett omåladt träbord, som ringade midjan på trädet.

Under det han läppjade på kaffet och satte i sig saffransbullarne gaf fröken Linde honom alltjämt nya förtroenden och sökte locka motförtroenden ur honom. Han var misstänksam och svarade till en början enstafvigt och undvikande. Men hon var ihärdig. Så småningom hade hon lockat ur honom hela hans historia. Men för att komma i en bättre dager hade han ljugit, förbättrat och förändrat. Hans små litterära försök i tidningar och tidskrifter hade blifvit uppblåsta till betydande alster, och hans afsked från Stockholms Allehanda hade beskrifvits som frivilligt, förestafvadt af hans begär att helt få egna sig åt litteraturen.

Han märkte, att fröken Linde i ett ögonblick idealiserat upp honom till en framtidsman. Hon antydde till och med, att han skulle kunna komma i åtnjutande af hennes skyddslingssskap, men han afvisade det på ett indirekt sätt, så långt artighetens fordringar det tillät. Måhända, tänkte han, skulle hon i en annan omgifning ej fäst så stor betydelse vid hans ringa person, men här på landet i en aflägsen bygd kände hon behof efter att ha någon att utgjuta sig för, och där kunde ej finnas många, som hade några intressen i hennes väg.

Kaffet var expedieradt, och han hade tändt sin cigarr, då hon föreslog, att hon skulle för honom läsa upp en skizz, som hon nyligen skrif-

vit. Den skulle införas i en novellsamling, som hon tänkte gifva ut till julen. Han förklarade sig vara förtjust, och hon skyndade upp i byggnaden efter manuskriptet.

Han var ensam en stund med fröken Sterner.

— Det här intresserar alls inte fröken Sterner, sade han.

Hon kastade tillbaka en qvist med halfutslagna blad, som hängde ned i tyllen på halmhatten, och svarade:

— Jo, det gör det, hvarför tror inte herr Ståhl det?

— Hvardagsmat, sade han menande. Men när han såg, att han inte kunde locka henne ur hennes gömställe, tillade han:

— Jag menar, att det verkliga lifvet har så stora lockelser, att man kan tröttna på romanerna. Med mig är det åtminstone fallet.

— Nej aldrig, sade hon bestämdt. Romanerna äro mycket roligare än lifvet. Där händer det åtminstone någonting. Det går månad efter månad, men mig händer det aldrig någonting.

— Om man vill, att det skall hända någonting, så händer det alltid.

— Jag vill.

— Antagligen inte. Det är endast fantasiens förespeglingar. När det kommer till kritan, så vill fröken inte. Ni vet, att vara med i verlden betyder detsamma som att oupphörligen bli

knipen med glödande tänger. Ni sträcker ut handen, men drar den förskrämd tillbaka, när ni känner att det bräns.

— Kanske, men ändå så — sade hon dröjande.

Hon tillhör de utestängde, tänkte han; en, som längtar efter befrielse liksom jag gjort, fast från en annan utgångspunkt.

— Vill ni höra, hur idealet för ett lif ter sig för mig, naturligtvis från min egen synpunkt? frågade han.

— Ja, sade hon kort.

Det låg något passionerad i hennes blick. Hennes ögon brände sig liksom in i honom och kommo honom att tala med en ovanlig värme.

— Har ni någonsin tänkt er in i upptäckarens glädje? Med underbar makt lockas han till okända nejder, till vildmarkens faror och äfventyr. En dag vänder han åter, fullastad med byte och nya erfarenheter. I civilisationens sköte får han tillfälle att hemta sig från sina strapatsér, ordna sina samlingar och publicera sina rön, och där stannar han i lugn och ro, till äfventyrs- och forskningslustan åter gripa honom. Den som slår sig på att skildra människosjälar är också ett slags upptäcktsresande. Men själslifvets vildmark, det är för honom civilisationen. Där dansa människorna som galningar kring afgudar och fetischer som guldkalfven, bördén, det sociala anseendet, där är flertalet af befolkningen män-

niskoätare, som söka undertrycka, äta ut och äta upp hvarandra. Den som ger sig in där bör helst komma förklädd, i alla händelser lirka sig fram med försiktighet, smickra och kasta omkring sig glasperlor och värdelöst strunt, som lyser folk riktigt i ögonen. Men kommer han med öppet visir, då bör han vara rustad med skarpladdade revolverar och egghvassa dolkar, så att han förmår inge respekt. Nåja, mitt ideal är verkligen att då och då få företaga sådana där utflygter till människoätarnes land. Men därifrån vill jag med fröjd i hjärtat vända tillbaka till urhemmet, landet. Där föra passionerna ej ett så våldsamt språk, där kan tanken samla sina rön, där är lugnet, ron, de normala förhållandena med ett ord.

Han gjorde en paus, men då hon satt tyst, fortsatte han:

— Fröken har också erfarenheter från karnibalernas land?

Hon gjorde en förskrämd åtbörd. Fröken Lindes tassande steg hördes några meter därifrån.

Han vände sig om förargad. Han visste nu, att han bredvid sig hade en själ, som vibrerade i harmoni med hans, och han längtade efter att ostörd få tala med henne. Men dagen var hopplost förlorad.

Fröken Linde slog sig ned i en korgstol. Efter några förberedande förklaringar började

hon läsa ur en tjock bok med svarta vaxduks-pärmar.

Det var en helt vanlig berättelse om en ung målare, som fört ett utsväfvande lif, men som fördes till besinning och ett nytt lif genom kärleken till en ung qvinna. Det fans egentligen intet att anmärka mot den, utom att den saknade lif. Det var hvardagslifvets plattaste fraser, som stampade sig fram i dialogform, och öfver det hela rufvade en konventionell uppfattning. Måhända skulle den dock ha gjort ett bättre intryck på honom, om inte föreläserskan läst med sådan grufig patos. Hon gjorde långa konstpauser och diminuendon och blåste upp intetsägande repliker till väldiga ballonger, och det hela föreföll därför så onaturligt, trots att inga graverande anmärkningar egentligen skulle ha kunnat göras mot dess sannolikhet.

— Näh? sade fröken Linde i frågande ton, då hon hunnit till slutet.

Det låg på hans läppar att gifva en amper kritik, men han hejdade sig, då han såg det förskrämda uttrycket i fröken Sterners ögon.

— Den var ju mycket nätt, sade han.

Det var tillfredsställande för henne. Att något var nätt var i själfva verket höjden af beröm, ty det innebar, att det var väl gjordt, icke bröt mot antagna regler och att det utan fara kunde läsas af en hvar.

Hon hade fått en hög tanke om hans ömdömes skärpa och mognad, och hon gaf sig ut

på långgrandiga estetiska utläggningar. Han satt som på nålar och kände det som en verklig lisa, när hon till sist föreslog ett krocketparti. Han hamrade oförtrutet på krocketkulorna, tills supén var färdig. Då fick han åter böja sin nacke under pladdermartyriets ok.

X.

Under de följande dagarne träffade han händelsevis ett par gånger tillsammans med fröken Sterner, och de gjorde små promenader i hvarandras sällskap.

Han hade haft känslan af att han kommit i en falsk ställning till henne, därigenom att han utmålat sig själf i falska, förskönande färger. Men då passade han på tillfället att draga upp en annan bild af det förflutna. Han väntade, att hon skulle känna sig besviken, men hon hade endast förstående ord, och han kände sina sympatier för henne växa. Han förvånade sig öfver hennes utomordentliga receptivitet och förmåga att endast med stöd af några antydningar sätta sig in i en situation och förstå en karaktär. Det var denna inre intelligens, som föga blifvit närd af erfarenheten, men som af naturen är danad att förstå och förlåta.

Hon hade tidigt blifvit fader- och moderlös, men, sedan hon ett par år varit ute som guvernant, upptagits af sin moster. Hos henne hade hon en sysselsättning, som utgjorde ett slags

blandning af hushållerskans, privatsekreterarens och renskrifverskans.

Hela hennes väsen präglades af en försynt tillbakadragenhet, men när han kom henne närmare, märkte han, att det var den tillbakadragenhet, som har sin rot i stoltheten och känsligheten, känslan att blifva missförstådd och misslydd. Det enformiga lif hon fört hade också kommit henne att känna en häftig längtan till det yttre, brusande lifvet kring henne. Det var ännu kanske endast en oklar längtan mot något obestämdt mål, som endast yttrade sig negativt i missnöje med det närvarande och sträfvan att slita de bojor, som hindrade henne att utveckla sin inneboende natur. Men Ståhl insåg, att det behöfdes föga, kanske endast någon yttre obetydlig tillfällighet för att hon skulle blifva medveten om sina krafter och bryta sina band.

Han märkte, att han så småningom fick allt större inflytande öfver henne. Hon såg upp till honom som till en erfaren person, som kunde gifva henne lösningen till många dunkla frågor, på hvilka hon grubblat i sin ensamhet. Hon målade upp honom som ett slags idealistisk romanhjälte, och hans lefnadsöden fingo i hennes ögon ett romantiskt skimmer, som föga motsvarades af verkligheten.

Det smickrade hans egenkärlek, och han kände hur hon som en magnet drog honom allt närmare sig. Var det de begynnande böljeslagen af kärleken?

Ja, om några dagar var han säker på det. Han hade inbillat sig, att han skulle vara oåtkomlig för den i den häftiga form, i hvilken den nu uppenbarade sig. Men han fann, att det var ett misstag, och han inbillade sig, att det åter igen var friheten, som löst de band, som hållit honom fången i hvardagskänslornas sfer och kommit honom att se ned på kärleken som ett gammalmodigt svärmeri.

Till en början kände han sig ängslig. Han visste med sig, att hans ställning var alltför prekär, för att han kunde våga inlåta sig på ett förhållande, som skulle binda någon annan vid honom i gemensamma framtidsplaner. Var det rim och reson att tänka på sådana saker, då han nyligen blifvit afskedad, knappast hade femtio kronor på fickan och byggde hela sin närmaste framtid på en teaterdirektörs mer eller mindre välvilliga omdöme?

Men så småningom motade han bort dessa tankar och arbetade sig upp i en stämning, i hvilken allt tedde sig ljusst och förhoppningsfullt. För sin egen inbillning antog han själf allt jättelikare dimensioner, och han hängaf sig utan förbehåll åt stundens stämning.

Det enda, som pinade honom, var att Anna fortfarande kunde anse sig ha några anspråk på honom. Hennes bild hade under de senaste dagarne allt mera bleknats ut och mist sina konturer, men därför kunde den dock ej alldeles skrapas ut. Han insåg, att han med det snaraste

måste bryta med henne, om han ej skulle komma i en falsk ställning. Känslan häraf blef honom till sist öfvermäktig, och han beslöt sig för att resa in till staden och söka upp henne. Han satte också strax sitt beslut i verkställighet.

Det var en solig sommardag, och när han åter satte sina fötter på de stekheta gatstenarne och gick genom Kungsträdgårdens lindallé, där bladen hängde slappa och dammiga, törstande efter regn, föreföll honom staden som domnad eller försjunken i dvala och människorna som liflösa marionetter.

Han gick först upp till Stockholms Allehanda för att söka upp Lundberg. Där uppe var allt i sitt gamla skick. Korrekturläsarne rabblade som vanligt med löpande tungor upp dagens notiser, notisklipparen satt skynd af ett berg af tidningar, och hans sax gapade och slöt sig som en hårfrisörs, referenterna svettades öfver sina öfversättningar och referat, och utrikesministern snarkade högljudt på sin soffa. Men på Ståhls gamla plats satt en ny öfversättningsmaskin med ett urklipp ur Times framför sig. En förbiskymtande skugga, tänkte Ståhl. Under några års lopp hade där suttit öfver trettio olika publicistfrön på den platsen. Några af dem hade efter ett eller annat år hamnat som ordinarie i tidningen, men de flesta hade, trötta af sin osäkra ställning och den öfverlägsenhet, med hvilken de bemöttes, snart nog kastat sig in i andra tidningar eller på andra banor; ett

par hade aldrig lyckats skaffa sig någon ny plats, utan så småningom kommit på dekis.

Han samspråkade en stund med Lundberg, tills redaktören kom in i något ärende. Han drog sig tillbaka bakom ett stort skåp för att blifva osedd, men han observerades strax. Redaktören gick mot honom och sträckte, sin vana likt, då han beqvämade sig att hälsa, fram två fuktiga, slappt hängande fingrar. Ståhl fattade dem försiktigt som om de varit något värdeföremål. Men samtidigt gick det en rysning genom honom. Han tyckte sig stå framför den sanna människoätaretypen. Redaktörens hela ansikte sken som af en djurisk rofgirighet, hans tuggmuskler arbetade mekaniskt, och hans ögon foro öfver Ståhl, som om han undersökt hvad slags stek det var. Ståhl drog hastigt tillbaka handen.

— Näh, hvad har herr Ståhl för sig nu för tiden? frågade redaktören.

— Jag gör just ingenting.

— Det blir man inte fet på.

— Åh, nej, inte som värst; men jag blef inte heller här i tidningen fet och mör nog för att passa redaktören, sade Ståhl, fullföljande sin kannibaliska tankegång.

Redaktören såg på honom med en hånfull blick och vände sedan ögonen mot Lundberg för att söka uppfånga hans medhållande löje. Men då denne satt stum och sfinxartadt lutad

öfver sitt papper, vände han på klacken och gick utan ett ord vidare in i ett annat rum.

Efter en stunds samspråk med Lundberg gick äfven Ståhl. Han kunde ej komma från kannibaltemat. Han varierade det för sig själf i en mängd olika tonarter, medan han spatserade gatorna framåt, och han lyckönskade sig själf till att ha sluppit helskinnad ur redaktörens klor.

På eftermiddagen telefonerade han till Anna och stämde möte med henne på qvällen i Humlegården.

Vid åttatiden kom han dit.

Det var en ljum afton. I öster lågo de små ulliga skyarne i långa krusade band mellan blåklintsfärgade ljuskanaler, men i väster voro de tjocka och svarta och började rulla upp sig som en ridå, sköto ut långa tentakler och antogo till sist en ckokladbrun färg.

Han gjorde en rond kring Linnéstatyn och njöt af åsynen af pelargonierna och primulorna, som spjutade upp mellan de köttiga bladen och som stjärnraketer kastade ut flockar af brunröda och svafvelgula, sammetsaktiga blommor.

Han fortsatte promenaden inåt sidogångarne. Kastanjerna stodo där lummiga, och blomspirorna tedde sig på afstånd som papiljotter i den gröna löfperuken, men kom man närmare, stucko de ut som pyramider med blodröda fläckar på kronbladen. Bredvid stod en grupp af olikartade buskar, syrener med rödvioletta spiror, ännu utslagna i topparne, där blommorna rullat hop

sig som små gryn, guldregn med svällande knoppar, berberisbuskar med klasar af ärtlika, gula blommor, tatarisk lonicera och snöbollar med ännu som surkart omoget grönglänsande blomklot.

Han slog sig ned på en soffa. Hur skönt att inandas den friska luften, när den seglade öfver och insöp doften af gräsmattorna, som lågo där täta och mjuka som en fäll med långa sömmar efter klippmaskinen. Det föreföll honom som om aftonen snarare varit lämpad för ett kärleksmöte än för det steg han nu var beredd att taga, och hans känslor vibrerade på en sträng, där grundtonen utgjordes af samvetsförelser.

Efter en kvarts väntan kom Anna. Hon gick honom lifligt till mötes, när hon observerade honom, och med ett "tjenis" slog hon honom på ett karlaktigt sätt i handen.

— Jaså, att monsieur ändå var så hygglig och sökte upp mig, då du kom till staden.

Han kände sig frestad att falla in i den gamla skämtsamma tonen, han brukade använda i hennes sällskap, men han bet af de ord, som lågo på hans läppar, och sade kort:

— Jag är hvarken hygglig eller någon monsieur.

Hon kastade en forskande blick på honom och satte händerna i sidan.

— Hvad är du då?

— Jag är en fånge, som ber att få slippa ut ur cellen.

Hon förstod honom inte. Hon trodde att det endast var något skämt, hvares betydelse hon inte fattade.

— Nej, du är dömd till lifstids straffarbete, sade hon. Ingen opposition!

— Anna, sade han häftigt. Skämta inte! Jag reste in för att tala allvar med dig. Jag ville tala med dig om någonting, som jag länge burit på hjärtat.

Han drog henne ned på soffan och fattade hennes ena hand.

— Jag kom hit för att taga afsked af dig. Hon funderade ett ögonblick.

— Skall det bära af till Amerika nu då? sade hon i skämtsam ton. Men därpå tillade hon hastigt: Du är kär!

Han böjde hufvudet åt sidan för att undvika hennes forskande blick.

— Nåh, om så skulle vara förhållandet? sade han till sist och betraktade henne åter med en trotsig blick.

Han märkte ej någon rörelse på hennes ansikte, som annars brukade så lifligt uttrycka hennes inre stämningar. Det var som om en lugn, likgiltig resignation lagt sig öfver de fylliga dragen, och hon iakttog en envis tystnad.

— Ja, jag är kär, sade han lidelsefullt, i det han drog tillbaka handen. Jag är kär i mig själf. Jag är en förhärdad egoist. Det är egentligen endast mig själf och mina egna planer, som intressera mig. Åh, hvad jag sökt befrielse

från mig själf! Lämna mig åt mitt öde! Gif mig friheten tillbaka!

— Jag har aldrig förmenat dig den, sade hon i reserverad ton. Jag ville aldrig vara något band på dig. Du har den igen.

Har den igen! Märkvärdigt, att orden nu ringde som begravningsklockor i hans öron. Han hade ej väntat, att hon så där utan alla omständigheter skulle skiljas från honom. Hade då hela deras samvaro endast varit ett narrspel? Hade hon då ej varit mera fäst vid honom än att hon så där lättvindigt kunde vända honom ryggen till?

— Har du då aldrig tyckt om mig? kom det öfver hans läppar, trots att han sökte hålla orden tillbaka.

— Jag vet inte, sade hon eftersinnande. Men jag har alltid känt det på mig, att jag till sist skulle bli bunden vid någon, som jag inte tyckte om. Nu är det musikantens tur.

Han ryckte till. Var det koketteri? Ville hon nu i sista stunden söka pigga upp honom genom att blanda in sin tillbedjare i samtalet?

— Eller också hans otur, sade han elakt. Men i nästa ögonblick ångrade han sina ord.

— Förlåt mig, tillade han. Jag är så miss-tänksam. Skall du ändå någon gång skänka mig en vänlig tanke, ifall vi aldrig mera skulle komma att råkas?

— Det gör vi. Du kommer tillbaka en dag.

När du ledsnat på den andra kommer du tillbaka.

Hvad? Den lilla retuschösen sökte öfverrumpla honom med psykologiska spådomar. Trodde hon sig vara omistlig? Han beslöt att sätta henne på prof.

— Nåh, om jag komme tillbaka?

— Då vore det för sent.

— Kommer musikantfrun alltid att bli sin man trogen?

— Alltid.

— Du gifter dig bara på trots.

— Du förlofvade dig bara på narri.

Han kände sig som stucken af en nål och var ej benägen att vidare gifva sig in på några resonnementer. Han afbröt därför det hela med ett:

— Det är din synpunkt. Men jag tar allting på allvar. Hade jag närmast mig dig endast på narri, så hade jag nog ej kommit hit för att taga ett sådant här högtidligt afsked af dig. Ja, adjö med dig, Anna! Mätte du bli lycklig, och mätte den här tiden vi varit tillsammans ej vara något plågsamt minne för dig!

Han fattade hennes hand och drog henne till sig för att trycka en afskedskyss på hennes läppar, men hon lösgjorde sig, och efter ett kort: Adjö, Georg! reste hon sig upp, och, vinkande med handen till afsked, gick hon med snabba steg nedåt gången och försvann inom några ögonblick bakom buskagen.

Han blef en stund sittande på soffan, försänkt i funderingar. Märkvärdigt, han kände ej i detta ögonblick någon glädje öfver att denna skilsmässa, som han så länge eftersträfvat, nu var ett fullbordadt faktum. Hvad var det då, som dragit honom till henne? Var det ej hennes enkelhet, hennes från allt pryderi fria natur som alltid låtit honom vara precis den han var med alla sina fel och brister? Hade det ej varit en stor lycka att ha kunnat sälla sig till en dylik människa, för hvilken man fick vara hvardagsmänniskan rätt och slätt, ej behöfde spela någon roll eller ta sin tillflykt till romantiska fasoner? Och dock . . . !

Nej, nu måste han bryta upp. Lundberg väntade ju honom på en restaurant. De skulle supera tillsammans, och han skulle kinesa hos honom under natten. Han gick genom Humlegården nedåt Sturegatan. Intryckena af de myllrande människomassorna och den klara sommar-aftonen fängade honom så småningom, och när han kom ned till Blanchés', hade han för tillfället alldeles ruskat af sig minnena af afskeds-mötet.

Redan påföljande afton befann sig Ståhl åter ute på sin tillfälliga boplats på landet. Vid bryggan träffade han fröken Linde och fröken Sterner, hvilka kommit dit ned för att hämta sin post. Det var som om sammanträffandet med Anna åter ryckt honom bort från hans svärmiska känslor. Skilsmässan från henne hade i sjelfva verket för tillfället åter närmat henne till honom i hans tankar. Han kände sig som delad i två hälfter, af hvilka den ena satt på lur och skrattade åt den andras ord och handlingar. Han tog därför ett tvärt afsked och gick hastigt till sin bostad.

Hemma återvann han snart jämvikten. Men de påföljande dagarne stängde han sig inne. Han vistades hela dagarne i gafvelrummet, där solen en stor del af dagen kastade in sina brännande och bländande strålar genom den blåa rullgardinen. Det var knappt att han gaf sig tid att gå ned till måltiderna. Han lefde uteslutande i sin tankevärld, plitade och skref som om hans räddning varit beroende däraf. Och en dag vid

månadens slut kunde han sätta slutpunkten efter den sista repliken. Framför honom låg nu dramat fullfärdigt, renskrifvet på bländhvitt papper med breda marginaler. Men stilen — skulle någon mänsklig varelse kunna läsa dessa kråkföter, som sprattlade fram som lindansare på linerna? Åh, ja, inga småfuttiga bekymmer för framtiden nu!

Han tog hatten på sig och gick ut i det fria. Välsignade afton! Var det ej som om det sjöng i luften och som om blommorna sökte snärja honom med sina mest berusande dofter och med sin mest brokiga färgprakt! Han gick framåt landsvägen. Där kretsade svalorna i sirliga, svängar öfver telegrafträdarne. Och där borta höjde sig dimman i immiga ångor öfver näckrosdammens sankta stränder. Vinden svajade fram öfver rågfältet, så att axen bockade sig och vredo sig på sina strån. Och där inne i skogen! Mjuka mattor af linnéor och lingonris med blekröda pyroror resande sig som klocktorn i en landtlig idyll, bara fläckar med rödbrunt barr, flegmatiska tordyflar och koleriska myror och däröfver de mäktiga granarna med deras mörka nätverk af kådiga grenar och stickande barr! Och så åter en öppen trakt med toppiga kullar och stenrösen med kransar af rödskimrande smultron! Och så sist hafvet som glimtade fram mellan björkarna! Han hörde dess söfvande brus, när det squalpade upp på stranden och i långa tungor slingrade sig in mellan

rundsvarfvide stenar, grus och snäckskal, och han andades in den fräna tångluften i djupa drag.

Han satte sig ned på en mossig sten. Han kände det som om han nu hade afslutat ett skede af sitt lif. Bakom sig hade han en period, då viljan oupphörligen stäckts af andras förtryck, egen slapphet och räddhågade hänsyn. Hans tankar hade därför endast kommit att sysselsätta sig med honom själf. Han själf hade också blifvit hufvudpersonen i det skådespel han nyss fullbordat. Det var egoismens period, den period, då han dragit allt som händt honom in inom sin egen sfer och placerat det liksom i koncentriska ringar kring sig själf som medelpunkten. Men, hade han nu icke vunnit befrielsen? Jo, nu skulle det nya lifvet börja, då hans hjärna skulle suppa in nya idéer, då kärleken till andra skulle gifva honom nya impulser och fylla hans själ med nya känslor!

Men, hvad var det för någonting hvitt som skimrade där borta i vägkröken? Ett ljusklädt fruntimmer tydligtvis. Efter en stund kände han igen fröken Sterner. Han reste sig upp och gick henne till mötes.

Hon hade varit till handelsboden för att köpa jäst och skulle nu slinka hem. Han föreslog en promenad till ett utsiktsberg i närheten. Hon tvekade ett ögonblick, men aftonen var för vacker, att hon kunde besluta sig för att säga nej.

Hvar han hade varit hela denna långa tiden hon ej sett till honom? Jo, han hade krupit inom sitt eget skal för att sedan blifva dess friare. Man toge inte honom, där man släppte honom!

De fortsatte under skämtsamt prat vägen genom en hage, där unga glänsande poppelplanter stredo om utrymmet med hvarandra och där buskiga ormbunkar lade ut krokben för dem. Så gick det upp för en stig, kantad af flockig hundkäx, i hvars blommor Maria nyckelpigorna sutto instuckna som skimrande rubiner. Graniten förde ett ursinnigt krig med gräsmatta och blomstertäcke. Men ännu lyckades den endast då och då lista sig upp i dagsljuset. Grästufvorna hakade sig fast vid den med sina sugrötter, fetknoppen klamrade sig intill den i guldglänsande täcken, kring vattenpussarne i klyftorna funnos frodiga oaser med klibbiga tjärblommor i ytterkanterna och dunig ängsull bland hvitmosorna. Men så ryckte den till sist sig lös i underliga krumbugter, och det var endast några torftiga lafvar och mossor, som mäktade följa den till toppen och marmorade upp dess yta i gråa och ockragula fläckar.

Hafvet, det mäktiga hafvet! Ståhl hade först hunnit upp till toppen, och han kunde ej återhålla ett förtjust utrop. Där ute lågo de lummiga småöarna strödda om hvarandra, lika hoprullade igelkottar, ett kritadt sjömärke blänkte i aftonrodnaden från ett kalt skär, och

mellan holmarne öppnade sig på ett ställe en obegränsad vy — haf, endast haf. Längst bort stod en rökpelare direkt upp ur hafvet. Det var som ett hål blifvit öppnadt där och som ångorna af någon underjordisk brygd trängde sig fram därur. Men efter en stund skönjde man masterna och skrofvat af en ångbåt, som stäfvade framåt ångbåtsbryggan.

De förblefvo en stund tysta. Det var som om hafvets mäktiga poesi förtrollat dem och bundit dem i en ordlös känsla. Men så småningom lösgjorde sig Ståhl ur förtrollningen.

— Det var en gång en mäktig potentat, sade han till sist, som förde upp någon på ett högt torn och frestade honom med att erbjuda honom allt hvad han såg, om han ville falla ned och tillbedja honom. Jag tror jag skulle falla för frestelsen, om någon på sådana vilkor presenterade mig allt hvad jag här ser.

Han kastade en sned blick på fröken Sterner. Hon hade slagit sig ned på en häll midt emot honom, men hon vände bort ansiktet, så att han ej kunde se uttrycket i hennes ögon.

— Är ni så girig efter egodelar?

— Ja, det att ega, det är något märkvärdigt med det. Förr var jag så rädd för att ega, att jag helst ville göra mig af med allting. Jag tyckte, att det liksom kedjade fast min handlingsfrihet. Det gör det väl också, men nu har jag känslan af att det äfven befriar en. Det koncentrerar en, kommer känslorna att spela inom

ett område, på hvilket de äro hemmastadda och kunna fördjupa sig. Det är väl ock så, att man bäst ser det stora hela från sin miniatyrvärld.

Det blef en stunds tystnad. Han petade nervöst med sin käpp i mossan och ref upp den i stora torfvor. Till sist yttrade han oförmedladt:

— Tror ni på ett lif efter detta?

Hon tittade upp och lät höra ett hjärtligt skratt.

— Hvarför frågar herr Ståhl om det?

— Jag vet inte. Det kom för mig just nu. Uppriktigt sagdt, så var det helt nyligen jag fick den tron. Jag tyckte länge, att jag så småningom liksom dog. Den ena lemman föll undan efter den andra, och sist återstod det endast några tomma vibrationer af mitt jag. Men nu känner jag det, som om jag skulle ha utsikt att åter lefva upp.

— Herr Ståhl menar att åter lefva upp på den här planeten?

— Alldeles, sade han, glad öfver att få understöd på detta sätt; alldeles, jag menar, att jag endast var skendöd . . .

Han afbröt sig tvärt. En blick från hennes mörka ögon trängde sig in i honom. Det gick som en dallring genom honom och han kände sig ett ögonblick förvirrad. Men så reste han sig hastigt upp och fortsatte:

— Jag menar, att ni är den läkare, som kunde väcka upp mig . . .

— Doktor Hjälplos, sade hon, ännu hållande tillbaka med qvinlig instinkt.

— Nej, visst inte doktor Hjälplos! Det beror på er själf.

Han tog ett par steg framåt.

— Ni förstår mig nog. Säg, att ni vill bringa mig lifvet! Jag älskar er, fröken Sterner. Skjut mig inte tillbaka!

Han grep hennes hand och drog henne till sig. Hon låg i en kraftig omfamning i hans armar, och han tryckte en kyss på hennes läppar. Han kände sig som genomströmmad af en flodvåg, som i ett nu sköljde bort alla lifvets vedervärdigheter och meddelade honom en nästan öfvernaturlig styrka.

— Jag viger mig åt dig, sade han, ännu hållande henne fast intill sig. Jag viger mig åt dig i kärlek och frihet.

Och så lade han hennes arm i sin, och de spatserade nedåt berget, utbytande kärlekens första, för andra så intetsägande, men för dem själfva så betydelsefulla ord. Det var framtidsplaner och skimrande luftslott, som hägrade i rosiga färger och bragte deras blod att svalla.

Mörkret hade redan fallit på, då han tog afsked af henne utanför grinden till Annelund. De hade då kommit öfverens om att ännu för en tid dölja sin unga kärlek för världen. Han ville först söka bryta sig en framtid, innan förlofningen skedde, och för att ostördt kunna kasta sig in på något nytt arbete, tänkte han vid nästa

månads början resa till någon annan ort, någon afskild krok inåt landet. Men ännu återstodo några dagar, några dagar af oblandad glädje, då de i hemlighet kunde träffas och hängifva sig åt de känslor kärleken lockat fram.

Han spatserade i en timmes tid, innan han kunde förmå sig att gå hem. Det var då sent och aftonvardstiden för länge sedan försuten. Han smög sig därför tyst upp på sitt rum och tände ljusen i stakarne. Det kom öfver honom en lust att meddela sig med någon, och han satte sig därför ned vid skrifbordet och skref följande bref till Lundberg:

Gamle kamrat!

Sedan jag sist träffade dig, har det händt mig märkliga ting, och du bör sålunda icke få dändimpen, när du finner att jag fattat pennan för att skriva dig till. Länges har jag känt mig som en snurrande kaffeböna i lifvets strida Ångermanälf, men nu förnimmer jag det som om jag hade öfvervunnit skottkärrestadiet och hädanefter skulle komma att förflytta mig med automobil kraft. Du frågar hvadan detta.

1) Jag har nu fullbordat mitt storartade skådespel, om hvilket jag förut talat med dig. Är det bra, är det finfint? Herre Jesses, vore jag själf teaterdirektör, toge jag det med det samma. Där fins kärlek för 1: 50 och hat för 1: 50, där fins någon klarhet, lite' ibsenisk dunkelhet, ett äktenskap och ett själfmord, en Ama-

zonflod af tårar och ett par liter svafvelsyrad oförskämdhet. Jag förutser, att mina ben få löpa som trümpinnar mellan Stockholms teaterdirektörer, om jag skall få det antaget, men man lefver på hoppet, sa' akrobaten.

2) Detta blir endast en kort antydning om kärlekens stora betydelse för det stora helas harmoni. Förstås, det ligger något bakom, men inga detaljer nu! Må du tillsvidare lefva i ovisshetens och aningarnas mystiska clair-obscur! Ja, kärleken, sade jag. Mycket har jag läst om den, mycket har jag filosoferat om den, men länge hade den för mig varit endast något abstrakt, som hängde uppe i molnen. Men en vacker dag kom jag att sända upp en bomb i molnen. Kors, hvilken skakning! Som ett stilla duggregn löste molnen upp sig, och innan jag visste ordet af, så satt jag här upp till öronen inregnad i kärlekens molekyler.

Är det lyckligt eller olyckligt? Det vete fan. Hufvudsaken är att man inte vidare tänker eller resonnerar. Man blir som en naturkraft. Pulsarne stå på helspänn, tankarne blifva till känslor och känslorna till tankar — ideliga metamorfoser! Mitt förra jag förefaller mig som en blindbock, som omotiveradt rusade fram och tillbaka, fumlade hit och dit, stötte sig ibland och sällan lyckades få riktigt tag i någonting.

Du ler, vise man! Om några dagar kommer jag in till staden, och då skola vi le i kompani. Ändamålet med besöket är att undersöka pen-

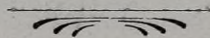
ningställningen. Det snöda guldet! Jag föraktar det så grundligt, att jag vill haffa till mig så mycket som möjligt för att oskadliggöra det. Men sedan reser jag vidare. Jag tänker begrafva mig så långt bort som möjligt i ödemarken. Men att taga skalper har jag icke någon lust till. Jag vill endast sitta vid min stilla wigwam på den oändliga prärien och röka fredspipa med mig själf och hela världen. Ja, jag vill fly från min nuvarande vistelseort för att riktigt kunna fördjupa mig i min lycka och skriva en gentil bok för 3 kronor 50 öre. Den skall inte handla om pepparkaksadonisar och sirapskarlek, utan jag vill försöka fånga det riktiga lifvet, lifvet genomsyradt af de äkta starka känslorna, lifvet sådant jag känner det precis i detta ögonblick, klockan 10 minuter i elfva, sittande i min gafvelkajuta, dock aflägsnad tre millioner mil från tid och rum och boende i hjärtat af universi hjärta.

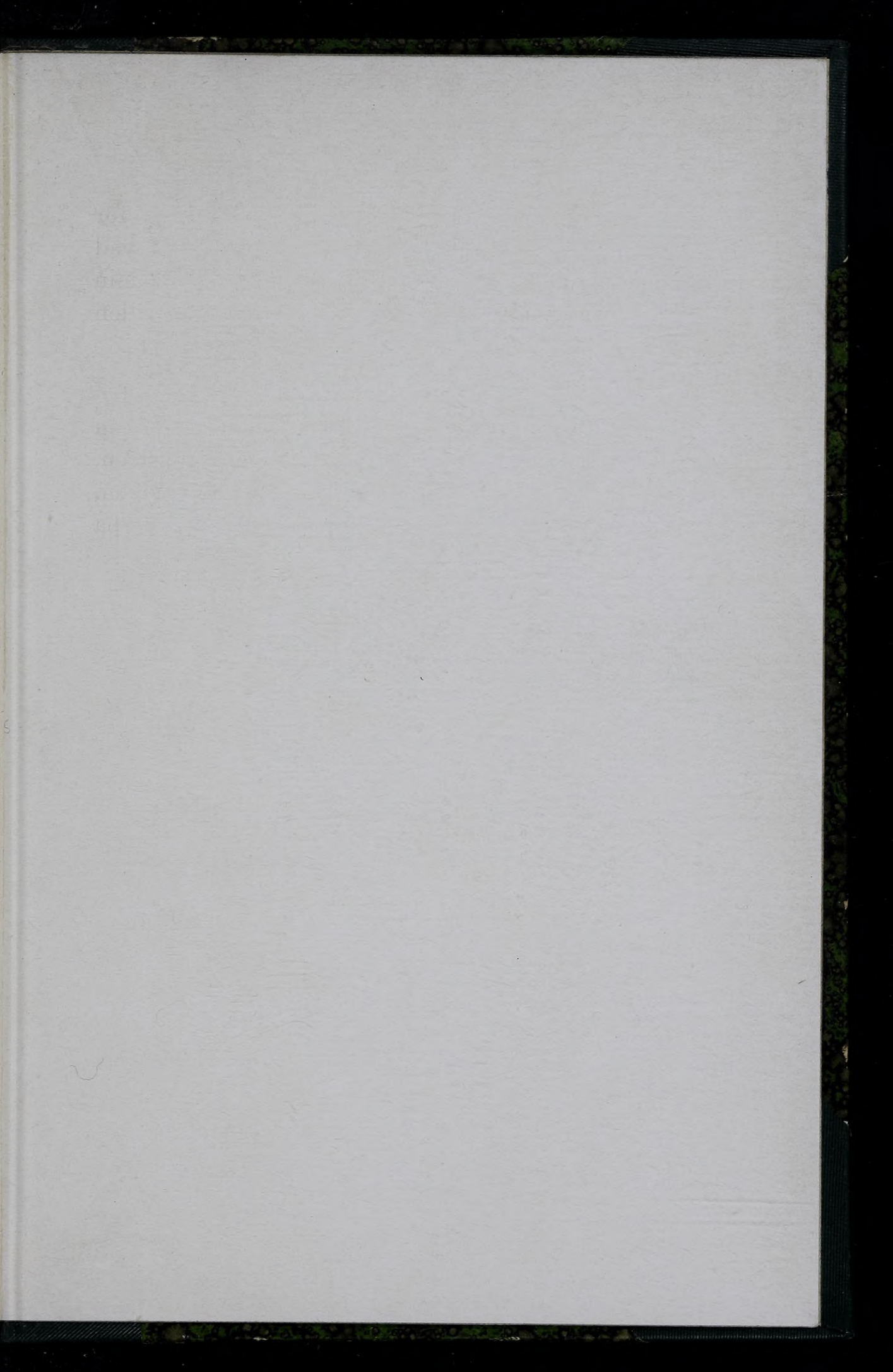
Kuckeliku, jag tycker mig igen höra skratt, inte ditt förstående skratt, utan smådjäflarnes skratt, då de dansa cancan i den brinnande ugnen och finna detta vara höjden af värme. Må den fysiska värmen gerna gå åt h-e, därifrån den kommen är, bara den andliga dito lefver och frodas! Och må kaos gerna bryta in och lösa upp de här otäckt hopsystematiserade och metodiserade jordiska förhållandena! Med denna önskan slutar jag och tecknar mig ers excellens trofaste och ödmjuke tjänare

Georg Ståhl.

P. S. Säg mig, hvar Kalle Karlsson för närvarande existerar! En gång slog jag ett vad med honom. Nu har jag infriat det för min del, och därom vill jag gerna underrätta den bofven. *D. S.*

Sedan han kuverterat brefvet och satt frimärke på, släckte han ljusen och förblef en lång stund sittande vid de öppnade fönstren, skådande ut i halfdunklet nedåt skogsviken, innan han till sist förmådde sig till att krypa till kojs.

Pris: 1: 50.

UNIVERSITETSBIBLIOTEKET, LUND

15000

401004514